

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник Міністра
молоді та спорту України

Олексій НІКІТЕНКО

ПРАВИЛА
спортивних змагань
з козацького двобою

СЕД Megapolis.DocNet
Міністерство молоді та спорту України
№15/3.2/26 від 03.03.2026
КЕП: Нікітенко О. В. 03.03.2026 09:10
3FAA9288358EC003040000015FD3800115AD300

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Козацький двобій – вид спорту, український національний вид єдиноборства, що являє собою поєднання ударних технік руками й ногами з технічними прийомами боротьби, система морально-психологічного та національно-патріотичного виховання, що формує у спортсменів риси, необхідні для досягнення життєвих цілей, виконання завдань загальнодержавного значення, зокрема, до захисту Батьківщини, участі в побудові суспільства на принципах якості, демократії та відродження і подальшого розвитку національних традицій.

2. Правила спортивних змагань з козацького двобою (далі – Правила) визначають основні засади організації та проведення спортивних змагань з козацького двобою, що проводяться на території України, вимоги до учасників спортивних змагань, спортивних споруд, спеціального обладнання та інвентарю, організації та проведення суддівства, умови й порядок визначення результатів і переможців спортивних змагань.

3. Правила розроблено відповідно до Правил та Регламентів з урахуванням вимог Міжнародної федерації «Всесвітня федерація козацького двобою» та є основним документом для організацій, що проводять спортивні змагання з козацького двобою на всій території України.

4. Вимоги цих Правил стосуються усіх дисциплін, з яких проводяться спортивні змагання з козацького двобою.

5. Спортивні змагання з козацького двобою проводяться з метою:

- широкого залучення населення до занять фізичною культурою та спортом;
- військово-патріотичного та спортивного виховання молоді;
- подальшого розвитку виду спорту і його популяризації в державі;
- підвищення рівня майстерності спортсменів;
- відбору сильніших спортсменів до складу національної збірної команди України для участі в міжнародних спортивних змаганнях;
- активізації навчально-тренувальної роботи в спортивних організаціях;

– підведення підсумків роботи в спортивних організаціях та обміну досвідом між спортсменами.

6. Право внесення змін до Правил належить «Українській спортивній федерації «Козацький Двобій» (далі – Федерація). Зміни вступають в дію після їх затвердження Міністерством молоді та спорту України.

7. Терміни, які вживаються у цих Правилах, наведені у Законі України «Про фізичну культуру і спорт».

8. Прийняття рішень, що не передбачені цими Правилами, не можуть суперечити Правилам.

9. Антидопінгові заходи під час спортивних змагань організуються і проводяться відповідно до Закону України «Про антидопінгову діяльність у спорті», Положення про Національний антидопінговий центр, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.07.2002 № 1063 (зі змінами), Антидопінгових правил Національного антидопінгового центру України (далі – НАДЦ), затверджених наказом НАДЦ від 22.12.2023 № 204–ОС, Всесвітнього антидопінгового кодексу та відповідних Міжнародних стандартів ВАДА.

10. Відбір допінг-проб може проводитись під час усіх офіційних спортивних змагань та поширюється на всіх спортсменів, що беруть участь у спортивних змаганнях.

11. Організатори спортивних змагань:

1) здійснюють заходи щодо запобігання участі відсторонених або тимчасово відсторонених від спортивної діяльності у зв'язку з порушенням Антидопінгових правил осіб. Зокрема, організатори під час прийому заявок, реєстрації учасників спортивних змагань, затвердження суддівського складу тощо, здійснюють перевірку кожного з учасників на відсутність його у списках відсторонених чи тимчасово відсторонених на сайтах НАДЦ, відповідної міжнародної спортивної федерації та Міжнародного агентства з тестування. У випадку наявності інформації щодо відсторонення такі особи (спортсмени, тренери, лікарі, допоміжний персонал спортсмена) не допускаються до участі у спортивних змаганнях;

2) реєструють спортсменів до участі у спортивних змаганнях в разі умови проходження ними сертифікованих курсів антидопінгової освіти на освітній платформі Всесвітнього антидопінгового агентства ADEL, організованих за участі відповідної міжнародної спортивної федерації або Національного антидопінгового центру;

3) забезпечують належні та сприятливі умови для проведення тестувань спортсменів, зокрема облаштовують пункт допінг-контролю, який відповідає вимогам Міжнародного стандарту з тестувань і розслідувань ВАДА;

4) забезпечують безперешкодний доступ офіцерів допінг-контролю та іншого персоналу з відбору допінг проб до пункту допінг-контролю, всіх приміщень та місць проведення спортивних змагань, де можуть перебувати спортсмени, їх допоміжний персонал, судді, представники організаторів;

5) забезпечують недопущення перешкоджання чи втручання в роботу офіцерів допінг-контролю, іншого персоналу з відбору допінг проб під час процедури тестування спортсменів (зокрема, під час повідомлення спортсменів щодо обрання їх для тестування, супроводження спортсменів до пункту допінг-контролю, здійснення процедур під час здачі спортсменом допінг проби, документального оформлення процедури допінг-контролю тощо);

б) за можливістю, у найкоротший термін інформують НАДЦ щодо всіх виявлених випадків можливих порушень Антидопінгових правил використання, зберігання, призначення, розповсюдження заборонених речовин, втручання в процедури допінг-контролю тощо).

12. Організатором будь-якого Всеукраїнського або місцевого заходу з напрямку козацького двобою має бути офіційний представник Федерації у місті, визначеному для проведення спортивних змагань, у нього можуть бути помічники або заступники для вирішення окремих питань організації спортивних змагань, які можуть спілкуватися за допомогою пошти, телефону або через інтернет.

13. Організатори відповідають:

– за дисципліну в період всього турніру;

- за організацію роботи суддів і укомплектованістю суддівським персоналом всіх спортивних майданчиків в період турніру;
- за діловодство, адміністративні питання, пов'язані з проведенням турніру;
- тісно співпрацює з суддями, забезпечує і готує проведення семінару рефері та суддів;
- піклуються про успішне проведення спортивних змагань та контролюють відповідність виконання заходів вимогам Правил. Будь-яке відхилення від Правил має негайно усуватись організаторами.

14. Спортивні змагання проводяться відповідно до регламенту про проведення відповідного спортивного змагання (далі – Регламент), що затверджується організатором.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

1. Здоров'я та безпека спортсменів

Спортивні змагання мають бути спрямовані на розвиток, популяризацію та підвищення якості козацького руху, виду спорту, організації.

Загальне керівництво організацією та проведенням офіційних всеукраїнських спортивних змагань здійснює центральний орган державної влади з питань фізичної культури і спорту та «Українська спортивна федерація "Козацькій Двобій» (далі – Федерація).

2. Види спортивних змагань з козацького двобою

Спортивні змагання поділяються на:

- особисті;
- особисто-командні;
- командні.

Спортивні змагання з козацького двобою проводяться з дисциплін:

- 1) «однотан вільний» (довільні технічні комплекси «ДТК»):
 - однотан вільний жорсткого напрямку (без «зброї» та зі «зброєю»);

– однотан вільний м'якого напрямку (без «зброї» та зі «зброєю»).

2) «однотан базовий» (довільні та формальні технічні комплекси «ФТК»):

– однотан базовий жорсткого напрямку (без «зброї» та зі «зброєю»);

– однотан базовий м'якого напрямку (без «зброї» та зі «зброєю»).

– формальні технічні поєдинки.

3) «тан-двобій» (технічні поєдинки, демонстрація прийомів самозахисту «селф-дефенс»):

– тан-двобій вільний жорсткого напрямку (без «зброї» та зі «зброєю»);

– тан-двобій, демонстрація прийомів самозахисту (селф-дефенс).

4) «козацькі забави» (рукопаш з дозованим дотиком, обмежений):

– козацькі перетяги;

– випередки (стрічки);

– козацьке фехтування;

– боротьба .

5) «рукопаш» (вільний двобій):

– борня-1 (рукопаш з легким дотиком обмежений, аналог лайт-контакту);

– борня-2 (рукопаш з легким дотиком основний, аналог кік-лайту з кидками та утриманням);

– борня-3 (рукопаш з легким дотиком вільний, аналог ММА-лайт);

– забава (рукопаш з дозованим дотиком основний, аналог семі-контакту);

– герць-1 (рукопаш із справжнім дотиком обмежений, аналог фул-контакт);

– герць-2 (рукопаш із справжнім дотиком основний, аналог К-1 з кидками та утриманням);

– герць-3 (рукопаш із справжнім дотиком довільний, аналог ММА).

3. Правила дисциплін

1) «Однотан вільний» (довільні технічні комплекси «ДТК»).

Проводяться під музику і мають на меті відтворити характер, багатство, досконалість і своєрідність техніки шкіл бойових мистецтв, індивідуальну

творчість спортсмена, відчуття ритму, характерні особливості стилю, красу і гармонію рухів.

В результаті формується майстерність спортсменів, особливо для показових виступів, популяризації стилю. Відмінність однотану вільного (довільних технічних комплексів) від подібного напрямку вільних вправ (сольні композиції), які практикуються на інших спортивних змаганнях, полягає в виразі стану бійця на даний час.

2) «Однотан базовий» (формальні технічні комплекси – ФТК).

Через ФТК досягається чистота базової техніки, характерні особливості стилю чи школи, весь технічний набір елементів захисту та контратаки. ФТК є одним із найважливіших напрямків спортивних змагань і обов'язково має бути присутнім в Правилах.

Для відтворення застосування елементів техніки на практиці у спортивних змаганнях впроваджуються формальні поєдинки, де спортсмен демонструє не тільки комплекс комбінаційної техніки, а за допомогою партнера розшифровує елементи комплексу на практиці.

3) «Тан-двобій» (технічні поєдинки, демонстрація прийомів самозахисту, «селф-дефенс»).

Дисципліна спортивних змагань має характерну особливість у тому, що спортсмен у парі демонструє майстерність захисту та контратаки, притаманні своїй школі; технічний рівень своєї підготовки; контроль володіння спортивною технікою; здатності реагувати на атаку суперника, використовуючи комбінаційні технічні прийоми.

4) «Козацькі забави».

Дисципліна виявляє ступінь розвитку швидкісно–силових та психологічних якостей на основі давніх козацьких традицій.

5) «Рукопаш» (вільний двобій).

Дисципліна з різних видів вільного двобою від легкого контакту до повного контакту суперників.

Правила передбачають проведення спортивних змагань у різних вікових та вагових категоріях із легким, дозованим та повним контактом (залежно від дисципліни) та обов'язковим використанням спортивного спорядження: спеціальні рукавички на руки, фути на ноги, бандаж/ нагрудник (залежно від статі), капи та шоломи, які виконують захисну роль для спортсменів.

4. Час проведення поєдинків за дисциплінами спортивних змагань

У спортивних змаганнях серед дорослих тривалість поєдинків складає два раунди по дві хвилини з перервою між раундами одна хвилина. Фінальні поєдинки проводяться за формулою три раунди по дві хвилини з перервою між раундами одна хвилина.

Додатковий час поєдинку продовжується на одну хвилину без перерви. У випадку, коли додатковий час закінчився і у спортсменів зафіксована нічия, переможцем стає учасник, який першим отримає наступний перший бал.

В залежності від кількості учасників та рішення головного судді спортивних змагань, спортивне змагання може проводитись за формулою два раунди по дві хвилини, або один раунд три хвилини, або час поєдинку може бути скорочено.

Для ветеранів тривалість поєдинку становить два раунди по дві хвилини. У додатковий час бій продовжується одну хвилину без перерви. Після закінчення цього часу, в разі рівної кількості очок, переможцем оголошується учасник, який отримує наступний перший бал.

У всіх розділах дисципліни «рукопаш» та «козацькі забави – козацьке фехтування» на спортивних змаганнях серед дітей, юнаків, юніорів та дорослих тривалість поєдинків проходить за формулою:

- діти 7 – 9 років (хлопці та дівчата) – два раунди по одній хвилині з перервою тридцять секунд;
- молодші юнаки 10 – 11 років (юнаки та дівчата) – два раунди по одній хвилині двадцять секунд з перервою сорок п'ять секунд;
- старші юнаки 12 – 14 років (юнаки та дівчата) – два раунди по одній хвилині тридцять секунд з перервою одна хвилина;

- юніори 15 – 17 років (юніори та юніорки) – два раунди по дві хвилини з перервою одна хвилина;
- дорослі 18–40 років (чоловіки та жінки) – два раунди по дві хвилини з перервою одна хвилина.

В розділі «герць-3» тривалість поєдинку два раунди по п'ять хвилин з перервою одна хвилина.

Розділ «козацькі забави – боротьба» проводиться за формулою:

- діти 7–9 років (хлопці та дівчата) – один раунд дві хвилини;
- молодші юнаки 10 – 11 років (юнаки та дівчата) – один раунд три хвилини;
- старші юнаки 12 – 14 років (юнаки та дівчата) – один раунд три хвилини;
- юніори 15 – 17 років (юніори та юніорки) – один раунд чотири хвилини;
- дорослі 18 – 40 років (чоловіки та жінки) – один раунд п'ять хвилин.

У «тан-двобій» спортсмену на демонстрацію технічних дій у будь-якому напрямку спортивних змагань відводиться не більш трьох хвилин. Якщо виступ спортсмена перебільшує три хвилини, рефері припиняє виступ і кожен суддя віднімає від оцінки спортсмена один бал. Час показових виступів становить не більше ніж одна хвилина тридцять секунд.

Тривалість виступу «однотан базовий (ФТК) та вільного (ДТК)» визначається відповідно до канонічного часу виконання комплексу:

- жорсткий стиль не може тривати більше ніж одна хвилина тридцять секунд, не враховуючи презентацію, яка не може перевищувати тридцять секунд;
- у м'яких стилях виступ не може перевищувати дві хвилини, без урахування презентації, яка не може перевищувати тридцять секунд;
- у випадках порушення цих вимог, старший рефері може попросити заниження оцінки мінус нуль п'ять балу. Якщо виступ триває менше однієї хвилини, не враховуючи презентації, старший рефері просить кожного суддю зниження оцінки по мінус одному балу;

- загальний час виступу (від виклику спортсмена до оголошення оцінок) не може перевищувати три хвилини.

5. Організаційні питання

1) Організатори.

Організатором спортивних змагань Федерації має бути президент Федерації, якій організовує спортивні змагання чи будь-яка інша особа, призначена президентом Федерації.

Президент Федерації, за необхідності, призначає організатора спортивних змагань та його заступника або покладає їх обов'язки на головного суддю.

Призначений президентом організатор спортивного змагання має безпосередньо спілкуватися і консультиватися з президентом Федерації з усіх питань щодо проведення спортивного заходу. Він має кожні п'ятнадцять днів письмово повідомляти президенту Федерації щодо підготовки спортивного заходу.

2) Чемпіонати.

Чемпіонати або першості у відповідних вікових категоріях, проводяться один раз на рік. Чемпіонат може бути організований як один спортивний захід, що включає всі розділи виду спорту або розділений на спортивні заходи для різних розділів.

Спортивний комплекс (зал), для проведення чемпіонату, має включати:

- місце проведення спортивного змагання з необхідним простором для розміщення спортивних майданчиків, а також відповідний простір між ними;
- необхідні приміщення для розміщення учасників спортивного змагання;
- приміщення для суддів, організаторів спортивного змагання та посадових осіб;
- необхідну кількість роздягалень і душових для спортсменів;
- приміщення для розміщення секретаріату, факсів та ксероксів, комп'ютерів, зберігання нагородної атрибутики.

Президентом Федерації відповідно до рішення Президії Федерації санкціонуються (визначаються) збори Чемпіонатів та інших спортивних заходів Федерації.

3) Кубкові спортивні змагання і відкриті турніри.

Кубкові спортивні змагання та відкриті турніри проводяться за тією ж системою, як Чемпіонати.

4) Призи та нагородження учасників.

У спортивних змаганнях з козацького двобою всіх рівнів у всіх видах програми та вагових і вікових категоріях розігруються: одне перше місце, одне друге місце, два третіх місця.

Команда-переможець, визначається за очками спортсменів, за такою формою:

- за перше місце – три очка;
- за друге місце – два очка;
- за третє місце – одне очко.

Нагороди чемпіонату вручаються:

- медалі та дипломи (за перше, друге і два третіх місця для всіх дисциплін та розділів спортивних змагань);
- приз для команди, яка перемогла в командному спортивному змаганні (кубок має бути прийнятого стандарту, відповідного статусу спортивного змагання).

5) Жеребкування та графіки боїв.

Спортсмени з одного спортивного клубу або регіональної спортивної федерації, в одній ваговій категорії, одного розділу, в ході жеребкування мають бути розведені.

Чемпіони останніх двох чемпіонатів мають бути розведені в різні частини графіка боїв (Додаток 4).

Якщо у ваговій категорії буде непарне число спортсменів, чемпіон (або фаворит) має знаходитись у статусі очікуючого (тобто пропустити перший бій).

Графік спортивного змагання має містити дані: назва турніру, місце й час проведення, назва розділу, стать і вік спортсменів, вагова категорія, ім'я та прізвище спортсмена, назву клубу або країни, номер бою.

Усі графіки мають бути надруковані в трьох офіційних копіях: для головного судді, для судді розділу, для судді-інформатора. Всі три графіки мають бути ідентичні, а будь-які зміни повторюються у всіх трьох екземплярах з підписом головного судді. Неофіційні копії графіка мають бути розподілені для керівників команд.

Завершальні офіційні копії графіків боїв з результатами поєдинків, завірені печаткою і підписом головного судді спортивного змагання є офіційним документом та мають бути збережені в архівах Федерації два роки.

б) Календар проведення спортивних змагань.

Календар проведення спортивних змагань Федерації знаходиться на офіційному сайті Федерації.

Календар включає:

- чемпіонати;
- кубкові спортивні змагання;
- міжнародні турніри, мінімум за один рік до дати проведення.

У календарі мають бути інші офіційні заходи Федерації: семінари, матчеві зустрічі, спортивно-тренувальні збори тощо.

Календар спортивних заходів Федерації готується на один календарний рік (січень – грудень), підписується президентом Федерації і затверджується на засіданні президії Федерації, після чого надається Центральному органу виконавчої влади з питань фізичної культури та спорту України.

7) Заявки на участь у спортивних змаганнях та мандатна комісія.

На учасників спортивних змагань представники команд мають надати до мандатної комісії у день приїзду:

- іменні заявки на участь у спортивних змаганнях встановленого зразка (Додаток 11) з заповненими пунктами, відповідно до Регламенту,

завірені лікарем зі спортивної медицини та організацією, яка відряджає спортсменів;

- паспорти громадянина України (або свідоцтво про народження);
- класифікаційні книжки спортсменів;
- спортивний паспорт спортсмена;
- страховий поліс.

Допуск учасників до спортивних змагань проводить мандатна комісія, до складу якої входять:

- головний суддя спортивних змагань або його заступник;
- головний секретар спортивних змагань;
- організатор спортивних змагань (Промоутер), представник організації (Федерації), що проводить спортивні змагання;
- головний лікар спортивних змагань;
- інші офіційні особи (за потребою).

8) Організація зважування спортсменів.

Головний суддя спортивних змагань призначає відповідальних осіб (членів мандатної комісії), які будуть проводити офіційне зважування. Під час офіційного зважування мають бути присутні два представники Федерації чоловік і жінка. До початку офіційного зважування спортсмен має бути оглянутий і допущений до спортивних змагань лікарем зі спортивної медицини.

На офіційному зважуванні має бути присутнім один представник від кожної команди, але тільки коли зважується його команда. Йому не дозволяється втручатися у процес зважування, лише спостерігати. Представник має знаходитися на відстані одного метра від ваг і не мати фізичного контакту зі спортсменом. Кожен спортсмен має надати медичну довідку про стан здоров'я.

Спортсмени зважуються за день до проведення спортивних змагань або в день проведення поєдинку. Якщо у спортсмена один поєдинок, йому слід зважитися за двадцять чотири години до нього.

Зважування проводиться відповідно до розкладу спортивних змагань, цей час вважається офіційним. Зважування поза зазначеного офіційного часу

вважається недійсним. Під час першого офіційного зважування (під час реєстрації), учасникам може бути надана можливість зважитися після офіційного часу в разі затримки прибуття будь-якої команди, яка має попередньо повідомити організаторів спортивного змагання. Всі команди зважуються перед жеребкуванням.

Якщо під час офіційного зважування вага учасника перевищує його заявлену вагу, у нього є друга можливість пройти зважування. Вага після другого зважування вважається остаточною.

Якщо під час другого зважування спортсмен не може показати заявлену вагу, він буде дискваліфікований або переведений в іншу вагову категорію (лише у випадку, якщо у команди є місце в цій ваговій категорії).

Кожній команді дозволено замінювати одного учасника іншим до кінця офіційного зважування та медогляду у разі, якщо цей учасник заздалегідь був заявлений, як резерв в даній категорії та внесений до офіційної заявки.

Зважування проводиться у встановлений офіційний час. Зважування поза зазначеного офіційного часу вважається недійсним. Чоловіки зважуються в плавках, жінки в купальниках або футболках. Зважування жінок проводиться в окремому приміщенні або в інший час. Команда несе відповідальність за будь-які порушення під час зважування.

На кожному спортивному заході має бути мінімум двоє медичних ваг, щоб дати можливість контролювати вагу спортсменів.

Зменшення ваги:

- практика обезводнення або штучного голоду, використання діуретиків, блювотних і послаблюючих засобів заборонені;
- спортсменам молодшим ніж вісімнадцять років заборонено зганяти вагу із використанням саун і парилок або за допомогою водонепроникних костюмів.

Дотримання Правил є обов'язковим. Перше порушення Правил тягне усунення спортсмена безпосередньо від спортивних змагань. Друге порушення

спричиняє за собою усунення спортсмена або його тренера від спортивних змагань на один календарний рік.

6. Протести

1) Протести, які вирішуються.

Якщо команда хоче подати протест проти рішення суддів, головний суддя має отримати цей протест у письмовій формі, не пізніше ніж п'ятнадцять хвилин після завершення поєдинку.

Письмовий протест має чітко та аргументовано описувати проблему, посилаючись на порушення статей Правил та невірні рішення учасників спортивного змагання і офіційних осіб.

Головний суддя, якщо він не в змозі вирішити питання, має передати протест до Апеляційного Комітету спортивного змагання, який розгляне і вирішить проблему.

Протест має бути розглянутий негайно.

2) Коли протести не вирішуються.

Не вирішуються протести у разі, якщо спортсмен затримує продовження поєдинку на спортивному майданчику, сідаючи на татамі, чи подібні дії виконують тренер або інші члени його команди. В такій ситуації комітет рефері приймає рішення негайно.

Як наслідок, всі поєдинки цієї вагової категорії або всього розділу можуть бути анульовані. У разі втручання в розбір протесту Апеляційного Комітету при фізичному конфлікті спортсменів, регіональна збірна команда може бути негайно дискваліфікована. Рішення на протест має бути видано у письмовому вигляді, якщо вищезгадані дії мали місце.

Відеозйомка не є доказом до подій поєдинку. Відеозйомка не може використовуватися для вирішення будь-яких питань, скарг або з'ясування спірних ситуацій.

III. УЧАСНИКИ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

1. Загальні обов'язки

Усі офіційні особи чемпіонатів або кубкових спортивних змагань Федерації є представниками «Української спортивної Федерації «Козацький Двобій» (УСФКД). Під час спортивних змагань вони не мають право представляти інтереси своєї команди, регіону або свого осередку. Офіційні представники спортивних змагань мають бути нейтральними. У будь-який час спортивного змагання вони представляють виключно інтереси Федерації. Офіційні представники Федерації зобов'язані бути об'єктивними і чесними відносно до всіх учасників спортивного змагання. Всім рефері, суддям і офіційним представникам команд, присутнім на спортивних змаганнях, забороняється надавати будь-яку підтримку своїй команді, тренеру або іншим способом сприяти перемозі своєї команди (кричати, стрибати або вести себе як вболівальник).

До офіційних представників Федерації на всіх офіційних спортивних змаганнях належать:

- президент Федерації;
- представники (члени) президії Федерації;
- комітети суддів за розділами спортивних змагань;
- представники різних комітетів спортивних змагань;
- головний суддя змагань (війт);
- заступник головного судді на спортивному майданчику (старший годій);
- головний секретар спортивних змагань (головний візир);
- рефері та судді спортивних змагань;
- головній лікар спортивних змагань та медичний персонал, який обслуговує спортивні змагання;
- судді-оператори (судді, які працюють за комп'ютерами);
- судді-лічильники ударів та балів (рахівники);
- судді-секундометристи (годинярі);
- судді-інформатори (диктори).

2. Представник Федерації

Представник Федерації зобов'язаний бути присутнім на всіх чемпіонатах та кубкових спортивних змаганнях Федерації. Представником Федерації на спортивних змаганнях може бути президент Федерації або член президії. Він відповідальний за все, що відбувається на спортивних змаганнях і керує організацією проведення спортивних змагань. Всі результати, затверджені ним, є офіційними результатами.

Президент «Української спортивної федерації «Козацький Двобій» (УСФКД) на всіх спортивних заходах є високоповажним гостем, але це не складає з нього відповідальності за виконання Правил та Статуту Федерації. У будь-який час він має право вимагати від посадових осіб звіту щодо стану справ під час підготовки або проведення спортивних змагань, приймати рішення з виправлення виявлених недоліків.

Для проведення чемпіонатів, кубків та турнірів, президент Федерації призначає представника Федерації, якщо сам не має можливості бути присутнім на спортивних змаганнях.

3. Учасники спортивних змагань. Представники та тренери команд (права, обов'язки)

Представниками команд на спортивних змаганнях можуть бути:

- керівник команди;
- тренер, капітан команди або інші особи (лікар команди, масажист тощо).

Керівник команди несе відповідальність за поведінку спортсменів і зобов'язаний бути присутнім на жеребкуванні, нарадах, а також своєчасно забезпечувати явку спортсменів на спортивні змагання, бути на місці спортивних змагань до закінчення виступу всіх учасників своєї команди. Тренер знаходиться зі спортсменами на час проведення спортивних змагань та відповідає за вихід спортсмена на поєдинок. В окремих випадках обов'язки керівника команди може виконувати тренер.

Представник команди:

- призначається рішенням відряджуючої організації, що зазначається у заявці команди;
- підписує офіційну заявку команди до участі у спортивних змаганнях;
- несе відповідальність та контролює проходження спортсменами команди мандатної комісії та реєстрації, вчасно доводить до спортсменів інформацію щодо порядку їх виступу під час проведення спортивних змагань;
- має бути у спортивній формі або у формі клубу (стилю, школи), який він представляє, мати охайний вигляд;
- має право подавати апеляції та протести під час проведення спортивних змагань, представляти команду у вирішенні суперечних та інших питань, бути присутнім при жеребкуванні під час розведення найсильніших спортсменів;
- забороняється брати участь у спортивних змаганнях у якості судді;
- команда може бути дискваліфікована, якщо представник здійснює дії, несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв.

Капітан команди призначається з числа учасників та несе відповідальність за поведінку спортсменів у спортивних змаганнях.

До учасників спортивних змагань відносяться:

- всі офіційні особи федерації;
- представники державної влади у сфері фізичної культури і спорту;
- офіційно запрошені особи;
- представники команд;
- спортсмени.

Учасником спортивних змагань є спортсмен, допущений до спортивних змагань в установленому порядку та зобов'язаний знати ці Правила, а також Положення, у яких він бере участь, підтримувати чистоту та порядок у місці проведення спортивних змагань, бути організованим, дисциплінованим та зібраним.

Учасник спортивних змагань має право знаходитись у місці проведення спортивних змагань лише у спортивній формі, змінному взутті та у спеціально відведених для цього місцях.

Учасник спортивних змагань зобов'язаний виходити до участі у чистій, охайній формі, з акуратно підстриженими нігтями на руках та ногах, мати зачіску, що виключає можливість травми його особисто або суперника, зобов'язаний беззаперечно виконувати вимоги офіційних осіб, що стосуються проведення спортивних змагань.

Учасник спортивних змагань має право пройти попереднє зважування за один день до офіційного проведення зважування.

У місці проведення спортивних змагань учасникам спортивних змагань забороняється допускати дії, несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв.

Секундант команди (вірник) призначається представником команди та:

- допомагає спортсмену під час виступу;
- відповідає за стан готовності обладунку спортсмена;
- має бути у спортивній формі або формі клубу (стилю, школи), який він представляє, мати охайний вигляд;
- має право надавати рекомендації та поправляти спортсмена під час перерв у поєдинку;
- має право контролювати час, вести відео документування поєдинку, якщо при цьому не використовується яскраве освітлення, спалахи тощо, які можуть завадити спортсменам або суддям проводити спортивне змагання;
- секунданту заборонено викрикувати, давати рекомендації під час ведення поєдинку;
- спортсмен або його команда можуть бути дискваліфіковані рішенням суддів, якщо секундант здійснює несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв дії.

4. Вікові групи спортсменів, серед яких проводяться спортивні змагання

У всіх рангах спортивних змагань вікові категорії спортсменів визначаються згідно з датою народження.

Вікові категорії спортсменів визначаються:

діти U 10 (хлопчики і дівчатка 7 – 9 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому/їй виповнюється 7 років і до дня, поки йому/їй не виповниться 10 років. Спортсмен змагається тільки у цій віковій категорії і тільки у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3,забава;

молодші юнаки U 12 (юнаки та дівчата 10 – 11 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому/їй виповнюється 10 років і до дня, поки йому/їй не виповниться 12 років. Спортсмен змагається тільки у цій віковій категорії і тільки у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3, забава;

старші юнаки U 15 (юнаки та дівчата 12 – 14 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому/їй виповнюється 12 років і до дня, поки йому/їй не виповниться 15 років. Спортсмен змагається тільки у цій віковій категорії і тільки у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3, забава;

юніори U 18 (юніори та юніорки 15 – 17 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому/їй виповнюється 15 років і до дня, поки йому/їй не виповниться 18 років. Спортсмен змагається тільки у цій віковій категорії і тільки у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3, забава, герць-1, герць-2;

дорослі (чоловіки та жінки 18 – 40 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому/їй виповнюється 18 років і до дня, поки йому/їй не виповниться 41 рік. Спортсмени можуть брати участь у будь-якому розділі спортивних змагань;

ветерани (чоловіки 41 – 55 років), починаючи з дня народження спортсмена, коли йому виповнюється 41 рік і до дня, поки йому не виповниться 55 років. Спортсмени змагаються у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3, забава;

ветерани (жінки 41 – 50 років), починаючи з дня народження спортсменки, коли їй виповнюється 41 рік і до дня, поки їй не виповниться – 50 років. Спортсменки змагаються у розділах: однотан вільний та базовий, тан-двобій, козацькі забави, борня-1, борня-2, борня-3, забава.

Якщо спортсмен з категорії ветеранів має намір змагатись серед дорослих спортсменів, він має пред'явити медичну довідку про стан його здоров'я, а також отримати схвалення від президії Федерації.

Примітка: у разі, коли день народження спортсмена припадає на час проведення спортивного змагання і змінюється вікова категорія спортсмена, йому дозволяється брати участь у спортивному змаганні у своїй, більш молодшій віковій категорії, до закінчення турніру. Період турніру визначається з моменту реєстрації та зважування і поки не закінчені фінальні поєдинки. Документ, в якому вказується вік спортсмена (паспорт або свідоцтво про народження) буде вимагатися на всіх спортивних змаганнях з козацького двобою. Чоловіки і жінки у всіх розділах козацького двобою змагаються окремо.

До участі у спортивних змаганнях у кожній віковій категорії допускаються спортсмени на один рік молодші при наявності спеціального дозволу тренера, іншої спортивно-педагогічної установи або профільного медичного закладу зі спортивної медицини.

5. Вагові категорії спортсменів, серед яких проводяться спортивні змагання

Вагові категорії для розділів «однотан», «тан-двобій» та «козацькі забави».

Вагові категорії для розділів «однотан» (вільний та базовий), «тан-двобій» та «козацькі забави» (козацьке фехтування) у спортивних змаганнях з козацького двобою не застосовуються. Спортсмени змагаються згідно з віковими групами.

№ з. п.	Вікові групи	ВАГОВІ КАТЕГОРІЇ (жінки)													
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Ветерани (41–50 років)											-65		-75	+75
2	Дорослі (18–40 років)								-50	-55	-60	-65	-70	-75	+75
3	Юніори (15–17 років) U 18							-45	-50	-55	-60	-65	-70	+70	
5	Старші юнаки (12–14 років) U 15				-35	-40	-45	-50	-55	-60	-65	+65			
6	Молодші юнаки (10–11 років) U 12		-25	-30	-35	-40	-45	-50	+50						
7	Діти (7–9 років) U 10	-22	-25	-30	-35	-40	+40								

Вагові категорії для розділів «герць-1» та «герць-2»

№ з. п.	Вікові групи	ВАГОВІ КАТЕГОРІЇ (чоловіки)														
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1	Дорослі (18–40 років)							-55	-60	-65	-70	-75	-80	-85	-90	+90
2	Юніори (15–17 років) U 18						-50	-55	-60	-65	-70	-75	-80	+80		

№ з. п.	Вікові групи	ВАГОВІ КАТЕГОРІЇ (жінки)													
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Дорослі (18–40 років)					-50	-55	-60	-65	-70	-75	+75			
2	Юніори (15–17 років) U 18				-45	-50	-55	-60	-65	-70	+70				

Вагові категорії для розділу «герць-3»

№ з. п.	Вікові групи	ВАГОВІ КАТЕГОРІЇ								
		3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Дорослі (18–40 років) (<i>Чоловіки</i>)		-56	-60	-65,8	-70,3	-77,1	-84	-93	+93
2	Дорослі (18–40 років) (<i>Жінки</i>)	-50	-55	-61	-68	-76	+76			

IV. АДАПТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ, ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ПОВСЯКДЕННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДО ПОВНОЦІННОГО ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА

1. Реалізація фізичних, психологічних, соціальних можливостей ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, систематизація заходів, спрямованих на відновлення та компенсацію функціональних можливостей організму для поліпшення фізичного та психологічного стану людини в процесі діяльності Федерації з подальшого розвитку виду спорту як суб'єкта сфери фізичної культури і спорту в сучасних умовах відбуватиметься з урахуванням спрямування зусиль на залучення визначених категорій населення до занять фізичною культурою та спортом.

2. Федерація в ході адаптації виду спорту до потреб ветеранів війни, осіб з інвалідністю відповідної нозології, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування ставить за мету сприяння інклюзії та інтеграції до повноцінного життя суспільства, фізичній, психологічній реабілітації, розвиток можливостей до ведення самостійного способу життя, залученості до місцевої спільноти .

З цією метою забезпечуються належні та сприятливі умови для зміцнення громадського здоров'я шляхом використання оздоровчої рухової активності, розв'язання спеціалізованих завдань та практичних проблем з комплексністю та

невизначеністю умов, обґрунтовуються вибір та реалізація відповідних заходів для визначених категорій населення.

3. Спортивні заходи проводяться серед ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування.

Допуск до участі у спортивних заходах учасників визначених категорій населення відбувається за умови допуску лікаря до занять фізичною культурою та спортом з урахуванням обмежень до виконання фізичних вправ та наявності страхового полісу, дійсного на термін проведення заходу (умови договору страхування мають передбачати участь у спортивних заходах).

Допуск до спортивних заходів відбувається без урахування спортивних розрядів та звань.

4. Федерації беруть участь у створенні безперешкодного доступу учасників спортивних заходів до місць їх проведення, використання спортивних споруд, обладнання та інвентарю, що сприятиме фізкультурно–спортивній реабілітації осіб різного віку та статі.

5. Федерація, створюючи та забезпечуючи умови для адаптації ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування, співпрацює з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, іншими громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості.

6. За результатами участі в спортивних заходах серед ветеранів війни, осіб з інвалідністю, осіб з обмеженнями повсякденного функціонування спортивні розряди та звання не присвоюються.

V. СУДДІВСЬКА КОЛЕГІЯ

1. Головна суддівська колегія (ГСК)

Головна суддівська колегія (ГСК) формується не пізніше двох тижнів до початку спортивних змагань головою колегії суддів. Як правило головою суддівської колегії призначається головний суддя спортивних змагань, та затверджується президентом Федерації.

ГСК несе повну відповідальність за проведення спортивних змагань та має право вирішувати питання щодо дискваліфікації спортсмена або команди, яку він представляє, на змаганнях на певний термін або взагалі.

Головна суддівська колегія (ГСК) складається з:

- головного судді спортивних змагань;
- головного секретаря спортивних змагань;
- заступників головного судді спортивних змагань;
- ведучих рефері з напрямків;
- головного лікаря спортивних змагань.

ГСК спільно з головним суддею спортивних змагань призначає старших рефері на кожний спортивний майданчик, відповідно розділам спортивних змагань (заступників головного судді спортивних змагань).

2. Рефері та судді

Головний суддя спортивних змагань (головний рефері – війт) є основною відповідальною особою протягом усього спортивного заходу. Призначається головний суддя спортивного змагання головою колегії суддів із затвердженням президентом Федерації, про що інформуються учасники спортивних змагань у Регламенті.

До обов'язків головного судді спортивних змагань входить:

- перевірка разом з представниками технічного комітету спортивних змагань та організатором (Промоутером) готовності місця проведення спортивних змагань, приміщення та інвентарю;
- проведення мандатної комісії, зважування учасників та жеребкування;
- контроль роботи рефері та суддів, у випадку грубих помилок відсторонення їх від виконання обов'язків;
- у разі, коли учасники спортивних змагань, тренери, судді та представники команд порушують дисципліну, відсторонення їх від участі у спортивних змаганнях;
- стеження за суворим дотриманням принципів чесного поєдинку;

– оцінювання якості роботи кожного члена ГСК спортивних змагань, після закінчення спортивних змагань підготування офіційного звіту та надання до відповідних організацій;

– повідомлення Федерації щодо надзвичайних подій, що мали місце, як під час спортивних змагань так і після їх закінчення;

– заборонено здійснювати суддівство особисто, відлучатися з місця проведення спортивних змагань, не залишивши заступника;

– забезпечувати все можливе для того, щоб уникнути помилок у суддівстві, та виправляти помилки в разі їх виникнення;

– проводити засідання головної суддівської колегії спортивних змагань та зібрання представників до початку проведення спортивних змагань та за результатами кожного дня спортивних змагань.

Головний суддя спортивних змагань може:

- 1) відмінити спортивні змагання, якщо місце їх проведення, інвентар, обладнання та устаткування не відповідають вимогам Правил та законодавства;
- 2) зупинити проведення спортивних змагань, якщо обставини, які склалися, погрожують стану здоров'я учасників спортивних змагань;
- 3) зупинити проведення спортивних змагань, якщо обставини, які склалися, заважають їх проведенню (місце проведення поєдинку прийшло в непридатний стан, глядачі своєю поведінкою заважають проведенню спортивних змагань);
- 4) зупинити поєдинок, щоб вирішити питання протесту, який надійшов;
- 5) зупинити поєдинок, якщо порушуються Правила;
- 6) замінювати суддів або рефері у разі необхідності.

Головний суддя спортивних змагань (війт) призначає старшого суддю (заступника головного судді спортивних змагань з розділу) спортивних змагань на кожний спортивний майданчик, згідно з розділам спортивних змагань, а той, в свою чергу, призначає рефері та суддів на майданчику. Рефері за чергою виконують обов'язки.

Головний секретар спортивних змагань (головний візир) призначається президентом Федерації або, за його дорученням, головною суддівською колегією спортивних змагань. Веде документацію спортивних змагань.

Головний секретар спортивних змагань відповідає за контроль проходження учасниками розділів спортивних змагань, своєчасним оголошенням порядку виступів спортсменів, повідомлення представникам команд необхідної інформації під час проведення спортивних змагань. Він відповідає за збір реєстраційної інформації та внесення її в базу даних комп'ютера, а саме:

- перевіряє правильність заповнення заявок;
- контролює ведення протоколів засідання суддівської колегії і мандатної комісії;
- разом з головою колегії суддів спортивного змагання проводить жеребкування;
- готує графіки поєдинків;
- складає розклад поєдинків і після затвердження його головним суддею спортивних змагань оголошує списки пар;
- призначає секретарів з кожної дисципліни спортивних змагань та контролює їх роботу;
- збирає результати поєдинків, вносить їх у комп'ютер і виводить результати проведення спортивних змагань;
- готує офіційні результати спортивних змагань і поширює офіційне повідомлення представникам команд;
- веде суддівську документацію;
- разом із заступниками головного судді готує протоколи для нагородження спортсменів, кубки, медалі, дипломи та призи.

Головний секретар разом з головним суддею та головним лікарем мають бути присутніми на зважуванні. Під час зважування головний секретар контролює ведення протоколу зважування учасників спортивних змагань, де вказуються П.І.Б., область, місто, назва команди, вага заявлена та вага фактична, рік народження та спортивний розряд учасників, дисципліна спортивних

змагань, до участі в якій заявляється спортсмен. Протокол підписується головним секретарем та представником головного судді спортивних змагань, який є членом мандатної комісії.

Заступники головного судді (старший годій), головні судді з дисциплін спортивних змагань призначаються головою суддівської колегії, їх обов'язки ідентичні обов'язкам головного судді спортивних змагань, вони відповідають за проведення поєдинків на спортивних майданчиках.

Заступник головного судді спортивних змагань разом з головним суддею керує проведенням спортивних змагань і несе відповідальність за їх перебіг. На час відсутності головного судді спортивних змагань виконує його обов'язки.

Заступник головного судді:

- веде графіки розподілу рефері та суддів для кожного поєдинку, враховуючи їх відношення до регіонів і досвід, для дотримання принципів нейтралітету;
- повністю відповідає за роботу певної дисципліни спортивних змагань. якщо спортивні змагання з певної дисципліни проводяться на декількох майданчиках, координує їхню роботу;
- веде графіки поєдинків;
- надає інформацію оператору, який працює на комп'ютері;
- керує роботою рефері та суддів і може скасувати рішення рефері тільки у випадку суттєвої помилки;
- у розділі «однотан» надає дозвіл початку виступу спортсменів, координує роботу суддівської бригади;
- у разі надходження протесту, зобов'язаний, посилаючись на Правила і процедуру розгляду протестів, прийняти рішення.

Якщо протестуючий не задоволений рішенням заступника головного судді спортивних змагань, протест передається в апеляційний комітет голові колегії суддів.

Заступники головного судді призначаються з досвідчених, висококваліфікованих суддів, які приїхали на спортивні змагання зі своїми командами.

Комендант спортивних змагань входить до складу організаційного комітету спортивних змагань і повністю відповідає за своєчасну підготовку та художнє оформлення місця проведення спортивних змагань відповідно до вимог Правил, за підготовку та проведення урочистого відкриття та організацію нагородження учасників спортивних змагань, а також за підтримання чистоти та порядку протягом спортивних змагань.

Під час проведення спортивних змагань комендант координує дії представників правоохоронних органів та охорони щодо забезпечення громадського порядку під час проведення спортивних змагань.

Комендант призначається головою організаційного комітету, є його заступником і звітує щодо виконаної роботи перед головою організаційного комітету спортивних змагань.

Рефері та судді мають бути одягнені в чисті темні брюки, білу вишиванку чи сорочку з відзнаками Федерації на ній та спортивне взуття.

Всі рефері та судді перед виконанням обов'язків у спортивних змаганнях мають пройти основне медичне обстеження, щоб довести фізичну придатність. Зір рефері та суддів має бути не менш ніж шість діоптрій. Рефері не дозволяється носити окуляри, але він може носити контактні лінзи. Медичне свідоцтво має бути пред'явлене за першою вимогою при реєстрації.

Судді всіх розділів спортивних змагань мають вміти користуватись електронною системою підрахунку балів, а в разі ручного підрахунку балів користуватись клікерами для підрахунку набраних балів.

Вікова межа рефері/судді шістдесят п'ять років.

Рефері та судді мають відвідувати суддівські семінари перед виконанням обов'язків судді на будь-яких спортивних змаганнях з козацького двобою. Строк дії ліцензії (посвідчення судді) два роки і воно має підтверджуватись кожні два роки.

Щоб гарантувати нейтралітет, рефері та судді для кожного поєдинку призначаються старшим суддею на майданчику за вимогами:

- судді та рефері не можуть бути з одного регіону із командами спортсменів, які беруть участь в поєдинку;
- рефері або судді ніяким чином не можуть бути з однієї команди під час одного й того ж поєдинку;
- суддя або рефері не може бути уродженцем регіону, спортсмен якого, бере участь в поєдинку;
- якщо суддя або рефері змінив регіон проживання, він не може брати участі в суддівстві поєдинку, де один із учасників поєдинку або інші судді з регіону, в якому він проживав раніше;
- якщо рефері або суддя не виконує своїх обов'язків, його може бути усунуто заступником головного судді на спортивному майданчику або головним суддею спортивних змагань;
- судді та рефері не мають права бути представниками команди під час поєдинку, в якому беруть участь спортсмени з його команди;
- якщо під час поєдинку рефері веде себе неадекватно, старший суддя на майданчику зобов'язаний відсторонити його від роботи та зупинити поєдинок;
- рефері та судді на майданчику під час проведення спортивних змагань мають бути одягнені у форму та своїм зовнішнім виглядом і діями пропагувати культуру спорту та його традиції.

Суддівство здійснюється українською або англійською мовами.

Призначається лише один центральний рефері (годій) на поєдинок. Він зобов'язаний чітко знати Правила та Регламент. Рефері має повноваження контролювати майданчик і спортсменів. Основним обов'язком рефері є створення безпечних умов спортсменам під час проведення поєдинку. Рефері єдиний, хто має право зупинити поєдинок.

Рефері має право:

- присудити попередження за порушення Правил;

- присудити мінус один бал за порушення Правил;
- дискваліфікувати спортсменів під час проведення поєдинку.

Якщо рефері присуджує попередження або покарання (мінус один бал), цьому спортсмену не може бути присуджений бал.

Рефері несе відповідальність за виконання вимог Правил під час проведення поєдинку і зобов'язаний слідкувати, щоб всі порушення, бали, попередження фіксувались.

У випадках, коли виникає спірне питання щодо дискваліфікації спортсмена, рефері консультується з головним суддею спортивних змагань або заступником головного судді спортивних змагань на майданчику.

Бічні або бокові (долові) судді призначаються заступником головного судді на спортивному майданчику.

Під час поєдинку бічні судді:

- перевіряють спортсменів перед кожним виступом, щоб забезпечити використання спортсменами необхідного захисного спорядження;
- оцінюють та занотовують ефективність технічних дій та штрафні бали спортсменів;
- контролюють виходи спортсменів за межі спортивного майданчика;
- асистують рефері, забезпечуючи безпеку спортсменів;
- у випадку фіксування порушення Правил, бічний суддя зобов'язаний негайно проінформувати рефері.

Суддя-хронометрист (годиняр) вмикає і зупиняє секундомір лише за командою рефері в момент початку та закінчення раунду. Він зобов'язаний вдарити в гонг або включити звуковий пристрій або кинути м'який мішечок на майданчик. Суддя-хронометрист відповідає за секундомір і звуковий пристрій.

Якщо виникла суперечка з приводу того, чи було порушення під час поєдинку або після зупинки часу між раундами, рішення приймається з урахуванням рішення більшості суддів та рефері на спортивному майданчику.

Суддя при спортсменах (ведар):

- призначається заступником головного судді на спортивному майданчику;
- контролює порядок виходу спортсменів відповідно до секретарської документації;
- контролює готовність спортсменів для виходу на спортивний майданчик.

Суддя-лічильник ударів та балів (рахівник) є заступником головного судді на спортивному майданчику.

Суддя-лічильник ударів та балів веде підрахунок балів, попереджень, штрафних балів, попереджень даних рефері під час поєдинку. Суддя-лічильник ударів та балів має повідомити рефері, коли попередження складають в цілому штрафний бал або штрафний бал спортсмена переходить в автоматичну дискваліфікацію.

Примітка: всі рефері та судді, які виконують обов'язки або тимчасово відійшли від них, не можуть діяти від імені команди свого регіону або будь-яким чином надавати їй перевагу (підбадьорювати, кричати, вітати тощо).

Секретар дисципліни (візир напрямку) призначається головним секретарем спортивних змагань та:

- контролює документацію за своєю дисципліною, порядок виступів спортсменів;
- своєчасно доводить до спортсменів та представників команд інформацію, що стосується спортивних змагань;
- організовує роботу майданчика так, щоб між поєдинками не було затримок.

Для проведення поєдинку, суддя-інформатор (диктор) викликає спортсменів на спортивний майданчик.

Спочатку він викликає спортсмена, який виступає в червоному куті далі, спортсмена, який виступає в синьому куті. На чемпіонатах і кубках, диктор завжди оголошує наступну за відомістю пару так, щоб вони могли почати готуватися до поєдинку.

Після того, як спортсмена викликали три рази на майданчик, а він не вийшов, диктор дає команду хронометристу на запуск лічильника часу (секундоміра). Якщо спортсмен не виходить на спортивний майданчик протягом двох хвилин диктор дає команду судді і оголошує спортсмена, який знаходиться на спортивному майданчику переможцем (WO). У розділі «однотан», диктор голосно оголошує спортсмена, який виступає, потім його оцінки (бали), нараховані кожним суддею. Суддя-інформатор призначається головним суддею спортивних змагань.

Примітка: обов'язки рефері, бокових суддів, суддів-лічильників ударів та балів, суддів-хронометристів у різних розділах проведення спортивних змагань відрізняються, тому вони описані детальніше у відповідних розділах Правил для кожного розділу спортивних змагань.

3. Головний лікар спортивних змагань з медичною групою

Відповідно до статті 51 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» допуск осіб до занять фізичною культурою і спортом здійснює лікар спортивної медицини.

Медичне забезпечення та допуск до спортивних змагань регламентується наказом Міністерства молоді та спорту України та Міністерства охорони здоров'я України від 15.07.2020 року № 603/1608 «Про медичне забезпечення проведення фізкультурно–оздоровчих та спортивних заходів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 31 липня 2020 р. за № 731/35014.

Послуги зі спортивної медицини особам, які займаються фізичною культурою та спортом, надають заклади лікарсько-фізкультурної допомоги та заклади охорони здоров'я, що мають у штаті посаду лікаря зі спортивної медицини та мають право на проведення медичних оглядів та надання медичного допуску особам до занять фізичною культурою та спортом, у тому числі з обов'язковим диспансерним наглядом.

Лікар спортивних змагань входить до складу суддівської колегії на правах заступника головного судді. Всі його рішення в межах компетенції обов'язкові для учасників, суддів, організаторів спортивних змагань.

Лікар представляє в організаційний комітет або суддівську колегію план медичного забезпечення спортивних змагань та звіт після їх закінчення.

Лікар має бути присутнім протягом всього часу проведення спортивних змагань і не залишати своє місце до закінчення останнього бою. На спортивних змаганнях, за необхідності, може бути присутній персонал швидкої допомоги. За медичне забезпечення та машину швидкої допомоги відповідає організатор спортивних змагань.

Лікар має бути готовим невідкладно втрутитись на першу вимогу рефері. Лікар не може вийти на спортивний майданчик для надання допомоги спортсмену, поки він не буде запрошений рефері.

В обов'язки головного лікаря спортивних змагань входить:

- участь у роботі мандатної комісії, перевірка правильності заповнення заявок, правильність медичних даних;
- проводити медичний огляд спортсменів перед та під час спортивних змагань, у випадку травми надавати висновки щодо можливості продовження участі спортсмена у спортивних змаганнях,
- надавати медичну допомогу при захворюваннях чи пошкодженнях, вирішувати питання щодо госпіталізації спортсменів;
- повідомляти у медичні установи за місцем проживання прізвища спортсменів, які програли нокаутом;
- проводити медичний огляд рефері та суддів з подальшим допуском до суддівства;
- робити звіт щодо медико-санітарного забезпечення спортивного заходу з висновками та пропозиціями.

Головний лікар спортивних змагань має право:

- 1) усувати від участі у спортивних змаганнях спортсменів, рефері та суддів за медичними показниками;
- 2) зупинити поєдинок, у разі коли спортсмен отримав травму, а рефері поєдинок не зупиняє.

Медична група має необхідне устаткування та достатню кількість медичного персоналу для швидкого та кваліфікованого надання необхідної допомоги спортсменам на всіх спортивних майданчиках.

Лікарі мають відповідний досвід у наданні першої медичної допомоги спортсменам.

Вживання ліків або хімічних препаратів, які можуть бути використані як допінг, заборонено.

Будь-який учасник спортивних змагань, який приймав заборонені препарати або відмовляється від проходження допінг контролю, може бути дискваліфікований або усунутий від участі у спортивних змаганнях.

Медичні процедури Федерації та безпека спортсменів є керівними принципами спортивних змагань будь-якого рангу.

4. Комітети рефері та суддів за дисциплінами спортивних змагань та їх обов'язки

Керівництво та проведення спортивних змагань покладається на головну суддівську колегію (ГСК). До складу ГСК входять – головний суддя спортивних змагань, його заступники – рефері, відповідальні за кожну дисципліну спортивних змагань, головний лікар спортивних змагань, головний секретар.

Організацією роботи ГСК на всіх офіційних спортивних змаганнях керує голова колегії суддів Федерації. Для проведення спортивних змагань також створюються комітети суддів.

Голова кожного комітету суддів є заступником головного судді спортивних змагань. Вони відповідають за призначення рефері та суддів на спортивних майданчиках.

Голова колегії суддів відповідає за роботу комітетів суддів. Голова колегії суддів керує апеляційним комітетом з розгляду протестів. Його рішення за протестом є вирішальним. Голова колегії суддів обирається на чотири роки президією Федерації, якщо не буде іншого рішення президії.

5. Семінари рефері та суддів

В ході підготовки спортивного заходу до проведення чемпіонатів та кубкових спортивних змагань, організаційний комітет Федерації, спільно з головою колегії суддів організовує проведення семінарів, з метою підвищення кваліфікації рефері та суддів, а також підняття рівня проведення спортивного змагання. На всіх спортивних змаганнях має бути передбачена зона відпочинку і відновлення суддів та рефері.

Суддями на спортивних змаганнях з козацького двобою можуть бути виключно ті особи, які мають відповідну підготовку та кваліфікацію.

Розсилаючи Регламент про проведення спортивного змагання у примітці вказуються додаткові умови щодо рефері та суддів, включаючи вимоги їх підготовки.

Семінари організовуються і проводяться таким чином:

- усі рефері і судді мають копію скоригованих Правил, якими будуть користуватися на семінарі;
- семінар проводиться за кожною дисципліною спортивних змагань, яка включена до чемпіонату або кубку;
- комітет переконується, що всі рефері та судді мають встановлену Правилами суддівську форму одягу, для підтримки іміджу організації.

VI. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА ТЕХНІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ПОЄДИНКІВ З КОЗАЦЬКОГО ДВОБОЮ

1. Правила суддівства спортивних змагань з дисципліни

«однотан вільний (ДТК)»

Вимоги

Однотан вільний (довільний технічний комплекс – ДТК), що заявляється до спортивних змагань, має відповідати вимогам:

- 1) демонструвати характер певного стилю бойових мистецтв, його яскраві та видовищні елементи та неординарні можливості спортсмена;

2) форма, швидкісно-силові якості та напрямок виконання технічних елементів, що входять до складу комплексу, мають відповідати критеріям реальних бойових дій;

3) за умови використання спортсменом зброї у відповідному напрямі дисципліни, спортсмен має продемонструвати високий рівень контролю та володіння зброєю, а також підкреслити характерні особливості обраної зброї;

4) рухи мають бути виконані під музику, їх техніка виконання має співпадати з ритмом музики;

5) рухи мають бути з конкретною бойовою розшифровкою;

6) рухи мають бути логічно поєднані між собою.

Види проведення спортивних змагань з дисципліни «однотан»

Спортивні змагання з «однотан» проводяться для чоловіків та жінок окремо у наступних видах:

- стильові (серед представників козацького двобою);
- відкриті (всі напрямки – учасники різних шкіл бойових мистецтв);
- командні;
- формальні поєдинки (для розділу «ФТК»).

Напрямки проведення спортивних змагань у дисципліні «однотан»

ОДНОТАН ДТК ТА ФТК							
ОСОБІСТІ ЗМАГАННЯ				КОМАНДНІ ЗМАГАННЯ			
Жорсткого напрямку		М'якого напрямку		Жорсткого напрямку		М'якого напрямку	
без зброї	зі зброєю	без зброї	зі зброєю	без зброї	зі зброєю	без зброї	зі зброєю

Особливості напрямків спортивних змагань у дисципліні «однотан»

ОДНОТАН ДТК ТА ФТК		
№ з.п.	Напрямки змагань	Особисті змагання

1	Жорсткий напрямок	<ul style="list-style-type: none"> – зовнішній вияв фізичної сили та підкреслений вияв бойового духу; – швидкі, різкі, в основному прямолінійні рухи; – наявність максимальної концентрації сили, потужний викид енергії; – змінний ритм виконання, постійне чергування швидких та повільних частин руху, напруження та розслаблення; – використання крику – бойового кличу (лише для ФТК);
2	М'який напрямок	<ul style="list-style-type: none"> – відсутність зовнішнього вияву сили; – переважно плавні, округлі рухи; – відсутність видимих моментів концентрації; – ритм руху плавний, відсутні тривалі зупинки, зовнішній вияв постійного розслаблення; – відсутність підкресленої агресивності; – внутрішній вияв постійного розслаблення (лише для ФТК); – внутрішня готовність до швидких концентрованих дій (лише для ФТК).

Особливості спортивних змагань у дисципліні «однотан ДТК»

Виступи спортсменів обов'язково проходять під музичний супровід. Підбір та підготовка фонограми забезпечується представником команди. Порядок організації музичного супроводу на конкретних спортивних змаганнях визначається Положенням.

Організатори спортивних змагань можуть визначати перелік обов'язкових елементів, які мають бути включені в змагальний комплекс. У цьому випадку спортсмени мають бути ознайомлені з цим переліком не менше ніж за шість місяців до початку спортивних змагань.

У деяких випадках, рішенням головної суддівської колегії спортивних змагань, допускається проведення змішаних спортивних змагань.

Спортсмен самостійно обирає зброю. Спортсмен має підготувати зброю з урахуванням безпеки, в тому числі й власної. Поломка зброї під час виконання веде до негайної дискваліфікації спортсмена.

Зброя має бути надана до головної суддівської колегії спортивних змагань та оглянута на предмет відповідності Правилам до початку спортивних змагань.

Обов'язкові елементи для включення до комплексу не визначаються, якщо немає окремих вимог суддів до рівня складності виконання.

Командні спортивні змагання

У груповому синхронному виконанні «однотан вільний» вимоги до змісту комплексів, спорядження спортсменів, умови проведення спортивних змагань аналогічні Правилам проведення індивідуального виду спортивних змагань. Кількісний склад команди визначається Регламентом з урахуванням традицій, що склалися у конкретних напрямках та стилях. Якщо Регламент дозволяє участь команд з різною кількістю спортсменів, перевагу мають команди з більшою кількістю учасників. Організатори спортивних змагань можуть допускати до участі команди зі змішаним складом (чоловіки та жінки, спортсмени різного віку), що має бути вказано у Регламенті.

Тривалість виступу у дисципліні «однотан»

Виконання:

- жорсткий напрямок не може тривати більше ніж одна хвилина тридцять секунд, без урахування презентації, яка не має перевищувати тридцять секунд;
- м'який напрямок виступу не може тривати більше ніж дві хвилини, без урахування презентації, яка не має перевищувати тридцять секунд.

У випадках порушення вимог, старший рефері має попросити суддів заниження оцінки мінус нуль п'ять балу. Якщо виступ триває менше ніж одна хвилина, не враховуючи презентації, старший рефері має попросити суддів зниження по мінус одному балу;

Загальний час виступу (від виклику спортсмена до оголошення результату) не має перевищувати три хвилини.

Вік учасників у дисципліні «однотан»

До участі у спортивних змаганнях допускаються спортсмени:

- діти (хлопці та дівчат 7 – 9 років);
- молодші юнаки (юнаки та дівчата 10, 11 років);
- старші юнаки (юнаки та дівчата 12 – 14 років);
- юніори (юніори та юніорки 15 – 17 років);
- дорослі (чоловіки та жінки 18 – 40 років).

Категорії дітей, молодших юнаків, старших юнаків, юніорів мають змагатись окремо. Спортсмени молодших вікових категорій можуть брати участь у старшій віковій категорії за дозволом головного судді.

Примітка: вікові категорії визначаються відповідно до року народження спортсмена, а не дати народження, як у контактних дисциплінах. Спортсмен має змагатись увесь рік саме в цій віковій категорії.

Уніформа (одяг спортсменів у дисципліні «однотан»)

Спортсмен має бути одягнутий у форму козацького двобою: шаровари, сорочка (вишиванка), пояс або будь-яку уніформу інших шкіл бойових мистецтв (карате, кікбоксингу, кунг-фу тощо), яка має бути чистою та охайною. У жорстких напрямках спортсмени мають бути без взуття, в м'яких напрямках спортсмени можуть допускатись в спеціальному взутті для занять бойовими мистецтвами.

Під час виступу спортсмени можуть бути без верхньої частини одягу (оголена верхня частина тіла, окрім жінок). Спортсменам дозволено носити пов'язки на кисті або зап'ястку.

Заборонено носити будь-які прикраси або пірсинг.

Театральні костюми, у тому числі грим, маски та інший вид одягу, який не є визнаним у бойових мистецтвах, не допускається. Порушення Правил призводить до негайної дискваліфікації учасника.

Стан зброї у дисципліні «однотан»

Кожен спортсмен несе відповідальність за ідеальний стан своєї зброї. Під час змагання не можна міняти зброю. Старший рефері може оглянути зброю

учасника, якщо в цьому є потреба. Жодна гостра зброя не може використовуватися під час виступів.

Обладнання місця спортивних змагань у дисципліні «однотан»

Спортивні змагання з ДТК проводяться на спортивному майданчику (татамі) з твердим або м'яким покриттям без нерівностей.

Майданчик для проведення спортивних змагань серед усіх вікових груп спортсменів має бути розміром 10 x 10 метрів, загальний розмір 12 x 12 м. В окремих випадках татамі може бути менших розмірів 8 x 8 метрів, але не менше ніж 6 x 6 метрів (спортивні змагання проводяться серед молодших вікових груп). Татамі укладається на голу підлогу.

Примітка: схема майданчику для проведення змагань з технічних комплексів у Додатку 5.

Розміщення рефері та суддів з дисципліни «однотан ДТК»

Порядок розміщення суддів:

- рефері розміщується на середині однієї зі сторін майданчика;
- від трьох до п'яти бокових суддів (в залежності від складності технічного комплексу) на середині однієї зі сторін майданчика;
- стіл секретаря знаходиться за спиною у рефері;
- робочі місця усіх бокових суддів та рефері мають бути забезпечені комплектом перекидних табличок для демонстрації оцінок (цілі бали від п'яти до десяти, десяти бала від нуля до дев'яти).

Організація суддівства з дисципліни «однотан»

Суддівство спортивних змагань на кожному майданчику здійснює суддівська бригада (чота) у складі:

- рефері – старший на майданчику;
- бокові судді;
- суддя-хронометрист;
- суддя-секретар;
- суддя-інформатор.

Порядок проведення спортивних змагань з дисципліни «однотан» в усіх розділах

Порядок виступів спортсменів визначається жеребкуванням. Спортсмени обирають комплекс для виконання за власним бажанням. Спортивні змагання можуть проводитись в одне коло або більше, що встановлюється Регламентом.

Жеребкування:

учасники, що зайняли 1, 2 і 3 місця на попередніх спортивних змаганнях з козацького двобою записуються в кінець графіку спортивних змагань;

розподіл інших учасників складається за загальним списком учасників, далі з мішечка дістають пронумеровані кулі за кількістю учасників і перший вибраний номер записують біля першого імені в списку і далі за цим принципом, поки у кожного учасника не буде свого номера. Номер визначає порядок виступів учасників.

Приоритети у визначенні оцінок для спортивних змагань з дисципліни «однотан»

Жорсткий напрямок:	М'який напрямок:
<ul style="list-style-type: none"> – бойовий дух, мобілізація і концентрація; – швидкість, сила, ритм; – стійкість, збереження рівноваги; – правильне дихання, вірний розподіл сил; 	<ul style="list-style-type: none"> – безперервність руху енергії, внутрішня мобілізація, концентрація; – рівень складності; – стійкість, рівновага; – правильне дихання, правильний розподіл сил; – правильна форма рухів, відповідно до вимог; – синхронізація рухів та музичного супроводу; – рівень складності; – видовищність; – рівновага, сила, концентрація;

Особисті спортивні змагання з ДТК зі зброєю:

- рівень володіння зброєю та використання її особливостей;
- рівень техніки елементів без зброї;
- синхронізація роботи зі зброєю та виконання техніки без зброї, відповідність техніки, що виконується, до музичного супроводу;
- рівень складності;
- видовищність;
- рівновага та сила концентрації.

Командні змагання з ДТК:

- правильна техніка кожного спортсмена;
- синхронізація дій спортсменів;
- критерії оцінювання у кожному розділі програми зазначені вище.

Оцінка виступу спортсменів (ДТК та ФТК)

Виступ спортсменів оцінюється судьями в балах з точністю до десятих бала:

- максимальна оцінка – 10,0,
- мінімальна оцінка – 5,0.

У разі, якщо спортивні змагання проводяться у декілька кіл, суддівство кожного кола використовує інтервал оцінок:

- першого – від 6,0 до 8,0, середня оцінка – 7,0;
- другого – від 7,0 до 9,0, середня оцінка – 8,0;
- третього – від 8,0 до 10,0, середня оцінка – 9,0.

Мінімальна оцінка спортсмену виставляється у випадках:

- переважно низький загальнотехнічний рівень;
- переважна відсутність бойового духу;
- падіння спортсмена;
- повна відсутність синхронності у командних виступах;
- велика пауза у виконанні, не передбачена змістом комплексу, з подальшим продовженням виступу;
- перевищення ліміту загального часу виступу;

- використання в екіпіровці спортсменів елементів, не характерних для національних бойових мистецтв;

- відсутність у комплексі передбачених Регламентом обов'язкових елементів;

- втрата зброї з наступним негайним підбором та продовженням виступу;

- переважна відсутність синхронізації роботи зі зброєю та техніки без зброї.

Спортсмену може бути оголошена дискваліфікація в разі порушень:

- жорсткому порушенні морально-етичних норм поведінки, дискредитуючих бойові мистецтва;

- використанні у виступі елементів, не узгоджених з головною суддівською колегією спортивних змагань спецефектів, що загрожують безпеці оточуючих;

- зупинці у виконанні комплексу, спробі повторного виконання комплексу;

- поломці зброї;

- втраті зброї без негайного підбору та продовженні виступу.

Будь-які спеціальні ефекти, як лазери, дим, вогонь, вибухи тощо, не допускаються. Порушення вимог призводить до негайної дискваліфікації учасника.

Гімнастичні рухи

У жорстких і м'яких напрямках дисципліни дозволене не більше ніж три гімнастичні рухи. Порушення вимог призводить до зниження оцінки на мінус нуль п'ять балу.

Деякі гімнастичні рухи можуть бути змінені шляхом додавання до них ударів ногою або рукою. У такому випадку рух не вважається гімнастичним і є дозволеним.

Мінус бали для розділу ДТК

ЗНИЖЕНІ БАЛИ	ОПИС ПОМИЛКИ
0,1 – 0,3	Незначна затримка у виконанні комплексу
0,1 – 0,3	Незначна втрата рівноваги
0,2 – 0,4	Помітна втрата рівноваги

0,1– 0,3	Незначні помилки у базовій техніці
0,2 – 0,5	Помітні помилки у базовій техніці
0,1 – 0,3	Незначний збій у синхронізації роботи зі зброєю та техніки без зброї
0,2 – 0,4	Помітний збій у синхронізації роботи зі зброєю та техніки без зброї
0,1 – 0,3	Незначний збій синхронізації руху та музичного супроводу
0,2 – 0,4	Помітний збій синхронізації руху та музичного супроводу
0,1 – 0,3	Незначне порушення синхронності командного виступу
0,2 – 0,5	Помітне порушення синхронності командного виступу

Визначення місць, що посіли спортсмени

Місце, зайняте спортсменами у кожному колі, визначається найвищою сумою оцінок суддів, включаючи рефері, з яких виключаються найвища та найнижча оцінки. В разі рівності кінцевого результату перевага визначається за найвищим результатом, що показав спортсмен (якщо спортивні змагання проводились у декілька кіл рахується останнє коло).

Секретар підраховує кількість балів та оголошує загальну оцінку спортсмена – суму балів за виконання одотану базового та/або формального поєдинку.

Якщо і цей показник виявиться рівним у спортсменів-претендентів на призові місця, серед них проводиться додаткове коло спортивних змагань. Всі інші спортсмени з рівними результатами отримують однакове місце. Якщо результати додаткового кола також виявляться рівними, судді визначають переможця голосуванням.

2. Правила суддівства спортивних змагань з дисципліни «однотан базовий (ФТК)»

Вимоги до комплексів, що заявляються до спортивних змагань

Однотан базовий (ФТК) – форма, послідовність виконання елементів та прийомів, моменти максимального напруження, ритм виконання, розподіл дихання тощо ФТК мають відповідати затвердженому Федерацією канонічному зразку та розробляються кожним з напрямків національних видів бойових мистецтв та затверджуються технічною комісією Федерації.

Примітка: ФТК не є окремою дисципліною, а входить як обов'язкова складова частина кожного з напрямів спортивних змагань з однотану базового (ДТК).

Особливості спортивних змагань з ФТК без зброї

Спортивні змагання проводяться окремо для жорсткого та м'якого напрямків, принцип поділу відповідає визначенням Правил.

Складені ФТК є канонічними та незмінними від виступу до виступу. Нові комплекси або зміни до вже існуючих мають подаватися до технічної комісії Федерації не менш ніж за шість місяців до проведення спортивних змагань.

Виконання ФТК має відповідати затвердженим стандартам Федерації. Жодні зміни (у тому числі пропуск, додавання або зміна елементів) не дозволяються. За дотриманням цієї вимоги наглядають судді або інші фахівці, які входять до складу суддівської колегії або, за потреби, запрошуються Федерацією.

Спортсменам дозволено:

- виконання виключно вказаних рефері елементів техніки, що входять у складу однотану базового;
- виконання техніки виключно у легкому дотику.

Спортсменам заборонено:

- виконання технічних дій, що не входять до елементів однотану базового або не були названі рефері до виконання;

- виконання технічних дій з надмірним рівнем дотику або не контрольованих дій;
- допускати дії, що не сумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв;
- зупинятись в ході виконання технічних елементів, якщо це не обумовлено вимогами технічного комплексу;
- починати до команди рефері.

Формальні поєдинки з ФТК

Формальні поєдинки мають демонструватись у легкому контакті з партнерами реальне застосування (розшифровка) елементів та прийомів, з яких складається щойно продемонстрований однотан.

Партнери, що асистують спортсмену під час демонстрації формальних поєдинків, мають бути максимально однакових фізичних критеріїв та віку.

В процесі проведення формальних поєдинків спортсмени мають використати наступне захисне екіпірування:

- м'якуша (капи);
- мушлі (пахової ракушки у бандажі);
- легкі рукавички на руки;
- лат на ноги (фути).

Пріоритети у визначенні оцінок для розділів спортивних змагань однотан базовий (ФТК)

Жорсткий напрямок:	М'який напрямок:
<ul style="list-style-type: none"> – бойовий дух, мобілізація і концентрація; – швидкість, сила, ритм; – стійкість, збереження рівноваги; – правильне дихання, вірний розподіл сил; – використання бойового козацького кличу; 	<ul style="list-style-type: none"> – безперервність руху енергії, внутрішня мобілізація, концентрація; – рівень складності; – стійкість, необхідна рівновага; – правильне дихання, правильний розподіл сил; – правильна техніка рухів, правильна форма комплексу в цілому;

– чітке усвідомлення виконавцем суті рухів, що він виконує;	– вміння застосування спортсменом рухів, які він виконує;
– відповідність техніки рухів, форми, ритму комплексу тощо в цілому встановленим канонам.	– видовищність;
	– рівновага, сила, концентрація.

Мінус бали для розділу ФТК спортивних змагань «отнотан» базовий

ЗНИЖЕНІ БАЛИ	ОПИС ПОМИЛКИ
0,1– 0,3	Незначна затримка у виконанні комплексу
0,1– 0,3	Незначна втрата рівноваги
0,2–0,4	Помітна втрата рівноваги
0,1– 0,3	Незначні помилки у базовій техніці
0,2– 0,5	Помітні помилки у базовій техніці
0,1– 0,3	Незначний збій у синхронізації роботи зі зброєю та техніки без зброї
0,2 – 0,4	Помітний збій у синхронізації роботи зі зброєю та техніки без зброї
0,2	Незначний перевищення рівня дотику в область рук або ніг (виключаючи суглоби), в передню частину тіла (груди та живіт)
0,5	Значне перевищення рівня дотику в указані вище зони
0,2 – 0,4	Помітний збій синхронізації руху та музичного супроводу
0,1– 0,3	Незначне порушення синхронності командного виступу
0,2– 0,5	Помітне порушення синхронності командного виступу

Гімнастичні рухи

У жорсткому і м'якому напрямках ФТК не дозволено використовувати гімнастичні рухи. Порушення вимог призводить до зниження оцінки на мінус нуль п'ять балу.

Деякі гімнастичні рухи можуть бути змінені шляхом додавання до них ударів ногою або рукою. У такому разі цей рух не вважається гімнастичним та є дозволеним.

3. Правила суддівства спортивних змагань у розділі «тан-двобій»

Примітка: нижче наведена ліше та інформація, що відрізняється від розділу «однотан базовий ФТК».

Визначення

У «тан-двобій» (технічні поєдинки) спортсмен у парі демонструє практичне застосування техніки стилю, який він презентує, як при нападі на суперника, так і для захисту від стусанів (далі – ударів руками) та копняків (далі – ударів ногами) прямих та бічних, що виконуються партнером на трьох рівнях (ніг, тулуба та голови), всього – десять елементів, а також проти зброї, яку використовують проти нього.

Демонструє:

- майстерність захисту та контратаки, притаманні своїй школі;
- технічний рівень своєї підготовки;
- контроль та майстерність володіння технікою;
- здатність реагувати на атаку суперника використовуючи комбінаційні технічні прийоми;
- технічний рівень та майстерність виконання прийомів самозахисту від нападу суперника, як зі зброєю, так і без зброї;
- технічний рівень та майстерність виконання прийомів володіння зброєю при нападі на суперника.

Напрямки проведення спортивних змагань з дисципліни тан-двобій

Спортивні змагання проводяться за напрямками:

- 1) тан–двобій вільний жорсткого напрямку без зброї;
- 2) тан–двобій вільний жорсткого напрямку зі зброєю;
- 3) тан–двобій демонстрація прийомів самозахисту (self-defense).

Спортивні змагання для чоловіків та жінок, для представників різних вікових та вагових категорій проводяться окремо.

Місце проведення спортивних змагань

Спортивні змагання з дисципліни тан-двобій мають проходити на татамі. У деяких випадках, за рішенням суддівської колегії, спортивні змагання можуть бути проведені на твердій поверхні (Додаток 5).

Категорії розподілу

Спортивні змагання проходять згідно з віковими категоріями. Для юнаків проводять лише показові виступи без поділення на вагові категорії. Музику дозволяється використовувати лише в показових виступах.

Одяг спортсменів

Спортсмен має бути одягнений у форму козацького двобою: шаровари, сорочка (вишиванка), пояс. Учасники спортивних змагань можуть бути одягнені у будь-яку уніформу інших видів спорту (карате, кікбоксинг, кунг-фу тощо) за умови охайності, чистоти та відповідності загальним вимогам Правил. На одязі спортсмена не може бути металевих деталей. Використання театральних костюмів не дозволяється.

Реклама спонсорів, компаній, організацій можлива лише за наявності спеціального дозволу головного судді.

Заборонено виходити на спортивний майданчик з прикрасами, годинниками та іншими речами, які можуть спричинити травми.

Судді

Склад суддівської бригади на спортивному майданчику:

заступник головного судді з дисципліни спортивних змагань (старший рефері на майданчику);

рефері;

три або п'ять бокових судді;

технічний секретар;

суддя-хронометрист;

суддя при учасниках.

Рефері знаходиться на майданчику, а бокові судді – попереду майданчика. Старший рефері, технічний секретар, суддя-хронометрист за суддівським

столом. Старший рефері та бокові судді оцінюють демонстрацію спортсменами техніки бойових прийомів нападу та захисту, техніку володіння зброєю та прийоми захисту від зброї та інші дії спортсменів, а технічний секретар фіксує та обробляє результати.

Рефері зобов'язаний негайно втрутитися в дії спортсменів та запобігти травмуванню спортсменів в ході демонстрації небезпечних технічних дій.

За порушення Правил, не дисципліновану поведінку спортсменів, тренера або представника команди, рефері зобов'язаний оголосити зауваження або попередження спортсмену, або прийняти рішення щодо його дискваліфікації.

Час демонстрації техніки

Спортсмену на демонстрацію технічних дій у будь-якому напрямку спортивних змагань відводиться не більше трьох хвилин. Якщо виступ спортсмена перебільшує три хвилини, рефері припиняє виступ і кожен суддя віднімає від оцінки спортсмена один бал. Час показових виступів має бути не більше однієї хвилини тридцяти секунд.

Атакуючі дії асистента

Асистент у спортивних змаганнях може імітувати:

- удари рукою (прями, бічні, знизу у голову та тулуб);
- удари ногами (передній, боковий, назад, коловий, зверху у голову та тулуб, підсікання);
- удар палицею, нунчаками (збоку, зверху, знизу, тичком);
- удар ножем (прямо, зверху, знизу, збоку, навідріт);
- обеззброєння особи при спробі дістати зброю;
- обеззброєння особи при загрозі пістолетом, автоматом, рушницею (ззаду, спереду, збоку);
- звільнення від захватів руками (одягу на грудях, тулубу без рук спереду, тулубу з руками спереду, тулубу без рук ззаду, тулубу з руками ззаду, за шию спереду, за шию ззаду, за шию збоку, за одну руку двома руками, за ноги).

Захисні дії спортсмена

Під час демонстрації техніки спортсмену дозволено виконувати (імітувати виконання) будь-які удари, кидки, больові, задушливі прийоми та переходи на конвоювання та імітувати добивання.

Технічні дії мають бути виконані таким чином, щоб продемонструвати переконливість захисту від атакуючої дії та контроль над нападником після закінчення атаки.

Техніка самозахисту має бути контрольована, зі страхуванням особи, що імітує напад, без нанесення шкоди здоров'ю асистенту. Ступінь контакту при ударах та ступені зусилля при захватах, больових та задушливих прийомах мають бути контрольовані та застосовуватись до першої ознаки ефективності.

Технічні дії

На спортивних змаганнях у вікових категоріях спортсмен демонструє відпрацьовану раніше техніку з асистентом, якого підбирає сам.

Спочатку технічні дії демонструються повільно, після цього з реальною швидкістю.

На спортивних змаганнях спортсмен демонструє п'ять технічних дій, з них обов'язково одна – захист від захоплень (охоплень), інші – захист від нападу із застосуванням зброї або предметів в якості зброї.

Якщо спортсмен демонструє менш ніж п'ять технічних дій, за різницю технічних дій йому виставляється оцінка нуль балів.

Перед виступом спортсмен вибирає квиток та передає його старшому рефері, який ознайомлює спортсмена та асистента з його змістом.

Перед демонстрацією техніки, від нападу на спортсмена йому не оголошується, за виключенням захоплень.

На спортивні змагання виноситься тільки п'ять елементів з десяти можливих. Ці елементи оголошуються рефері безпосередньо після виходу спортсменів на змагальний майданчик до початку виконання.

Вимоги до п'яти технічних дій, зазначених у квитку:

– елементи прикладної акробатики на твердій поверхні (падіння, перекиди, перекати зв'язані в комбінацію). Акробатика оцінюється судьями як окрема технічна дія самозахисту;

– технічні дії самозахисту від нападу без зброї;

– технічні дії самозахисту від нападу зі зброєю;

– технічні дії щодо звільнення від захоплень;

– технічні дії самозахисту від нападу зі зброєю та предметами, які використовуються в якості зброї.

В ході виконання першої технічної дії спортсмен має продемонструвати вміння падати без травм, що є необхідним елементом реального самозахисту.

За незадовільний рівень виконання акробатичних вправ спортсмену виставляється оцінка нуль балів за першу технічну дію і з метою запобігання травматизму рішенням старшого рефері його може бути знято зі спортивних змагань.

Асистент має виконати (позначити) атакуючі дії точно, чітко, зі швидкістю приблизно п'ятдесят відсотків від максимальної швидкості атаки в реальних умовах, дотримуючись заходів безпеки як для себе, так і для партнера.

Явно уповільнені дії асистента та суттєві помилки у виконанні атакуючих дій штрафуються відніманням мінус два бали від загальної суми його виступу.

Заборонені дії спортсмена

Спортсмену та його асистенту заборонено проводити технічні дії, які тягнуть за собою травми або спрямовані на зрив виконання прийому. За такі дії спортсмен може бути покараний першим або другим попередженням або його може бути дискваліфіковано.

Перше попередження тягне за собою віднімання з загального результату виступу спортсмена мінус два бали, а друге попередження мінус п'ять балів.

У випадку помилки, припущеної асистентом або проведення навмисних дій, які ускладнюють демонстрацію техніки самозахисту, спортсмену може бути надано повторну спробу з іншим рівнозначним завданням.

Спортсменам заборонено:

- будь-які дії зі справжнім дотиком;
- удари руками та удари ногами з будь-яким дотиком у пах, хребет, шию, задню частину голови;
- удари ногами зверху по голові та ключиці п'ятою;
- удари головою;
- реальне виконання больових, задушливих і скручуючих прийомів;
- кидки вище власного зросту спортсмена;
- допускати дії, несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв.

Критерії оцінки, визначення переможців, місце проведення спортивних змагань, вимоги до імітації зброї, що використовуються під час спортивних змагань, склад бригади суддів такий самий, як у дисципліні «однотан».

Спортсменам, які захищаються, дозволяється виконувати в дозованому дотику:

- удари руками в тулуб та в голову;
- удари ногами будь-які в тулуб та в голову (крім ударів п'ятою у голову);
- підсікання до нижньої третини гомілки партнера;
- добивання з легким дотиком у тулуб та імітація в інші частини тіла;
- захвати, за винятком захватів за область паху та захватів із скручуванням;
- кидки (не вище власного зросту);
- удари ногами дугові у ноги;
- удари ліктями в тулуб або їх імітація у голову;
- удари колінами в тулуб або їх імітація у голову;
- будь-яка техніка у стрибку.

Спортсменам, що захищаються, дозволяється імітувати:

- добивання у всі частини тіла крім тулубу;
- удари руками у спину, в район хребта, в очі, вуха, горло, у пах, суглоби, інші больові точки;
- копняки ногами в область паху;
- задушливі та больові прийоми (не більше п'ять секунд);
- захвати за пальці, шию, область паху тощо;

– удари головою.

Оцінка дій спортсмена

Оцінювання проводиться трьома або п'ятьма суддями.

В разі суддівства трьома суддями всі оцінки додаються. В разі суддівства п'ятьма суддями найвища та найнижча оцінки відкидаються, а всі інші додаються.

Всі оцінки фіксуються в протоколі. Максимальна оцінка десять балів, мінімальна оцінка залежить від кількості знятих балів.

Оцінювання кожної технічної дії проводиться безпосередньо після виконання кожної технічної дії з реальною швидкістю.

Оцінки виставляються з точністю до нуля цілих п'ять десятих бала. Розходження в оцінках більше ніж одна ціла п'ять десятих бала неприпустимо. В разі розходження в оцінках більше ніж одна ціла п'ять десятих бала старший рефері може провести додаткове обговорення якості виконаної техніки та ще раз запропонувати суддям оцінити продемонстровані технічні дії.

Загальна оцінка спортсмена за виступ – сума оцінок за виконання кожної з п'яти технічних дій у спортивних змаганнях. Переможець визначається за найбільшою сумою балів.

Максимальна оцінка за технічну дію десять балів. Максимальна оцінка виставляється за ефективні практичні дії виконані без пауз, без втрати рівноваги з подальшим надійним контролем особи, що здійснювала атаку. Відхилення від вимог Правил, припущення помилок, тягне за собою віднімання балів від максимальної оцінки.

Оцінка нуль балів виставляється за:

- кожен технічну дію, яку не було продемонстровано;
- технічні дії, які не припиняють небезпечного удару;
- технічні дії, спрямовані на завдання надмірної шкоди;
- незадовільне виконання спеціальних акробатичних елементів (перекиди, прийомів падіння, перекатів);

– контроль нападника (демонстрація техніки має закінчуватися в кожному разі положенням, в якому особа, яка здійснювала напад, не може самостійно рухатися (положення конвоювання, больовий контроль, зброя вибита або відібрана). Якщо особа, яка атакувала спроможна повторити атаку після припиненого нападу, кожен суддя має зменшити оцінку за технічну дію на мінус п'ять балів);

– підтримання рівноваги (під час демонстрації прийомів спортсмен має підтримувати стійке положення без втрати рівноваги). За втрату рівноваги кожен суддя має зменшити оцінку учасника за технічну дію від мінус нуля п'ять до мінус три бали (за незначну втрату рівноваги знімається мінус нуля п'ять бала, за втрату рівноваги, що призвела до падіння мінус три бали);

– злитість (технічні дії захисту мають проводитися без пауз та зупинок до постановки ситуації під контроль). Спочатку технічні дії демонструються повільно, далі з реальною швидкістю. Виконання техніки самозахисту з реальною швидкістю має повністю збігатися з повільною демонстрацією. У разі невідповідності дій кожен суддя має зняти з суми балів за прийом від мінус нуля п'ять балу до мінус півтора бали. За виконання техніки самозахисту з паузами кожен суддя має зняти з суми балів за прийом від мінус нуля п'ять балу до мінус одного балу;

– дотримання заходів безпеки (спортсмен має застосувати заходи безпеки щодо запобігання травмування себе та асистента). Техніка як нападу так і захисту має бути контрольованою. Нанесення ударів, що можуть призвести до тілесних ушкоджень, слід лише імітувати. За навмисне застосування технічних дій з метою травмування асистента спортсмен дискваліфікується. За ненавмисне нанесення травми спортсмен може бути покараний відніманням від загальної суми балів мінус п'ять балів. Предмети, що використовуються в якості зброї, слід вибивати в напрямку, безпечному для оточуючих. За неконтрольоване вибивання предметів знімається мінус півтора бали.

Помилки в технічних діях можуть бути:

– незначними (відхилення від правильного виконання прийому або дії, що не порушує його загальної цілості. Відсутність належної швидкості, не точний вибір стійки, захвата, дистанції, затримка з виконанням відволікаючого або завершуючого удару коли це необхідно, часткова втрата рівноваги, відсутність чіткості та впевненості в діях. За незначну помилку знімається мінус нуль п'ять бала);

– середніми (відхилення від правильного виконання прийому або виконання дій, що значно ускладнюють його проведення, значні помилки у виборі стійки, дистанції або захвату, повільне виконання технічної дії, припущення значної втрати рівноваги, неузгодженість дій. За припущення середньої помилки знімається від мінус одного до мінус півтора бали);

– значними (виконання технічної дії з помилками, що викривляють її сутність чи послідовність її виконання. Неправильний вибір стійки, захвату, порушення узгодженості виконання технічної дії, розгубленість при виконанні самозахисту, недостатній контроль атакуючої кінцівки або зброї, відсутність контролю в положенні конвоювання або в положенні, коли асистент знаходиться в положенні лежачи, виконання технічних дій з зупинками, втрата рівноваги, що призвела до падіння. За значну помилку знімається від мінус двох до мінус трьох балів).

Примітка: якщо помилки відбуваються одна за одною, бали зніжуються на суму допущених помилок. Від мінус сім з половиною балів до мінус десять балів знімається коли захисні дії не виконано або вони виконані не за викладеними вище принципами.

Показові виступи з самозахисту

Показові виступи з самозахисту проводяться для спортсменів всіх вікових категорій. Показові виступи проводяться в парах та в групах. Дозволяється використання музичного супроводу.

Спортсмен має продемонструвати техніку самозахисту від нападу без зупинок. Кількість технічних дій самозахисту в показових виступах має бути від п'яти до десяти.

Примітка: в разі виконання імітації між ударною поверхнею та метою має залишатися не менше одного сантиметру, але положення тіла та кінцівки, що наносять удар, має залишати достатньо запасу амплітуди, щоб у разі необхідності мати змогу нанести реальний удар.

Судді оцінюють показові виступи за загальним враженням від виступу та виходячи з принципів:

- ефективності;
- практичності;
- узгодженості;
- підтримання рівноваги;
- складності.

Максимальна оцінка за виступ десять балів, мінімальна оцінка за виступ сім балів, середня оцінка за показовий виступ вісім з половиною балів.

Порядок проведення спортивних змагань

Порядок виступів спортсменів визначається жеребкуванням. Спортивні змагання можуть проводитись в одне коло або більше, що встановлюється Регламентом.

Жеребкування відбувається за тією ж системою, що і у дисципліні «однотан»

VII. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ З КОЗАЦЬКОГО ДВОБОЮ У ДИСЦИПЛІНІ «КОЗАЦЬКІ ЗАБАВИ»

1. Загальні відомості

Розділи проведення спортивних змагань

Спортивні змагання у дисципліні «козацькі забави» проводяться у чотирьох розділах:

- козацькі перетяги;
- випередки (стрічки);
- боротьба;

– козацьке фехтування.

Вікові та вагові категорії

Вікові та вагові категорії у розділі «боротьба» відповідають віковим та ваговим категоріям розділам дисципліни «рукопаш», в якому заявився спортсмен (легкий, дозований або справжній дотик).

У розділах «козацькі перетяги» та «випередки» спортивні змагання проходять згідно зі зростом учасників.

Розділ «козацьке фехтування» проводиться згідно з віковими категоріями, як у дисципліні «однотан вільний».

2. Правила проведення спортивних змагань у розділі «козацькі перетяги»

Спорядження та обладунок

Палиця відшліфована довжиною два метри переважно з берези або іншої деревини, що не дає сколів. Фарбою позначені середина палиці та зони для хвату рук на відстані шістдесят сантиметрів від центральної позначки з обох сторін. Місця хвату не дозволяється фарбувати, лакувати або обробляти будь-яким іншим чином окрім шліфування. Деревина на кінцях палиці має забезпечувати спортсменам можливість надійного зачеплення руками та виключати нанесення порізів, сколів або інших ушкоджень. Кінці палиці мають бути захищені наконечниками з м'якого матеріалу для виключення можливості травмування спортсменів ударом ними.

Місце проведення спортивних змагань

Місце проведення спортивних змагань – майданчик, розмірами 6х3 метри з гладкою, неслизькою, твердою поверхнею, що виключає можливість порізів або інших травм спортсменів (Додаток 6).

Посередині та на відстані тридцяти сантиметрів від середини майданчика з обох сторін накреслюються поперечні лінії білого кольору. Паралельно до столу суддівської колегії на відстані один метр одна від одної наносяться дві білі лінії, що окреслюють зону дозволеної дії спортсменів.

Лінії, розташовані на відстані тридцяти сантиметрів від центру – лінії старту спортсменів. Простір між центром та лініями старту – зона залікових дій.

На відстані півтора метри від лінії старту спортсменів мають бути забезпечені зони безпеки – м'які мати.

Навпроти середини майданчика встановлюється стіл для секретаря спортивних змагань та судді-хронометриста.

Тривалість поєдинку

Загальна тривалість поєдинку одна хвилина (тридцять секунд на те, щоб бійці вийшли на лінію старту, підготувалися до початку поєдинку та після закінчення залишили майданчик, а також для оголошення переможця рефері; тридцять секунд – безпосередньо спортивне змагання).

Час фіксується без зупинок, в окремих випадках рефері має право дати судді-хронометристу вказівку зупинити час.

Після зупинки продовження поєдинку відбувається з положення, у якому бійці опинились у момент зупинки часу.

Визначення переможця

В ході проведення спортивних змагань у розділі «козацькі перетяги» фіксуються три можливі варіанти його завершення:

- 1) чиста перемога;
- 2) перемога за перевагою;
- 3) нічия.

Чиста перемога оголошується спортсмену у випадках:

– суперник двома ногами або опорною ногою опинився на його половині майданчику;

– суперник відпустив палицю;

– суперник впав;

– у разі дискваліфікації суперника.

Перемога за перевагою оголошується:

– один із суперників набрав дванадцять балів;

– після команди «стій» суперник опинився за своєю лінією старту, але ще не перетнув середню лінію майданчика;

– спортсмен набрав більшу кількість балів ніж його суперник.

Нічия оголошується у тому випадку, якщо кожний з суперників жодного разу не опинявся у зоні залікових дій або вони набрали однакову кількість балів.

У разі оголошення спортсмену чистої перемоги час зупиняється та поєдинок не продовжується.

Спортивне змагання може проводитися до трьох перемог між суперниками, якщо це визначено Регламентом. Переможцем поєдинку стає спортсмен, який першим отримує три перемоги.

Оцінка виступу:

– чиста перемога – 12:0;

– за кожен вихід суперника у зону залікових дій – два бали;

– нічия – 6:6;

– за активність – два або три бали.

Штрафи та покарання

№ п/п	Назва дії	Штрафні бали	Дискваліфікація
1.	Вихід за межі зони дозволених дій спортсменів	2	–
2.	Початок дії до команди рефері «починай»	6	–
3.	Торкання підлоги одним коліном	6	–
4.	Торкання підлоги однією рукою	6	–
5.	Запізнення бійця з вихідом на 1 хвилину	6	–
6.	Повторний початок дій до команди рефері «Починай!»	6	+
7.	Запізнення бійця з вихідом більше ніж на 2 хвилини	6	+
8.	Виконання будь-якої забороненої дії	–	+
9.	Падіння	–	+

Заборонені дії

Спортсменам заборонено:

- штовхати суперника протилежним кінцем палиці або імітувати такі рухи;
- використовувати будь-що, окрім спеціальних присипок (магnezії) для підсилення контакту рук з палицею або ніг з підлогою;
- допускати дії, що несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв.

3. Правила проведення спортивних змагань у розділі «випередки» (стрічки)

Загальні відомості

Під час спортивних змагань спортсмени мають продемонструвати володіння позиціями ведення двобою, стійкість, швидкість та точність рухів, реакцію, володіння технікою захисту та захватів.

Спорядження та обладунок

Захисний шолом, що забезпечує безпеку під час зіткнень. Пояс та три стрічки червоного або синього кольору відповідно до кольору кута виступаючого.

Місце проведення спортивних змагань

Спортивні змагання проводяться на спортивному майданчику з м'якою поверхнею колової або квадратної форми розміром 6х6 метрів (Додаток 7 та Додаток 2). Попереду майданчика встановлюється стіл секретаря та судді-хронометриста.

Тривалість поєдинку

Загальна тривалість поєдинку – три хвилини (дві хвилини – безпосередньо спортивні змагання; одна хвилина – для виходу спортсменів на лінію старту, підготовки до початку поєдинку та залишення майданчика після завершення поєдинку, а також для оголошення рефері переможця).

Час фіксується із зупинкою після того, як спортсмен зміг витягнути стрічку з-за поясу суперника та підняти догори з нею руку.

Продовження поєдинку відбувається з положення, яке було на початку.

Визначення переможця

Переможець визначається у випадках:

- за перевагою у балах, якщо після закінчення поєдинка спортсмен набрав більшу кількість балів (витягнув більшу кількість стрічок);
- чиста перемога (один зі спортсменів набрав три бали);
- дострокова перемога (супернику оголошено дискваліфікацію).

У разі отримання спортсменами рівної кількості балів переможець визначається голосуванням суддів. Перевага віддається спортсмену, який продемонстрував кращі результати під час виступу або був більш активним.

Оцінка виступу

№ з.п.	Оцінювані дії	Оцінка
1.	Кожна витягнута стрічка	1 бал
2.	Активність (виставляється за весь поєдинок), якщо за результатами нічия.	1 бал

Штрафи та покарання

№№ з.п.	Назва дії	Штрафні бали
1.	Вихід за межі майданчика однією ногою	попередження
2.	Небезпечні дії спортсмена, який захищається (блоки ліктями, блоки-удари)	попередження
3.	Витягування одразу двох стрічок у суперника	попередження
4.	Провокаційні дії спортсменів	попередження
5.	Падіння, торкання підлоги будь-якою частиною тіла	–
6.	Небезпечний рух рукою атакуючого на рівні очей або чола)	попередження
7.	Попередження за порушення правил	+
8.	Запізнення бійця з виходом на одну хвилину	1 бал
9.	Будь-які з заборонених дій	1 бал

Кожне попередження сумується. Якщо їх більше п'яти, спортсмену оголошується дискваліфікація. У разі нічії, після закінченню часу, переможцем стає спортсмен, який отримав меншу кількість попереджень.

Дозволені та заборонені дії

Спортсменам дозволяється:

- вільно пересуватись у межах спортивного майданчика;
- після кожної результативної дії, спортсмени мають прийняти вихідне положення. Лише після цього дозволяється далі проводити поєдинок;
- використовувати для захисту ухили або блоки плечем, передпліччям та кистю. Кожен варіант блоків дозволений лише за умови, що кисть буде розкрита.

Спортсменам заборонено:

- будь-які провокаційні дії спортсмена, що захищається (підсідання або повертання голови в бік руху руки суперника для імітації порушення ним Правил, рух назустріч супернику під час його атаки тощо);
- нанесення ударів, штовхання, зачепи за одяг та тіло, утримання суперника;
- будь-які рухи, мета яких знаходиться нижче лінії бровних дуг спортсмена, який захищається;
- допускати дії, несумісні з морально-етичними нормами бойових мистецтв.

4. Правила проведення спортивних змагань у розділі «боротьба»

Загальні відомості

Під час спортивних змагань спортсмени мають продемонструвати володіння позиціями ведення двобою, стійкість, швидкість та точність рухів, реакцію, володіння технікою захисту та захватів а також больових та удушливих прийомів.

Спорядження та обладунок

Капа та паховий бандаж.

Місце проведення спортивних змагань

Спортивні змагання проводяться на будь-якому спортивному майданчику (татамі) з м'якою поверхнею, на яку нанесено коло діаметром шість метрів або квадрат розміром 6х6 метрів або 7х7 метрів з додатковою метровою лінією

безпеки обов'язково. Попереду майданчика встановлюється стіл секретаря та судді-хронометриста.

Примітка: схема спортивного майданчика для проведення спортивних змагань у розділі «козацькі забави» або спортивний майданчик для проведення змагань «татамі» у Додатку 7 та Додатку 2.

Тривалість поєдинку

Розділ «боротьба» проводиться за формулою:

- діти 7–9 років (хлопці та дівчата) – один раунд дві хвилини;
- молодші юнаки 10 – 11 років (юнаки та дівчата) – один раунд три хвилини;
- старші юнаки 12 – 14 років (юнаки та дівчата) – один раунд три хвилини;
- юніори 15 – 17 років (юніори та юніорки) – один раунд чотири хвилини;
- дорослі 18–40 років (чоловіки та жінки) – один раунд п'ять хвилин.

Визначення переможця

Визначення переможця у спортивних змаганнях фіксуються трьома варіантами:

- чиста перемога;
- дострокова перемога;
- перемога за перевагою.

Чиста перемога оголошується в разі:

- проведення больового або задушливого прийому;
- дискваліфікації суперника.

Дострокова перемога оголошується:

- спортсмен набрав різницю в балах більше п'ятнадцяти балів;
- чотири попередження суперника протягом сутички;
- неявка, дискваліфікація, зняття суперника лікарем;
- відмова від поєдинку.

Перемога за перевагою оголошується бійцю, який набрав більшу кількість балів.

У разі оголошення спортсмену чистої або дострокової перемоги час зупиняється та поєдинок не продовжується.

Оцінка виступу

Оцінювання дій в разі переводу у партер:

- кидок (звалювання) з фіксацією позиції або продовженням боротьби – у партері п'ять і більше секунд – один бал;
- кидок з відривом ступней від килима – два бали;
- амплітудний кидок з відривом вище коліна – три бали.

Якщо кидок був зроблений, а кидаючий відпустив опонента і не контролює його кидок не оцінюється.

Якщо фіксація суперника тривала менше п'яти секунд і спортсмени самостійно повернулись у стійку та продовжили боротьбу – оцінка «перевага».

Оцінювані позиції:

- коліно на животі – два бали;
- позиція зверху (маунт) – чотири бали;
- позиція зі спини (бекмаунт) з фіксацією ногами між ногами – чотири бали;
- переверот (свіп) – два бали.

Позиції оцінюються за зростанням від меншої до більшої.

Перехід у однакову позицію поспіль не оцінюється.

Нарахування балів за позицію починається знову в разі підняття спортсменів у стійку, переходу в позицію захист ногами (гард), півзахист ногами (халфгард) не менше ніж на п'ять секунд.

Бічне утримання (сайд контроль), захист ногами (гард), напівзахист ногами (халфгард) не оцінюється.

Для отримання оцінки за позицію необхідно проконтролювати суперника не менше ніж п'ять секунд в оцінюваній позиції.

Прохід захисту ніг (прохід гарду) (будь-якого варіанта гарду після кидка, зміни позиції або перевероту в партері за умови знаходження в позиції захист

ногами не менше ніж п'ять секунд) та заняття будь-якої позиції утримання збоку, позиція зверху, позиція зі спини не менше ніж п'ять секунд – три бали.

Переворот (свіп), відхід з позиції знизу (вихід з позиції захисту ногами (гард) шляхом перевороту суперника з подальшим контролем суперника зверху або будь-якої іншої оцінюваної позиції не менше ніж п'ять секунд – два бали.

Перевагою вважається будь-яка незакінчена (не доведена до кінця) технічна дія та оцінюється в один бал.

Перевага:

- виконання кидка (звалювання), що виконується в повну амплітуду без фіксації суперника на килимі;

- перехід/поліпшення (переворот) позиції без фіксації необхідного часу (п'ять секунд);

- виконання задушливого чи больового прийому, що несе явні (не імітаційні) дії, але не призводить до здачі суперника або не призводить до результату, через закінчення часу бою;

- кількість оцінок «перевага» за бій не обмежена і не впливає на кількість балів у результаті сутички.

Умови виконання больових та удушливих прийомів:

- больовим прийомом вважається захват руки або ноги суперника в боротьбі, що дозволяє провести дії перегинання (важіль), обертання у суглобі (вузол), защемлення сухожилків чи м'язів, що змушує суперника здатись;

- больові прийоми проводяться плавно, без ривків;

- задушливим прийомом є механічне перетискання кінцівками сонних або потиличної артерій (вразливість судин шії дозволяє використовувати ці техніки без значного використання фізичної сили);

- щоб спортсмени не отримали травму, учасник, вимушений здатися, має поплескати не менше двох разів рукою або ногою майданчик чи тіло суперника, вигукнути «стоп» або «здача»;

- будь який вигук учасника, якого атакують у боротьбі є сигналом здачі, якщо в разі виконання прийому Правила не порушуються;

– больовий або задушливий прийоми дозволяється виконувати як у стійці так і у партері.

Якщо під час виконання спортсменом больового або задушливого прийому інший спортсмен цілеспрямовано порушує Правила, уникаючи поразки виходить за дозволена зону боротьби, спортсмен буде дискваліфікований.

Якщо вихід за зону стався під час активного захисту і не мав явних ознак уникнення боротьби рефері зупиняє сутичку та переводить спортсменів на центр килиму в позицію «стійка», та оцінює атаку спортсмена в один бал.

Якщо вихід стався під час сутички і виконання інших технічних дій, які не несуть ознак дострокової перемоги і можливо визначити:

– стабільне положення (в партері) – рефері зупиняє сутичку, визначає стабільне положення кінцівок обох спортсменів і переводить сутичку на середину майданчика у визначеному положенні;

– стійка без наявних технічних дій (кидка, затягування в партер) – рефері зупиняє сутичку та переводить сутичку на центр майданчика.

У разі початку кидка в зоні боротьби з подальшим приземленням за зону боротьби (майданчик) – рефері зупиняє сутичку, переводить спортсменів на центр килима в положення «стійка» і оцінює атакуючу дію спортсмена як «перевага» в один бал.

Переможцем визнають спортсмена, який після закінчення бою отримав перемогу на підставі більшої кількості набраних очок (за сумою очок) за виконані технічні дії, що фіксуються в суддівських записках. Якщо після закінчення поєдинку переможця не визначено, проводять екстра-раунд тривалістю одна хвилина, в якому судді обов'язково мають визначити переможця.

Перевага вирішує результат сутички у випадках коли остаточний рахунок на табло після закінчення сутички рівний (0:0, 2:2 тощо). Тобто за рівного рахунку за технічні дії перемагає той спортсмен, хто має більшу кількість балів «перевага».

Штрафи та покарання

Заборонені дії:

– дії, заборонені офіційними Правилами Федерації, окрім регламентованих дій у розділі «боротьба»;

– заборонені дії в партері (утискання литкового м'яза або біцепса, скручування п'яти, будь-який варіант скручування стопи, важелі коліна, вплив на дихальні шляхи, вплив на шию та хребет шляхом неприроднього або природнього руху скручування або розгинання.

Попередженням карається спортсмен (представник команди/секундант) за несуттєві (не навмисні) порушення Правил.

Попередження за незначні порушення Правил та наслідки:

- перше попередження;
- друге попередження – плюс один бал супернику;
- третє попередження – плюс два бали супернику;
- четверте попередження – дискваліфікація.

Попередження можуть дати:

- пасивність;
- небезпечна техніка;
- неспортивна поведінка;
- відсутність власної безпеки;
- навмисний вихід за межі майданчика;
- навмисний вихід з больового або задушливого прийому за межі майданчика або використання забороненої дії.

Пасивність:

- намірна відсутність атакуючих дій, дій на поліпшення або вихід із позиції протягом десяти секунд в одного зі спортсменів за наявності атакуючих дій із боку суперника карається попередженням;

– взаємна пасивність спортсменів у стійці десять та більше секунд, що не має явних ознак для розвитку атакуючих дій та переходу сутички в партер карається двостороннім попередженням;

– взаємна пасивність спортсменів у партері впродовж десяти та більше секунд, що не має явних ознак для розвитку атакуючих дій та спроби закінчити бій достроково карається двостороннім попередженням та переводиться в позицію «стійка» в центр майданчика.

Спортсмен, який навмисно порушує Правила, ігнорує команди рефері, демонструє неспортивну поведінку (нецензурна лексика, образа суперника, рефері чи представника команди суперника) має бути негайно дискваліфікований.

Тренер/секундант спортсмена за аналогічні порушення може бути видалений з тренерської зони спортивного майданчика без права заміни.

Дозволені та заборонені дії

Спортсменам дозволено:

- будь-яка кидкова техніка не вище зросту суперника;
- підсікання (дозволений рівень до нижньої третини гомілки) внутрішньою або зовнішньою стороною стопи зсередини або ззовні;
- підніжки, зачепи, інша техніка відповідно до напрямку боротьби;
- боротьба в партері;
- больові прийоми в партері на руки та ноги;
- задушливі прийоми;
- утримання в партері.

Дозволена техніка больових за віком.

7–9 років:

- рычаг ліктя до рівної руки;
- задушливий зі спини (трикутник руками через руку);
- трикутник ногами або руками (без захвату за голову);
- задушливий прийому спереду (гільйотина через руку).

10–11 років (додається):

- вузол плеча (кімура/ американа);
- важіль ліктя.

12–14 років:

- важіль ліктя;
- вузол плеча (кімура/ американа);
- задушливі через руку та трикутники руками (анаконда, брабо, що задушує зі спини);
- трикутник ногами (без захоплення за голову).

15–17 (18+) років:

- важелі ліктя;
- вузли плеча;
- утиск Ахілесова сухожилля;
- задушливі (трикутники руками, трикутник ногами, гільйотина без заламу шії праворуч або ліворуч).

Спортсменам заборонено в ході проведення поєдинків виконувати:

- удари;
- навмисне нанесення травм (не дає можливості супернику здатися в момент проведення болювого або задушливого прийомів);
- захвати статевих органів, вух, носа;
- надавлювати на очі, горло, шию, пах, за вухами;
- впиратися в обличчя;
- захвати шкіри та волосся;
- викручувати пальці рук і ніг;
- падати на суперника;
- захоплювати менш ніж чотири пальця;
- щіпатися і кусатися;
- захоплювати голову двома руками, що може привести до травмування шийних хребців;
- болюві прийоми на кисті рук або пальці в разі захвату двома руками;

- больові прийоми на хребет і шию;
- захват п'яти зі скручуванням у колінному суглобі;
- скручування п'яти у всіх вікових групах;
- проведення задушливого прийому на діафрагму до чотирнадцяти років включно;
- фул-нелсон;
- кен-опенер;
- ударяти суперника об килим у спробі запобігти больовому або задушливому прийому;
- робити підйом суперника під час виконання больового (слем);
- задушливі та больові прийоми під час проведення кидка;
- проведення задушливих прийомів за допомогою пальців;
- захват одягу;
- спізнення з виходом на майданчик;
- суперечки із судьями;
- ухиляння від поєдинку;
- перехід у партер без контакту;
- некоректна поведінка відносно суддів, суперників, глядачів;
- ведення будь-яких розмов під час поєдинку;
- виштовхування за межі килима.

5. Правила проведення спортивних змагань у розділі «козацьке фехтування»

Загальні відомості

Під час спортивних змагань спортсмени мають продемонструвати володіння позиціями ведення двобою, стійкість, швидкість та точність рухів, реакцію, показати кмітливість і володіння технікою захисту.

Спорядження та обладунок

Для проведення спортивних змагань спортсмен має мати захисний шолом та м'яку палицю (нудл, аквапалиця тощо) довжиною не менше ніж шістдесят

сантиметрів і не більше ніж вісімдесят сантиметрів. Обов'язково обидві палиці тих, хто змагається, мають бути однієї довжини.

Місце проведення спортивних змагань

Спортивні змагання проводяться на будь-якому спортивному майданчику з м'якою поверхнею, на яку нанесено коло діаметром шість метрів або квадрат розміром 6х6 або 7х7 метрів. Перед майданчиком встановлюється стіл секретаря та судді-хронометриста.

Примітка: схема майданчика для проведення спортивних змагань у розділі «козацькі забави» або майданчик для проведення спортивних змагань «татамі» в Додатку 7 та Додатку 2.

Тривалість поєдинку

Загальна тривалість поєдинку становить три хвилини (безпосередньо спортивне змагання – дві хвилини (два раунди по одній хвилині з перервою тридцять секунд), одна хвилина для виходу спортсменів на лінію старту, підготовки до початку поєдинку та залишення майданчика після закінчення, для оголошення рефері переможця.

Час фіксується без зупинок, в окремих випадках, рефері має право дати судді-хронометристу вказівку зупинити час.

Продовження поєдинку відбувається з положення, що було на початку.

Визначення переможця

Визначення переможця у спортивних змаганнях фіксуються трьома варіантами:

- 1) чиста перемога;
- 2) дострокова перемога;
- 3) перемога за перевагою.

Чиста перемога оголошується спортсмену у разі дискваліфікації суперника.

Дострокова перемога оголошується коли спортсмен набрав різницю в балах більше ніж п'ятнадцять балів (чотири попередження суперника протягом сутички; неявка, зняття суперника лікарем; відмова від поєдинку).

Перемога за перевагою оголошується спортсмену, який набрав більшу кількість балів.

У разі оголошення спортсмену чистої або дострокової перемоги час зупиняється та поєдинок не продовжується.

Оцінка виступу

Лише більшістю суддівських голосів може бути присуджений бал:

- удар палицею у ногу – один бал;
- удар палицею у живіт – один бал;
- удар палицею у голову – два бали.

Після нарахування балів поєдинок продовжується з центру зони проведення боїв.

Штрафи та покарання

Зарахування штрафів:

- перший вихід – офіційне зауваження;
- другий вихід – офіційне попередження;
- третій вихід – присуджується штрафний мінус один бал;
- четвертий вихід – дискваліфікація.

Рефері не може дискваліфікувати спортсмена самостійно окрім випадку, коли спортсмена буде дискваліфіковано за четвертий вихід за межі спортивного майданчика. Якщо дискваліфікація оголошується у випадку порушень Правил, рефері радиться з суддями і старшим суддею на майданчику для дотримання всіх відповідних процедур.

Якщо спортсмен покинув спортивний майданчик за власної ініціативи, без допомоги суперника поштовхом, ударом ноги або руки, це розглядається як «навмисний вихід» і карається зауваженням з боку рефері.

За вихід зі спортивного майданчика вважається самостійний заступ за лінію спортивного майданчика однією або двома ногами (вся стопа знаходиться за межами позначеної лінії спортивного майданчика).

Наступ на лінію не вважається за вихід зі спортивного майданчика. Не вважається за вихід, якщо спортсмен виштовхнув суперника за межі майданчика

або той опинився за межами майданчика в результаті удару суперника рукою або ногою.

Дія виходу показується суддями за рішенням більшості.

Попередження за виходи надаються як окремі порушення. Усі виходи показуються спортсменам та головному судді.

Дозволені та заборонені дії

Дозволені зони для нанесення ударів:

- голова (передня та бокові частини голови, задня частина голови, лоб);
- тулуб (передня та бокові сторони тулуба);
- нога (гомілка).

Заборонені зони для нанесення ударів, заборонена поведінка спортсменів:

- задня частина спини;
- верхня частина плечей;
- шия (передня та бокові її частини);
- нижче коліна;
- заборонено продовжувати бій після команди «стій» або після закінчення раунду;
- повертатись спиною до суперника та навмисно падати на майданчик;
- будь-яка неконтрольована техніка та удари наосліп;
- добивання суперника на підлозі.

VIII. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ У ДИСЦИПЛІНІ РУКОПАШ (ВІЛЬНИЙ ДВОБІЙ)

1. Правила проведення спортивних змагань у дисципліні «забава»

Визначення

«Забава» – бійцівська дисципліна, де спортсмени змагаються у двобої з метою набрати якомога більше балів, використовуючи дозволену техніку, швидкість і добре контрольований точний удар. Ефективний результат у дисципліні не враховується. Основними характеристиками розділу є техніка та швидкість.

Бали нараховуються за дозволений удар ногою або рукою, що досяг дозвальної мети в ході використання дозвальної техніки.

За перевищення контакту можлива дискваліфікація спортсмена.

Дозволені та заборонені зони для нанесення ударів, заборонена поведінка спортсменів

За умови використання дозвальної техніки ведення бою удари можуть бути завдані:

- голова (передня та бокові частини голови, задня частина голови, лоб);
- тулуб (передня та бокові сторони тулуба).

Заборонені удари та поведінка спортсменів:

- верхня частина голови;
- задня частина спини;
- верхня частина плечей;
- шия (передня і бокові її частини);
- удари нижче поясу (окрім підсічок);
- продовження бою після команди «стій» або після закінчення часу раунду;
- повертатись спиною до суперника та навмисно падати на майданчик;
- будь-яка неконтрольована техніка та удари наосліп.

Дозволена та заборонена техніка та дії

Дозволена техніка

Назва удару (укр.)	Назва удару (англ.)	Примітки
<i>Техніка ніг</i>		
Прямий удар	Фронт-кік	–
Боковий удар	Сайд-кік	–
Задній удар	Бек-кік	–
Круговий удар	Раунд хауз-кік	–
Круговий удар	Хук – кік	Наноситься лише ступнею
Серповидний удар зверху вниз	Кресент – кік	Удар зверху вниз ступнею
Рубаючий удар	Екс – кік	Наноситься лише ступнею
Удар в стрибку	Джампс – кік	–
Удар з розвороту	Спинс – кік	–

<i>Техніка рук</i>		
Прямий удар кулаком	Панч	—
Удар тильною стороною кулака	Бекфіст	—
Удар ребром долоні	Риджхенд	—
Короткий боковий удар кулаком	Хук панч	—
Удар знизу кулаком	Аперкот	—

Підсічки (футсвіпс) дозволені лише нижче гомілки. Бали за підсічки нараховуються якщо атакуючий спортсмен зберіг рівновагу та залишився на ногах. Якщо під час підсічки спортсмен, який атакує, торкнувся будь-якою частиною тіла майданчика, бал не нараховується. Бал за підсічку нараховується якщо суперник торкнувся будь-якою частиною тіла майданчика.

Заборонена техніка і дії:

- атака із застосуванням будь-якої іншої техніки, не зазначеної в Правилах;
- застосовувати бекфіст з розворотом без контролю (навідмаш);
- уникати бою або відмовлятися від нього;
- падати на майданчик без вагомих причин;
- атакувати з надмірним або жорстким контактом;
- неспортивна поведінка.

Спортсмену нараховується лише одне попередження, далі відбувається процедура покарання та дискваліфікація. У випадках грубої неспортивної поведінки або серйозного порушення Правил, дискваліфікація або присудження мінус бал може робитись в разі першого ж порушення.

Примітки:

- у разі, якщо спортсмен навмисно виходить за межі майданчика, він негайно отримує мінус один бал. У випадку, якщо спортсмен навмисно виходить за межі майданчика для уникнення атаки суперника, рішення щодо мінус бала або дискваліфікацію приймається більшістю голосів суддів;
- заборонено захоплювати і утримувати суперника;

заборонено проявляти агресію та неповагу до суддів та рефері на майданчику або поза ним, штовхати і захоплювати суперника, плюватись. Це призводить до негайної дискваліфікації спортсмена. У разі, якщо дії робить вже дискваліфікований спортсмен або його тренер, порушників видаляють із залу проведення спортивних змагань, а розгляд справи передається в головну суддівську колегію;

– не можна атакувати на підлозі майданчика, якщо один із спортсменів торкнувся підлоги майданчика будь-якою частиною тіла, окрім ступнів. Удари в голову або тулуб спортсмена, який впав, можуть призвести до зняття мінус один бал або дискваліфікації для атакуючого;

– під час поєдинку руки спортсмена мають повністю знаходитись у рукавичках. Знімати рукавички з рук під час поєдинку заборонено;

– спортсмен не може показувати знаками зупинити час, коли він знаходиться в кутку, притиснутий суперником;

– заборонена будь-яка сліпа і неконтрольована техніка;

– заборонені нахили голови нижче поясу суперника.

Система підрахунку балів

Дозволеною ударною областю руки або ноги має бути зроблений чіткий та контрольований контакт. Рефері та судді мають чітко і ясно бачити техніку виконання та нанесення удару. Присудження балів за удар, засноване лише на звуці від удару, не зараховується. Спортсмен має стежити за зоною контакту в ході виконання техніки нанесення удару.

Всі удари мають виконуватись з помірною силою. За нанесення удару, при якому спортсмен просто торкається, зачіпає або штовхає суперника, бали не нараховуються.

Будь-яка технічна дія, проведена з порушенням рівноваги не оцінюється. Якщо спортсмен опинився за межами майданчика після стрибка бал не нараховується.

Рефері та судді приймають рішення відповідно до побаченої чітко виконаної технічної дії спортсмена подаючи сигнал та показуючи жестом уражену зону.

Ніхто не може змінити рішення судді або рефері, окрім випадків:

- хибний підрахунок балів;
- рефері присудив бал спортсмену, який впав або заступив за межі майданчика;
- через помилки присудження балів (приклад: один бал замість двох балів за удар ногою в тулуб);
- коли мінус бал не знятий після третього виходу за межі майданчика;
- коли спортсмен не дискваліфікований після четвертого виходу за межі майданчика.

Відміна рішення судді або рефері відбувається за попереднім схваленням головної суддівської колегії.

Для присудження балу необхідно як мінімум два співпадаючі рішення судді і рефері.

У випадку, якщо піднята однакова кількість рук суддів, обидва спортсмени отримують бал.

Бали не нараховуються:

- якщо руки рефері і судді схрещені перед собою на рівні талії (рефері або суддя не бачили техніку нанесення ударів в дозволена зону);
- якщо рефері або суддя зараховує бал, а два інші сигналізують, що не бачили, бал не зараховується;
- якщо у бік одного із спортсменів судді не показують, як мінімум дві руки, бали не нараховуються;
- бали, зафіксовані після команди рефері «стій» не нараховуються, а спортсмен може отримати попередження. Якщо рефері дає команду «стій» і робить попередження одному із спортсменів, бали не нараховуються. Проте його суперник може отримати один або два бали за рахунок попередження супернику.

Приклад: один зі спортсменів виконує технічну дію, що приносить бал, а інший спортсмен порушує Правила вже вдруге. Бал може бути нарахований першому спортсмену за дозволена та чисту техніку, а покарання зараховується спортсмену, який порушив Правила.

Нарахування балів:

- удар рукою – один бал;
- удар ногою у тулуб – два бали;
- підсічка (за умови, що суперник торкнувся будь-якою частиною тіла майданчика окрім ступнів) – один бал;
- удар ногою у голову – три бали;
- удар ногою у тулуб у стрибку – три бали;
- удар ногою у голову у стрибку – чотири бали.

Види перемоги:

- 1) дискваліфікація;
- 2) неявка суперника;
- 3) закінчення часу або рахунку.

Переможцем стає спортсмен, який отримав найбільшу кількість балів наприкінці поєдинку. У разі, коли різниця в рахунку досягне п'ятнадцять балів, поєдинок зупиняється та оголошується явна перемога (ЯП).

Порушення, зауваження, дискваліфікація, виходи за межі спортивного майданчика

Заборонено:

- використовувати заборонену техніку;
- уникати бою;
- повертатись до суперника спиною;
- навмисно падати для затягування часу;
- коментувати рішення рефері;
- демонструвати неспортивну поведінку;
- гучні коментарі тренера;
- вихід тренера на майданчик в разі травми без дозволу.

Якщо спортсмен покинув спортивний майданчик за власної ініціативи, без допомоги суперника ударом ноги або руки, це вважають навмисним виходом:

- перший вихід – офіційне зауваження за перший вихід;
- другий вихід – офіційне попередження за другий вихід;

- третій вихід – нараховується штрафний мінус один бал;
- четвертий вихід – дискваліфікація.

Дискваліфікація

Рефері не може дискваліфікувати спортсмена самостійно, крім випадку, коли спортсмена буде дискваліфіковано за четвертий вихід за межі майданчика. Якщо дискваліфікація оголошується у випадках порушень Правил, рефері радиться з суддями і старшим суддею на майданчику для дотримання відповідних процедур.

За вихід зі спортивного майданчика вважається самостійний заступ за лінію спортивного майданчика однією або двома ногами (вся стопа знаходиться за межами позначеної лінії спортивного майданчика).

Наступ на лінію не вважається за вихід зі спортивного майданчика. Не вважається за вихід, якщо спортсмен виштовхнув суперника за межі майданчика або той опинився за межами майданчика в результаті удару суперника рукою або ногою.

Дія виходу показується суддями за рішенням більшості.

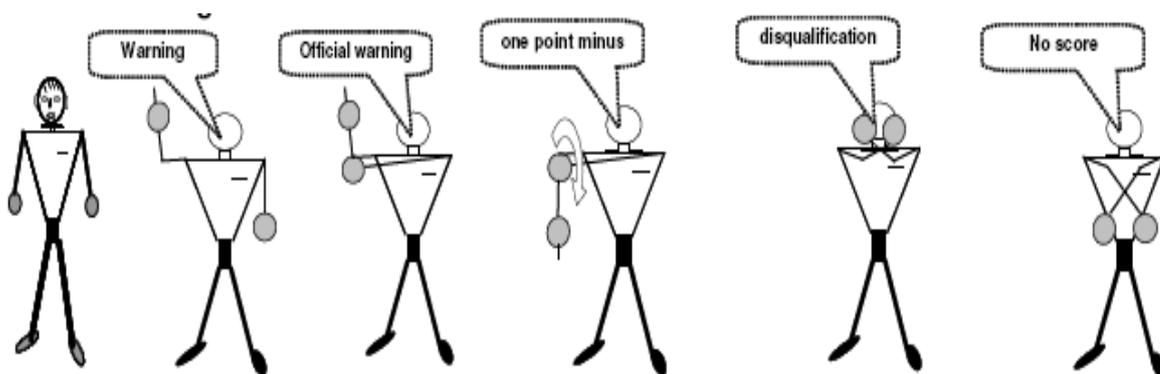
Попередження за виходи надаються як окремі порушення. Усі виходи показуються спортсменам та головному судді.

Жести

Тлумачення суддівських жестів:

- не бачив – закрити очі долонями;
- нічого (немає балів) – руки судді розведені в сторони або схрещені перед собою на рівні поясу;
- нерезультативна атака – приставити кулаки один до одного;
- удар нижче поясу – показати відкритою долонею (долонею вгору) з боку порушника на рівні поясу;
- обмін нерезультативними ударами, захвати, метушня – пообертати руку через руку;
- вихід за межі майданчика – підняти праву руку вгору і зробити сигнал по краю майданчика;

– кількість балів викидається на пальцях у бік спортсмена, який їх заробив.

Командні спортивні змагання

Склад команди:

- п'ять спортсменів (приклад: чотири чоловіка і одна жінка);
- чотири спортсмена (приклад: три чоловіка і одна жінка);
- три спортсмена (приклад: три жінки).

Особливості:

– якщо команда не повна, вона не може починати або продовжувати спортивні змагання;

– в команді може бути один чоловік і одна жінка як запасні (для заміни).

Заміна використовується якщо один із спортсменів, учасників команди, не може брати участь у поєдинку;

– у категоріях серед юніорів та юнаків усі учасники змагаються лише в своїй віковій категорії;

– порядок проведення поєдинків визначається на початку шляхом підкидання монети;

– всі спортсмени готуються до поєдинків в своєму куті;

– бої жінок в командних спортивних змаганнях проводяться останніми;

– визначення вагових категорій немає;

– серед молодших юнаків та старших юнаків команда обов'язково починає з найменших за вагою учасників, а закінчує найвищими за вагою;

– жінка може брати участь в поєдинку лише з жінкою;

– поєдинок триває один раунд (дві хвилини);

- тайм–аутів немає;
- додатковий поєдинок складає: для молодших юнаків один раунд – одна хвилина тридцять секунд; для старших юнаків, юніорів та дорослих один раунд – дві хвилини. Якщо поєдинок закінчується внічию після додаткового раунду, спортсмени продовжують тим самим складом, доки один з них не отримає бал;
- команда з найбільшою кількістю балів є переможцем;
- всі попередження за вихід і попередження за порушення Правил переносяться до наступного учасника. Це є заохоченням активності спортивних змагань. Спортсмен не може бути дискваліфікований за вихід в командному заліку, але віднімається по мінус одному балу з його/її рахунку (рахунку команди) після кожного подальшого наступного виходу;
- у разі нічийного загального рахунку, підкидається монета для визначення команди, яка першою посилає спортсмена. Якщо команда виставляє жінку, її суперником має бути жінка. Якщо обирається чоловік, суперником має бути чоловік з команди суперника.

Зупинка поєдинку (час вийшов)

Спортсмен може попросити зупинити час підніманням правої руки для того, щоб поправити захисну екіпіровку або оглянути ушкодження. Рефері не може зупиняти час, якщо це дасть перевагу одному із спортсменів. Зупинки часу мають бути мінімальними.

Якщо рефері вважає, що спортсмен використовує зупинки часу для відпочинку або для запобігання нарахуванню балів супернику, спортсмену робиться попередження і він може бути дискваліфікований за відмову від поєдинку або його відстрочення.

Причини зупинки поєдинку:

- травма;
- нарада рефері з суддями;
- бесіда рефері зі спортсменом або його тренером;
- уточнення у чесності та безпеці поєдинку.

У разі отримання травми одним із спортсменів, поєдинок має бути тимчасово зупинено, доки суддя-інформатор не оголосить чи може травмований спортсмен продовжувати поєдинок (після огляду лікарем травмованого спортсмена та дозволу на подальше продовження поєдинку). Всі дії лікаря, включно з наданням необхідної допомоги, мають займати не більше двох хвилин. Якщо травма серйозна і потребує часу для лікування, рішення щодо припинення поєдинку приймає лікар.

Якщо бій зупинений через травму, судді мають винести рішення:

- була заподіяна травма навмисно чи ні;
- винен чи ні в цьому травмований спортсмен;
- травма була нанесена забороненою технікою чи ні;
- якщо травмований спортсмен не може продовжувати поєдинок, а його суперник не порушив Правила;
- якщо суперник травмованого спортсмена порушив Правила, йому оголошується дискваліфікація, перемога віддається травмованому спортсмену;
- якщо травмований спортсмен стверджує, що готовий продовжувати поєдинок і лікар підтверджує це, поєдинок має бути продовжений.

Якщо спортсмен травмований в поєдинку, лікар є єдиною людиною, яка може оцінити обставини. Якщо спортсмен або члени його команди відмовляються слідувати вказівкам лікаря, лікар негайно має написати письмовий звіт головному судді щодо зняття з себе відповідальності за наслідки, за які відповідатиме спортсмен та його команда. Офіційний результат і період карантину залишаються дійсними.

2. Правила проведення спортивних змагань у розділі «борня»

(«борня-1», «борня-2», «борня-3»)

Види

«Борня-1» – обмежений контакт.

«Борня-2» – основний контакт.

«Борня-3» – вільний контакт.

Дозволені зони для нанесення ударів

В разі використання дозволеної техніки ведення бою удари можуть бути завдані:

- голова (передня і бокові частини голови, лоб);
- тулуб (передня і бокові сторони тулуба);
- стегна (зовні, всередину);
- ступні (лише з метою підсікання).

Дозволена техніка

Назва удару	Назва удару (англ.)
Техніка ніг	
Прямий удар	Фронт-кік
Боковий удар	Сайд-кік
Задній удар	Бек-кік
Круговий удар	Раунд хауз-кік
Круговий удар	Хук-кік
Серповидний удар зверху вниз	Кресент-кік
Рубаючий удар	Екс-кік
Удар в стрибку	Джампс-кік
Удар п'ятою лише по ступні	Хіл-кік
Низький удар	Лоу-кік
Удар з розвороту	Спінс-кік
Підсікання (Стопа в стопу)	Футсвіпс
Техніка рук	
Прямий удар кулаком	Панч
Удар тильною стороною кулака (удар з розвороту з контрольованою силою згідно Правил розділу)	Бекфіст

Удар ребром долоні	Риджхенд
Удар знизу кулаком	Аперкот
Короткий боковий удар кулаком	Хук панч
Техніка кидків	
Передня підніжка	
Задня підніжка	
Кидок через стегно	
Кидок через спину	
Кидок із прогибом	
Кидок із захватом ніг (ноги)	
Техніка боротьби у партері	
Утримання	
Больовий прийом на руку	
Больовий прийом на ногу	
Удушливий прийом руками	
Удушливий прийом ногами	

Оцінюється будь-яка дозволена техніка завдання ударів дозволеною областю, що створює контакт з «помірною» силою, концентрацією, швидкістю, рівновагою, кидки, больові та задушливі прийоми. Дозволеною ударною областю рук або ніг має бути зроблений чіткий (контрольований) контакт.

Дозволена техніка у партері в розділі «борня-3» за віком

7–9 років:

– ричаг ліктя до рівної руки;

- задушливий зі спини (трикутник руками через руку);
- трикутник ногами (без захвату за голову);
- задушливий прийому спереду (гільйотина через руку).

10–11 років (додається):

- вузол плеча (кімура/американна);
- важіль ліктя.

12–14 років:

- важіль ліктя;
- вузол плеча (кімура/американна);
- задушливі через руку (трикутники руками (анаконда, брабо, що задушує зі спини));

- трикутник ногами (без захоплення за голову).

15–17 (18+):

- важелі ліктя;
- вузли плеча;
- утиск Ахілесова сухожилля;
- задушливі (трикутники руками, трикутник ногами, гільйотина без заламу ший праворуч або ліворуч).

Примітка: надзвичайно небезпечно завдавати удари задньою частиною п'яти. Атакуючий спортсмен має чітко усвідомлювати, удар завдається усією стопою таким чином, щоб підошва стопи використовувалася в якості ударної зони в процесі виконання ударів: екс-кік (рубаючий удар), хук-кік (коловий удар), спінінг-хук-кік (коловий удар з розвороту).

Дозволена техніка та її оцінка в балах

		БАЛИ	БОРНЯ-1	БОРНЯ-2	БОРНЯ-3
1.	Усі дозволені удари руками в стійці	1	+	+	+
2.	Усі дозволені удари ногами в тулуб в стійці	2	+	+	+

3.	Усі дозволені удари ногами в голову в стійці	3	+	+	+
4.	Підсікання	1	+	+	+
5.	Удари по внутрішній та зовнішній стороні стегон	1	–	+	+
6.	Захвати без зчеплення рук «замком» оцінюються в поєднанні з технікою		–	+	+
7.	Дозволена кидкова техніка		–	+	+
8.	Кидок, якщо після кидка атакуючий перейшов у партер	1	–	+	+
9.	Кидок, якщо після кидка атакуючий залишився в стійці	2	–	+	+
10.	Кидок з відривом ніг	2	–	+	+
11.	Кидок за високої амплітуди (вище рівня грудей)	3	–	+	+
12.	Утримання спортсмена на підлозі	1	–	+	+
13.	Больовий прийом на руку		–	–	+
14.	Больовий прийом на ногу		–	–	+
15.	Задушливий прийом руками		–	–	+
16.	Задушливий прийом ногами		–	–	+

Використання елементів підвищеної складності підвищує оцінку ударів відповідно з розворотом або/та у стрибку плюс один бал.

Умови виконання больових та задушливих прийомів у розділі «борня-3»:

- больовим прийомом вважається захват руки або ноги суперника в боротьбі, який дозволяє провести дії: перегинання (важіль), обертання у суглобі (вузол), защемлення сухожилків чи м'язів, що змушує суперника здатися;
- больові прийоми проводяться плавно, без ривків;

– задушливим прийомом є механічне перетискання кінцівками сонних або потиличної артерій (вразливість судин шиї дозволяє використовувати ці техніки без значного використання фізичної сили);

– щоб не одержати травму, учасник, вимушений здатися, має поплескати не менше двох разів рукою або ногою майданчик чи тіло суперника або вигукнути «стоп» або «здача»;

– будь-який вигук учасника, якого атакують у боротьбі, є сигналом здачі, якщо в разі виконання прийому Правила не порушуються;

– больовий або задушливий прийоми дозволяється виконувати як у стійці так і у партері.

Якщо під час виконання спортсменом больового або задушливого прийому інший спортсмен цілеспрямовано порушує Правила, уникаючи поразки виходить за дозволену зону боротьби – спортсмена буде дискваліфіковано.

Якщо вихід за зону стався під час активного захисту і не мав явних ознак уникнення боротьби рефері зупиняє сутичку та переводить спортсменів на центр майданчику в позицію «стійка».

Якщо вихід стався під час сутички і виконання інших технічних дій, які не несуть ознак дострокової перемоги і можливо визначити:

– стабільне положення (в партері) – рефері зупиняє сутичку, визначає стабільне положення кінцівок обох спортсменів і переводить сутичку на середину майданчика у визначеному положенні;

– стійка без наявних технічних дій (кидка, затягування в партер) – рефері зупиняє сутичку та переводить спортсменів у центр килима;

– у разі початку кидка в зоні боротьби з подальшим приземленням за зону боротьби – рефері зупиняє сутичку, переводить спортсменів у центр килима в положення «стійка» і оцінює атакуючу дію спортсмена як бросок.

Переможцем визнають бійця, який після закінчення бою отримав перемогу на підставі більшої кількості набраних очок за виконані технічні дії. Якщо після закінчення поєдинка переможця не визначено, проводять екстра-раунд в одну

хвилину або у розмірі цілого раунду (за рішенням суддів), де судді обов'язково мають визначити переможця.

Кількість ударів за раунд

В розділах «борня» немає обмежень на удари ногами протягом раунду, учасники отримують бали за техніку ведення поєдинку в цілому. Удари руками та ногами мають бути використані протягом бою в рівній кількості. Спортсмен, який не завдає ударів ногами, отримує попередження.

Технічні вимоги

Підсікання дозволені виключно нижче гомілки. Бали за підсікання нараховуються якщо атакуючий спортсмен зберіг рівновагу і залишився на ногах. Якщо під час підсікання спортсмен, який атакує, торкнувся будь-якою частиною тіла майданчика, бал не нараховується. Бал за підсікання нараховується якщо суперник торкнувся будь-якою частиною тіла змагального майданчика.

Кидок зараховується якщо суперник втрачає рівновагу та падає на змагальний майданчик, опиняючись в положенні лежачи або сидячи. В інших випадках бали не нараховуються.

Контр-кидок оцінюється за умови, що виконаний до переходу хоча б одного зі спортсменів в положення сидячи або лежачі. Якщо був здійснений кидок і відразу після цього сталося перевертання в партері, дія оцінюється як кидок.

Амплітудний кидок зараховується за умови його виконаний з великою силою та швидкістю з відривом суперника від змагального майданчика, а тіло суперника виявляється на рівні грудей, ноги, голови атакуючого.

Удари в стійках зараховуються за умов, що спортсмен торкається майданчика лише ступнями ніг (стоїть на ногах) або виконує дії у стрибку.

Оцінка ударів у партері після переводу та утримання у розділі «борня-3» не ведеться, далі спортсмени намагаються зробити супернику больові або удушливі прийоми, дозволені Правилами. Пріоритетним визначається положення, в якому спортсмен після кидка опинився зверху або збоку та утримує суперника

протягом трьох секунд в положенні на спині, в якому суперник торкається лопатками підлоги.

Заборонені зони для нанесення ударів, заборонена поведінка спортсменів, заборонена техніка та дії

Заборонено:

- атака із забороненими діями або з перевищенням контакту;
- атака із застосуванням будь-якої іншої техніки, не зазначеної вище;
- удари у верхню частину голови, потилицю, нирки і хребет;
- удари у верхню частину плечей;
- удари в горло та шию (задня та бокова її частини);
- перевищення рівня дотику;
- удари нижче поясу, в нижню частину живота;
- технічні дії, які травмують суперника (блок-удар, укуси, удари у суглоби тощо);
- боротьба у стійці або партері більше десяти секунд без ведення технічних дій;
- продовження поєдинку після команди «стій» або після сигналу гонгу;
- повертатись спиною до суперника, втікати, падати, навмисно входити в клінч, використовувати сліпі методи атаки, нахилити голову нижче поясу;
- натискати пальцями, локтем, стопою на суперника;
- тички в очі, горло, захвати за волосся;
- атакувати суперника коліном, ліктем, відкритою рукавичкою, великим пальцем руки та плечем;
- атакувати суперника, який падає на змагальний майданчик або якщо він торкнувся рукою чи коліном підлоги майданчика;
- покидати змагальний майданчик без команди;
- змащувати тіло та обличчя маслом;
- уникати бою або відмовлятися від нього;
- падати на підлогу без явних причин;

- навмисно випльовувати капу, використовувати захвати за шорти (шаровари) та шолом;
- знімати рукавички;
- неспортивна поведінка;
- кидок головою у низ;
- больові прийоми на дрібні суглоби (фаланги пальців);
- спізнюватися з виходом на майданчик;
- зупиняти час, коли спортсмен знаходиться в кутку, притиснутий суперником;
- сперечатися із суддями.

Заборонені дії у партері в розділі «борня-3»:

- дії заборонені Правилами Федерації окрім регламентованих дій у розділі «борня 3»;
- заборонені будь-які удари;
- заборонені утискання литкового м'яза та біцепса, скручування п'яти в усіх вікових категоріях, будь-який варіант скручування стопи, важелі коліна, вплив на дихальні шляхи, вплив на шию та хребет шляхом неприроднього або природнього руху методом скручування або розгинання.

В ході проведення поєдинків в розділі «борня-3» забороняється:

- навмисне нанесення травми (не дає можливості супернику здатися в момент проведення больового або задушливого прийомів);
- спайкс (кидки, що є небезпечними для здоров'я та життя суперника і можуть призвести до травм та пошкоджень);
- вператися в обличчя та падати на суперника;
- захоплювати менше чотирьох пальців;
- захоплювати голову двома руками, що може призвести до травмування шийних хребців;
- больові прийоми на кисті рук або пальці в разі захвату двома руками; захват п'яти зі скручуванням у колінному суглобі;

– проведення задушливого прийому на діафрагму до чотирнадцяти років включно;

– фул нельсон та кен опенер;

– ударяти суперника об килим, у спробі запобігти больовому або задушливому прийому;

– робити підйом суперника під час виконання больового (слем) задушливі та больові прийоми під час проведення кидка;

– проведення задушливих прийомів за допомогою пальців;

– перехід у партер без контакту;

– виштовхувати за межі килима.

Примітка: спортсмену висувається лише одне попередження, далі відбувається процедура покарання та дискваліфікація. У випадках грубої неспортивної поведінки або серйозного порушення Правил, дискваліфікація або присудження мінус один бал може робитись в разі першого ж порушення.

Тренеру і секунданту забороняється:

– ненормативні вислови в адресу суддів і їх рішень;

– ненормативні коментарі з приводу нарахування балів;

– фізична або усна образа суддів та рефері на спортивному майданчику або за його межами. Така поведінка під час проведення поєдинку негайно призведе до видалення тренера і секунданта із зони проведення спортивних змагань.

Примітка: порушення Правил тренером або секундантом залежно від міри порушення, можуть привести до попередження, мінус балу або дискваліфікації спортсмена.

Система нарахування та підрахунку балів

Всі удари мають виконуватись з помірною силою. За технічну дію, при якій спортсмен просто торкається, зачіпає або штовхає суперника, бали не нараховуються. Якщо спортсмен атакує або захищається в стрибку, він має приземлитись після стрибка у межах майданчика і зберегти рівновагу, щоб отримати бал. Якщо спортсмен, якому може нарахуватись бал за виконану технічну дію, втратив рівновагу і торкнувся підлоги будь-якою частиною тіла

окрім ступнів, бал не нараховується. Технічні дії, що не призвели до чистої перемоги одного із суперників, можуть оцінюватися в чотири, три, два або один бали.

В ході нарахування балів мають бути враховані:

- чітка техніка і абсолютна рівновага;
- швидкість;
- концентрація удару;
- правильна дистанція;
- коректна поведінка спортсмена (удари без агресії та з помірною силою).

У кожному раунді суддя веде рахунок для кожного спортсмена відповідно до кількості ударів, які він отримав. Для зарахування удару рукою чи ногою він не має бути заблокований або зупинений.

Удари та інші технічні дії не зараховуються:

- нанесені не за Правилами;
- наносяться у руки або блокуються;
- удари слабкі, не наносяться ногами або руками, а здійснюються тілом або плечима;
- будь-яка дія, почата за межами майданчика;
- будь-яка дія, почата після сигналу гонгу.

Наприкінці кожного раунду судді або електронна система підраховують кількість балів і визначають кращого спортсмена за наступною шкалою:

- різниця від одного балу до восьми балів в раунді – оцінки десять до дев'яти балів;
- однакова кількість балів за раунд – оцінки десять до десяти балів;
- різниця у вісім балів або більше – оцінки десять до восьми балів.

Критерії для присудження мінус один бал після двох попереджень:

- нечиста боротьба (брудна техніка);
- постійне повернення спиною до суперника;
- перевищення контакту;
- важкий нокдаун;

– будь-яке інше порушення Правил.

Порушення

Зауваження:

– перший вихід за межі спортивного майданчика – зауваження за перший вихід;

– другий вихід за межі спортивного майданчика – офіційне попередження (усне попередження) за другий вихід;

– третій вихід за межі спортивного майданчика – присуджується штрафний мінус один бал;

– четвертий вихід за межі спортивного майданчика – дискваліфікація.

Рефері не може дискваліфікувати спортсмена самостійно, окрім випадку, коли спортсмена дискваліфіковано за четвертий вихід за межі спортивного майданчика. Якщо дискваліфікація оголошується у випадках порушень Правил рефері радиться з суддями і старшим суддею на майданчику для дотримання всіх відповідних процедур.

Якщо поєдинок проходить на межі майданчика, рефері не може зупинити поєдинок для запобігання виходу.

Якщо спортсмен потрапляє за межі майданчика в результаті отриманої серії ударів або унаслідок поштовху, це не розцінюється як добровільний вихід. Попередження за виходи караються окремо від попереджень за інші порушення.

№ з.п	Назва порушення	Стягнення			
		I	II	III	IV
1	Перевищення рівня дотику	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
2	Виконання недозволених правилами технічних дій	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
3	Тривале уникання боротьби	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація

4	Провокаційні дії щодо партнера	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
5	Нехтування захистом, власним або суперника	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
6	Порушення морально-етичних норм поведінки спортсменом, його секундантом, тренером	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
7	За перебільшення дозволеного часу перебування у лікаря (до 5 хв. на один поєдинок)	< 2 хв. попередження	> 2 хв. дискваліфікація	–	–
8	За запізнення з виходом на майданчик	< 0,5 періоду – зауваження	> 0,5 періоду – попередження	–	> час одного раунда після команди «час» дискваліфікація

Нарахування балів

За технічні дії:

- удар рукою – 1 бал;
- удар ногою у тулуб – 2 бали;
- удар ногою в голову – 3 бали;
- удар ногою в тулуб в стрибку – 3 бали;
- удар ногою у голову в стрибку – 4 бали;
- підсікання, при яких суперник втрачає рівновагу і торкається підлоги будь-якою частиною тіла, окрім ступні – 1 бал;
- удари у внутрішні та зовнішні сторони стегон – 1 бал;

- кидок або контр-кидок – 1 бал;
- амплітудний кидок – 2 бали;
- амплітудний кидок з відривом ніг вище коліна – 3 бали;
- утримання суперника після кидка на підлозі у пріоритетному положенні – 1 бал (розділ борня-2 та борня-3);
- проведення контрприйому, виходу з непріоритетного становища в пріоритетне на утримання в цьому положенні суперника три секунди – 1 бал.

Наприкінці поєдинку бали сумуються, а переможцем стає спортсмен, який отримав більшу кількість балів від кожного судді за два або три раунди. Спільний рахунок може бути показаний кожному тренеру в разі вимоги.

У разі нічії для визначення переможця суддя керується показниками:

- більша кількість балів за бій;
- кращий в останньому раунді;
- активніший в останньому раунді;
- більша кількість ударів;
- кращий захист;
- кращий стиль і техніка.

Якщо бокові судді все одно наполягають на результаті нічії надається додатковий час.

Тривалість додаткового часу:

- до першої успішної технічної дії;
- одна хвилина чистого часу;
- дорівнює тривалості періоду основного часу.

Якщо поєдинок закінчується нічиєю після двох раундів або трьох раундів, електронна система автоматично визначає переможця за умови врахування порушень і мінус балів та віддає перемогу спортсмену, який набрав більше балів за останній раунд.

Примітка: будь-яка технічна дія (удари ногами та руками, підсічки), що використовується в клінчі, не береться до уваги суддями та не оцінюється.

Рішення суддів

Рішення приймаються:

- перемога за кількістю балів;
- перемога при дискваліфікації суперника.

У особливих випадках рефері може дискваліфікувати спортсмена без попередження, але лише після обговорення з суддями у випадках:

- нокаут суперника не контрольованим ударом в голову;
- надмірно жорстка атака;
- завдання ударів супернику після команди «стій»;
- образи в адресу рефері, суперника або дуже агресивна поведінка;
- перемога, коли суперник не з'явився на поєдинок;
- перевищення кількості виходів за межі майданчика.

Поєдинок може бути зупинений, якщо один із спортсменів не може захищати себе та продовжувати поєдинок або один із спортсменів має явну перевагу. Рефері вирішує, хто є переможцем. Якщо поєдинок зупинений через травми, рішення приймається відповідно до пунктів Правил.

Всі рішення суддів остаточні та не можуть бути змінені. В окремих випадках рішення можуть бути оскаржені та змінені, якщо:

- були знайдені помилки під час підрахунку балів;
- один з суддів оголошує, що зробив помилку та переплутав кількість балів двох спортсменів;
- присутні явні порушення Правил.

Старший рефері на майданчику має негайно розглянути протест разом з головною суддівською колегією. Після обговорення, представник головної суддівської колегії має оголосити офіційне рішення.

Загальна інформація

Кожного спортсмена можуть супроводжувати на змагальному майданчику лише тренер і секундант. Лише вони можуть виходити на майданчик під час перерв між раундами. Під час раундів вони не можуть давати спортсменові поради або допомагати йому та виходити на майданчик.

Якщо спортсмен не може продовжувати поєдинок, його секунданту дозволено закінчити бій кинувши губку або рушник на майданчик за умови, що в цей час рефері не веде рахунок.

Будь-який тренер, секундант або представник команди, що спонукає глядачів уболівати та підтримувати спортсмена, може бути усунений від виконання обов'язків.

Тренер або секундант, який порушує Правила, може отримати попередження або бути дискваліфікованим рефері за неспортивну поведінку.

3. Правила проведення спортивних змагань у розділі «герць» («герць-1», «герць-2», «герць-3»)

Розділи рукопашу зі справжнім дотиком:

«Герць-1» – обмежений;

«Герць-2» – основний;

«Герць-3» – довільний.

Розділи проводяться у повний дотик, застосовують однаково спортивне спорядження, у спортивних змаганнях беруть участь виключно досвідчені спортсмени.

У розділі «герць-1» спортсмени мають рівнозначно використовувати техніку нанесення ударів руками і ногами; у розділі «герць-2» додається техніка кидків та утримання суперника; у розділі «герць-3» додається техніка боротьби у партері з використанням больових та удушливих прийомів та ударна техніка у партері.

Поєдинок ведеться за часом. Центральний рефері не судить спортсменів, він лише стежить за бездоганим виконанням Правил і безпекою спортсменів. Три бічних судді присуджують бали в заведеному порядку на суддівських записках або за допомогою електронної системи нарахування балів. За перевищення контакту можлива дискваліфікація спортсмена.

Суддівство здійснюється українською або англійською мовою.

Попередні поєдинки

Дисципліни «герць-1», «герць-2»

Якщо у ваговій категорії заявляється більше шістнадцяти учасників, всі бої до 1/8 фіналу складаються із одного раунду тривалістю дві хвилини. У разі нічії перемога зараховується учаснику спортивних змагань, який отримав останній результативний бал. Зі стадії 1/8 фіналу бої складаються з двох раундів у дві хвилини, час відпочинку шістдесят секунд зі стільцями. У виняткових випадках може бути доданий додатковий раунд, якщо за результатами попередніх раундів нічия.

Фінальні поєдинки складаються з трьох раундів у дві хвилин, час відпочинку шістдесят секунд зі стільцями.

Дисципліна «герць-3»

Усі поєдинки складаються з двох раундів у п'ять хвилини, час відпочинку шістдесят секунд зі стільцями. У виняткових випадках може бути доданий додатковий раунд, якщо за результатами попередніх раундів нічия. Час активної боротьби в партері необмежений. Якщо, на думку рефері, боротьба в партері неактивна, спортсменам робиться зауваження та засікається десять секунд, після спливу яких спортсменам робиться ще одне зауваження. Після закінчення десяти секунд, у разі відсутності активних дій, учасники спортивних змагань піднімаються в стійку.

У разі, якщо обидва учасники спортивних змагань в розділі «герць-3», перебувають в партері і можуть випасти за межі змагального майданчику, рефері має попередити їх і попросити не рухатись. Учасники спортивних змагань мають негайно припинити бій, перейти до центру змагального майданчику і зайняти таку саму позицію, в якій вони були. Після цього спортсмени відновлюють бій за командою рефері. Час зупинки не включається до чистого (фактичного) часу поєдинку.

Рефері може зупинити бій за серію ударів, коли, на думку рефері, продовження серії ударів призведе до нокауту, а один з учасників спортивних змагань не активно захищається.

Час зупиняється тільки за команди рефері «час». Час не зупиняється для нарахування балів, як у розділі «забава», якщо рефері не бачить в цьому

необхідності. Рефері не може розмовляти зі спортсменами під час поєдинку доки час не зупинений.

Поєдинок закінчується після закінчення часу або за рішенням головного судді за звуком гонга або голосовим сигналом судді-лічильника «стій».

Кількість поєдинків учасника спортивних змагань в один день не може перевищувати п'яти. Перерва між поєдинками для кожного учасника спортивних змагань не має бути меншою двадцяти хвилин. Перерва між попередніми поєдинками та фіналами не має бути меншою ніж одна година.

Дозволені зони для нанесення ударів

Удари можна завдавати, за умови використання дозволеної техніки ведення бою, в частини тіла:

- голова (передня і бокові частини голови, лоб);
- тулуб (передня і бокові сторони тулуба);
- стегна ніг (ззовні всередину і навпаки), можна бити гомілкою;
- ступні (лише з метою підсікання).

Дозволена техніка

Оцінюється будь-яка дозволена техніка завдання ударів дозволеною областю, що створює контакт з помірною силою, концентрацією, швидкістю, рівновагою. Дозволеною ударною областю рук або ніг має бути зроблений чіткий справжній контакт. Рефері і судді мають чітко (фактично) бачити мету і техніку виконання удару для нарахування балів. Спортсмен під час виконання удару має стежити за зоною контакту.

Назва удару	Назва удару (англ.)
Техніка ніг	
Прямий удар	Фронт-кік
Боковий удар	Сайд-кік
Задній удар	Бек-кік
Круговий удар	Раунд хауз-кік

Круговий удар	Хук-кік
Серповидний удар зверху вниз	Кресент-кік
Рубаючий удар	Екс-кік
Удар в стрибку	Джампс-кік
Удар п'ятою лише по ступні	Хіл-кік
Низький удар	Лоу-кік
Удар з розвороту	Спинс-кік
Підсікання стопа в стопу	Футсвіпс
<i>Техніка рук</i>	
Прямий удар кулаком	Панч
Удар тильною стороною кулака	Бекфіст
Удар ребром долоні	Риджхенд
Удар знизу кулаком	Аперкот
Короткий боковий удар кулаком	Хук панч
<i>Техніка кидків</i>	
Передня підніжка	
Задня підніжка	
Кидок через стегно	
Кидок через спину	
Кидок із прогибом	
Кидок із захватом ніг (ноги)	
<i>Техніка боротьби у партері</i>	
Утримання	
Больовий прийом на руку	

Больовий прийом на ногу	
Удушливий прийом руками	
Удушливий прийом ногами	

Дозволена техніка та її оцінка

ТЕХНІЧНІ ДІЇ		БАЛИ	ГЕРЦЬ-1	ГЕРЦЬ-2	ГЕРЦЬ-3
1.	Всі дозволені удари руками в стійці	1	+	+	+
2.	Всі дозволені удари ногами в тулуб в стійці	2	+	+	+
3.	Всі дозволені удари ногами в голову в стійці	3	+	+	+
4.	Підсічки	1	+	+	+
5.	Удари по внутрішній і зовнішній стороні стегон	1	-	+	+
6.	Удари коліном в тулуб в стійці	2	-	+	+
7.	Удари коліном в голову в стійці	3	-	+	+
8.	Захвати без зчеплення рук замком оцінюються в поєднанні з технікою		-	+	+
9.	Дугові удари ліктями в тулуб	1	-	-	+
10.	Дозволена кидкова техніка		-	+	+
11.	Кидок, якщо після кидка атакуючий перейшов у партер	1	-	+	+
12.	Кидок, якщо після кидка атакуючий залишився в стійці	2	-	+	+
13.	Кидок з відривом ніг	2	-	+	+
14.	Кидок за високої амплітуди (вище рівня грудей)	3	-	+	+
15.	Утримання спортсмена на підлозі	1	-	+	+

16.	Больові прийоми		–	–	+
17.	Удушливі прийоми		–	–	+

Технічні вимоги

Використання елементів підвищеної складності підвищує оцінку ударів відповідно з розворотом чи/та у стрибку плюс один бал.

У розділі «герць-3» в партері дозволено наносити удари руками у тулуб або голову, дозволено наносити удари ногами (коліном лише у тулуб), інша дозволена техніка роботи в партері дивіться у пункті Правил «борня-3» задушливі та больові прийоми.

Больовим прийомом вважається вплив на суглоби кінцівок: перегинання (важіль), обертання в суглобі (вузол), обмеження рухливості сухожилків або м'язів, у результаті яких атакований визнає себе переможеним. Проведення больового прийому має бути припиненим після команди рефері «стій». Дозволено больові прийоми в усіх позиціях поєдинку: на руку, на кисть, на тазобедрений суглоб, на коліно проти природного вигину, на стопу (окрім скручування).

Задушливі прийоми дозволено у всіх позиціях поєдинку: передпліччям однієї або двох рук, однією або двома ногами зі сторони бокових частин шиї та тіла.

Заборонені зони для нанесення ударів, заборонена поведінка спортсменів, заборонена техніка та дії

Спортсменам заборонено:

- атакувати із зловмисними діями;
- атака із застосуванням будь-якої іншої техніки, не вказаної в Правилах;
- завдавати ударів у верхню частину голови;
- падіння на майданчик без причини;
- завдання ударів у потилицю;
- завдання ударів у верхню частину плечей;
- завдання ударів в горло і шию (задня і бокова її частини);

- завдання ударів у нирки і хребет;
- завдання ударів нижче поясу в нижню частину живота;
- технічні дії, які травмують суперника, наприклад, блок-удар, укуси, удари у суглоби тощо;
- боротьба у стійці або партері більше п'яти секунд без ведення технічних дій;
- продовжувати поєдинок після команди «стій» або після сигналу гонгу;
- повертатися спиною до суперника, втікати, навмисно входити в клінч;
- використовувати сліпі методи атаки, нахилити голову нижче поясу;
- натикання пальцями, локтем, стопою на суперника, тички в очі, горло, захвати за волосся;
- захвати за шорти, шаровари чи шолом;
- атакувати суперника головою, відкритою рукавичкою, пальцями рук, плечем;
- атакувати ногами суперника, який падає на майданчик або якщо він торкнувся рукою чи коліном майданчика;
- покидати майданчик без команди;
- змащувати тіло і обличчя маслом;
- уникати бою або відмовлятися від нього;
- обертатися до суперника спиною в ході завдання ударів;
- навмисно випльовувати капу;
- неспортивна поведінка;
- кидки на голову;
- проведення больових прийомів на хребет, заламування хребта;
- скручування шиї, тяганина із захватом за шию, кидання із захватом за шию (без захвату руки);
- перегинання коліна (важіль коліна), тобто знаходитись не в площині його природного вигину;
- проведення удушливого прийому пальцями;
- стискання кадика;

- засовувати пальці у гортань суперника;
- словесні образи суперника, суддів або глядачів, розмови на змагальному майданчику;
- спортсмен не може показувати знаками зупинити час, коли він знаходиться в кутку, притиснутий суперником;
- знімати рукавичку з руки під час поєдинку – заборонено;
- симуляція травми, затягування часу перерви в поєдинку.

Примітка: спортсмену виноситься лише одне попередження, потім відбувається процедура покарання та дискваліфікація. У випадках грубої неспортивної поведінки або серйозного порушення Правил, дискваліфікація або нарахування мінус один бал може робитись при першому ж порушенні.

Тренеру і секунданту забороняється:

- ненормативні вислови в адресу суддів і їх рішень;
- ненормативні коментарі з приводу нарахування балів;
- фізична або усна образа суддів та рефері на майданчику або за його межами. Така поведінка негайно призводить до видалення тренера і секунданта із зони проведення спортивних змагань.

Примітка: порушення Правил тренером або секундантом, залежно від міри порушення, можуть привести до попередження, мінус одного балу або дискваліфікації спортсмена.

Система нарахування балів

Оцінюванню підлягають технічні дії, як дозволені, так і заборонені Правилами та Регламентом.

Технічні дії, що не привели до «чистої» перемоги одного з суперників, можуть оцінюватися в 4, 3, 2 або 1 виграшний бал.

Визначення переможця здійснюється боковими суддями. Оцінка технічних дій учасників здійснюється суддівською бригадою під час поєдинку, узагальнюється та офіційно повідомляється старшим суддею і суддею-інформатором.

Нарахування балів за технічні дії:

№ з.п.	ТЕХНІЧНІ ДІЇ СПОРТСМЕНА	ОЦІНКА
1	Успішна атака рукою у голову, тулуб	1 (один) бал
2	Успішна атака ліктем у тулуб	1 (один) бал
3	Успішна атака ногою у стегно, що призвела до явних уражень	1 (один) бал
4	Успішна атака ногою у тулуб, що призвела до явних уражень	2 (два) бали
5	Успішна атака ногою у голову	3 (три) бали
6	Успішна атака коліном у корпус	2 (два) бали
7	Успішна атака коліном у голову	3 (три) бали
8	Кидок з відривом ніг	2 (три) бали
9	Кидок (завалювання)	1 (один) бал
10	Кидок за високої амплітуди (вище рівня грудей)	3 (три) бали
11	Переведення противника в партер широким амплітудним кидком з падінням атакуючого	2 (два) бали
12	Удар рукою у партері (у голову, корпус), що призвів до явних уражень, у тому числі й атака того, хто захищається	1 (один) бал

Нарахування балів та система підрахунку у партері для розділів «герць-2», «герць-3» такі самі, як Правила розділу «борня-2», «борня-3».

Примітка: будь-який нокдаун за раунд вважається як один бал (лише для розділів «герць-1» та «герць-2»).

Будь-яка технічна дія (удари ногами та руками, підсічки), яка використовується в клінчі, не має враховуватись суддями і оцінюватись.

Зауваження та попередження

У будь-який момент рефері може зробити спортсмену зауваження за порушення Правил без зупинки поєдинку. Якщо порушення Правил трапилось під час боротьби у партері і/або порушення Правил не було суттєвим і на думку рефері зупиняти бій не доцільно – порушник отримує усне попередження без зупинки бою.

У разі неодноразових або значних порушень, або в ході нанесення травми супернику (за висновком лікаря) у результаті забороненого прийому, учасник спортивних змагань отримує попередження. Якщо порушення Правил суттєве,

рефері зупиняє бій та оголошує щодо порушення Правил трьом боковим суддям, вказуючи пальцем на спортсмена-порушника.

Рефері може не робити повторне зауваження за одне й те саме порушення Правил спортсмена. Після третього попередження за однакове порушення Правил спортсмен отримує офіційне попередження зі зняттям мінус один бал. Після трьох офіційних попереджень відбувається дискваліфікація.

№ з.п.	Назва порушення	Порушення			
		I	II	III	IV
1	Перевищення рівня дотику	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
2	Виконання недозволених правилами технічних дій	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
3	Тривале уникання боротьби	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
4	Провокаційні дії щодо партнера	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
5	Нехтування захистом, власним або суперника	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
6	Порушення морально-етичних норм поведінки спортсменом, його секундантом, тренером	зауваження	1 попередження	2 попередження	дискваліфікація
7	За перебільшення часу перебування у лікаря (до 5 хв. на один поєдинок)	< 2 хв. попередження	> 2 хв. дискваліфікація	—	—

8	За запізнення з виходом на майданчик	< 0,5 періоду – зауваження	> 0,5 періоду – попередження	–	> 60 сек. після команди «ЧАС!» дискваліфікація
---	--------------------------------------	----------------------------	------------------------------	---	--

Кількість ударів за раунд

В розділах спортивних змагань «герць» немає обмежень на удари ногами протягом раунду, бали за техніку ведення поєдинку нараховуються в цілому. Удари руками та ногами мають використовуватись протягом бою в рівній кількості. У розділах «герць-1» та «герць-2» попередження (а потім офіційне попередження) нараховується спортсмену, який не завдає ударів ногами. Для розділу «герць-3» немає жодних обмежень щодо кількості ударів за раунд.

Визначення переможця

Переможець у поєдинку (додатковому раунді) визначається суддівською бригадою, виходячи з критеріїв:

- спроба завершити поєдинок достроково нокаутом, больовим або удушливим прийомом;
- удари із силою і націленістю на нокаут (у стійці та в партері);
- захват на больовий, задушливий прийоми або не доведена до кінця дія больового або задушливого прийому;
- активність учасників спортивних змагань під час поєдинку на змагальному майданчику.

Комбінації в стійці і домінування в партері оцінюються за критеріями:

- вдала комбінація ударів у стійці;
- домінування у партері;
- захват збоку в комбінації з ударами;
- захват зверху на спині суперника в комбінації з ударами;
- утримання з боку голови.

Активність оцінюється за критерієм домінування у стійці та у партері.

Різниця у вазі оцінюється, якщо спортсмен на десять кілограмів легший у важкій вазі та на чотири кілограми у середній вазі, тоді спортсмену буде надана

перевага. Цей критерій підлягає розгляду лише якщо інші критерії вже використані.

Результат поєдинку може бути:

– одноголосне рішення (приймається, якщо всі судді визнають одного й того самого учасника спортивних змагань переможцем);

– рішення більшості (якщо два судді визнають одного й того самого учасника спортивних змагань переможцем, а третій суддя визнає нічию, переможцем вважається той учасник спортивних змагань, якого визнали переможцем два судді);

– розділення рішень (якщо два судді визнають одного й того самого учасника спортивних змагань переможцем, а третій суддя визнає переможцем іншого учасника спортивних змагань, переможцем визнається учасник спортивних змагань, перемога якого визнана двома суддями);

– одноголосна нічия (якщо всі судді визнають нічию. Жоден учасник спортивних змагань не визнається переможцем. У цьому випадку надається додатковий раунд);

– нічия за рішенням більшості (якщо два судді визнають поєдинок рівним, а третій суддя визнає одного з учасників спортивних змагань переможцем, жоден учасник спортивних змагань не визнається переможцем та надається додатковий раунд);

– нічия за розділенням рішень (якщо один суддя визнає поєдинок рівним, другий суддя визнає переможцем одного з учасників спортивних змагань, а третій суддя іншого, жоден учасник спортивних змагань не визнається переможцем та надається додатковий раунд);

– ніхто не є переможцем (якщо поєдинок не відбувся або у разі дискваліфікації обох учасників спортивних змагань).

Рішення у випадках травм (для всіх розділів дисципліни рукопаш)

У разі отримання травми одним із спортсменів, поєдинок має бути тимчасово зупинено, доки суддя-інформатор не оголосить чи може травмований спортсмен продовжувати поєдинок (після огляду лікарем травмованого

спортсмена та дозволу на подальше продовження поєдинку). Всі дії лікаря, включаючи надання необхідної допомоги, мають займати не більше двох хвилин. Якщо травма серйозна і потребує часу для лікування, рішення щодо припинення поєдинку приймає лікар.

Якщо бій зупинений через травму, судді мають прийняти рішення:

- була заподіяна травма навмисно чи ні;
- винен чи ні в цьому травмований спортсмен;
- чи була травма нанесена забороненою технікою чи ні;
- якщо травмований спортсмен не може продовжувати поєдинок, а суперник не порушив Правила;
- якщо суперник травмованого спортсмена порушив Правила, йому оголошується дискваліфікація, а перемога віддається травмованому спортсмену;
- якщо травмований спортсмен стверджує, що готовий продовжувати поєдинок і лікар підтверджує це, поєдинок має бути продовжений.

У разі травми та, якщо необхідно, у разі порушення Правил, Регламенту, рефері може консультуватись із головним лікарем, щоб визначити, чи слід зупинити поєдинок. Усі рішення повністю приймає рефері і в кожному випадку лише рефері має право зупинити поєдинок.

Якщо травму спричинено дозволеним прийомом і травмований учасник спортивних змагань не може продовжувати поєдинок, атакуючий оголошується переможеним у зв'язку із зупинкою поєдинку через травму – ТКО.

Якщо травму спричинено умисним порушенням Правил, Регламенту учасником спортивних змагань і травмований учасник спортивних змагань не може продовжувати поєдинок, учасник спортивних змагань, який допустив порушення, дискваліфікується та йому зараховується програш у зв'язку із дискваліфікацією. Якщо травмований учасник спортивних змагань може продовжувати поєдинок, учасник спортивних змагань, який допустив порушення, отримує попередження, рішення про доцільність нанесення травми визначається загальним рішенням суддівської колегії.

Якщо учасника спортивних змагань травмовано в результаті не навмисного порушення Правил, Регламенту і рефері зупинив поєдинок, учасник спортивних змагань, який проходить першим за суддівськими записками, включаючи бали за раунд, в якому поєдинок було зупинено, оголошується переможцем технічним рішенням (TD). Бали за раунд, в якому було зупинено поєдинок, мають бути нараховані, включаючи всі штрафні бали, навіть за умови не повного раунду.

Дискваліфікація за не навмисну заборонену дію або за випадкову дію після гонга не передбачена, за винятком випадків, згаданих вище. Рефері на свій розсуд може присудити штраф і надати постраждалому учаснику спортивних змагань необхідний час для відновлення, але не більше трьох хвилин. Якщо рефері після консультації з лікарем вважає, що постраждалий учасник спортивних змагань може продовжувати поєдинок, але відмовляється від продовження, йому оголошується поразка у зв'язку з відмовою від поєдинку (ТКО). Проте, якщо рефері вважає, що було умисне порушення Правил, Регламенту і постраждалий учасник спортивних змагань не може продовжувати поєдинок, учасник спортивних змагань, який припустився порушення, дискваліфікується.

Якщо учасник спортивних змагань травмував себе самостійно або травму наніс його секундант у куту під час бою і якщо рефері після консультації з лікарем вважає, що учасник спортивних змагань не може продовжувати поєдинок, рефері зупиняє поєдинок і учаснику спортивних змагань зараховується поразка у зв'язку з травмою або, якщо він відмовляється від продовження, зараховується поразка через відмову.

Якщо спортсмен або члени його команди відмовляються слідувати вказівкам лікаря, лікар негайно має написати письмовий звіт Головному судді спортивних змагань щодо зняття з себе відповідальності і за наслідки відповідає спортсмен та його команда. Проте офіційний результат і період карантину залишаються дійсними.

ІХ. МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ

1. Офіційні спортивні змагання згідно з Постановою КМУ від 18.12.1998 № 2025 «Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів» проводяться лише на спортивних спорудах і у спеціально відведених місцях, прийнятих до експлуатації комісіями з контролю за станом спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних заходів суддівськими колегіями, у разі суворого дотримання всіма суб'єктами норм і правил експлуатації споруд та місць розташування учасників заходу, місць загального користування, інженерних систем та систем оповіщення, санітарно-гігієнічного режиму приміщень, арен і територій; норм готовності засобів пожежогасіння, спортивно-технологічного устаткування та інвентарю; правил проведення спортивних змагань з видів спорту, правил поведінки учасників і глядачів, правил пожежної безпеки, інших нормативних актів та вимог.

2. Спортивні змагання можуть проходити на рингу, восьмикутнику чи майданчику (дивитись у додатках)

3. В разі проведення спортивних змагань у рингу:

– площа рингу обладнується чотирма, п'ятьма линвами завтовшки від трьох до чотирьох сантиметрів, які міцно натягнуті між стовпцями, що розміщені у кутах;

– відстань між кутовими стовпцями і линвами рингу має бути не менше тридцяти сантиметрів. Усі металеві розтяжки покриваються м'якою оббивкою;

– линви обгортаються м'якою тканиною й у кожному куті рингу з'єднуються подушками, товщина яких становить від п'яти до семи сантиметрів. Подушки і линви у двох протилежних кутах мають бути різного кольору (червоного та синього);

– у кутах рингу в перервах між раундами ставлять по одному стільцю, які розміщуються за межами рингу, та бачок із водою;

– якщо ринг встановлено на помості, на його протилежних боках мають бути сходи для бійців і секундантів та ще одні – в нейтральному куті для рефері й медичного персоналу.

4. В разі проведення спортивних змагань в октагоні (восьмикутнику) всі металеві краї сітки мають бути закритими м'якою подушкою. Всі стовпці також мають бути закритими м'якою оббивкою.

5. Підлога рингу та (або) октагону (восьмикутника) має бути рівною, без пружності й виходити за линви не менше ніж на десять сантиметрів із кожного боку.

6. Із трьох боків рингу, октагону розміщують столи для бокових суддів.

7. Майданчик (килим) розміром 6х6 метрів, 8х8 метрів має бути надійно зафіксовано на підлозі завтовшки не менше трьох сантиметрів.

8. У разі проведення спортивних змагань у закритих приміщеннях відстань від рингу до стін або до інших предметів приміщення має бути не менше двох метрів.

9. Освітлення зони проведення спортивних змагань має бути не менше однієї тисячі люксів. Світло має освітлювати зону боїв згори. Бокове освітлення не дозволяється.

10. Місця для глядачів розміщуються на відстані не ближче трьох метрів від зони проведення боїв.

11. Поруч, але не ближче одного метра від килима, встановлюється стіл/столи для суддівських бригад та керівників спортивних змагань. На столі мають знаходитись гонг або прилад для подачі звукового сигналу, два секундоміри. Біля кожного майданчика обладнується місце для медичного персоналу.

З метою безпеки інформаційне табло необхідно розташовувати на окремому помості біля килима/килимів.

12. Якщо спортивні змагання проводяться у закритому приміщенні, температура повітря не має бути нижче ніж +16 °C і вище ніж +25 °C.

13. Якщо спортивні змагання проводяться на відкритому майданчику,

температура повітря не має бути нижче ніж +18 °С і вище ніж +30 °С.

14. Проводити спортивні змагання під час дощу чи сильного вітру (понад 5 м/с) не дозволяється.

Х. ВИМОГИ ДО ОДЯГУ ТА ЗАХИСНОГО ЕКІПРУВАННЯ ПІД ЧАС УЧАСТІ У СПОРТИВНИХ ЗМАГАННЯХ.

1. Уніформа для спортсменів

На всіх спортивних змаганнях спортсмен має бути одягнений у форму, відповідну дисципліні та розділу спортивного змагання (Додаток 8):

Дисципліна/розділ спортивних змагань	Уніформа спортсменів				Примітка
	Штани (шаровари)	Спортивні шорти	Сорочка (вишиванка)	Пояс	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>		<i>5</i>
ОДНОТАН (вільний та базовий)	+	-	+	+	
ТАН-ДВОБІЙ	+	-	+	+	
КОЗАЦЬКИ ЗАБАВИ	+	+	+	+	
ЗАБАВА	+	-	+	+	
БОРНЯ-1	+	-	+	+	
БОРНЯ-2	-	+	+	+	
БОРНЯ-3	-	+	+	+	
ГЕРЦЬ-1	+	-	+	+	
ГЕРЦЬ-2	-	+	-	-	
ГЕРЦЬ-3	-	+	-	-	

Шаровари

Для спортивних змагань необхідні шаровари з шириною голоші від сорока до п'ятидесяти сантиметрів. У голошу вшивається шмат тканини. На гомілці вони стягуються гумками, в талії підперізуються очкуром без будь-яких

металевих частин. Колір шароварів може відповідати певному рівню майстерності або кольору кута, в якому виступає спортсмен.

Сорочка

Сорочка використовується однотонна, без гудзиків та рукавів (залежно від розділу), яка заправляється у шаровари та оперізується поясом. Колір сорочки може відповідати рівню майстерності спортсмена. Сорочка має бути у вигляді національної вишиванки або спортивної сорочки інших видів спорту (кікбоксинг для розділів «поінт-файтинг тощо, приклад у Додатку). У цьому випадку максимальна довжина рукава до середини верхньої частини руки.

Пояс

Пояс спортсменів має бути однотонного кольору. Різнобарвні пояси заборонені. Довжина пояса має бути такою, щоб спортсмен обертав його навколо талії мінімум двічі, а кінці звисали з лівої сторони на відстані кулака до коліна. Зав'язувати пояси можна тільки по-козацьки (звисяючі кінці мають бути однакової довжини).

Взуття

Спортсмен виступає босоніж, окрім дисципліни «однотан» (вільний), де можна виступати в чоботях яскравого кольору (жовтих, червоних чи зелених) або у сучасних спортивних тапочках типу чешок або борцовок. Чоботи для спортсменів мають бути виготовлені з м'якої якісної шкіри. Каблук має бути не більше одного сантиметру заввишки зі шкіри або її замінника. Колір чобіт відповідає кольору пояса. Не допускаються чоботи чорного кольору.

Реклама Спонсора

Назва або логотип спонсора (емблема Федерації) може бути розміщена на будь-якій частині спортивного одягу.

Захисне екіпірування (Додаток 9)

Розділи змагань	Захисне екіпірування								
	Шолом	Рукавички	Капа	Бинти	Захист грудей	Захист паху	Захист ніг (фути)	Захист гомілк	Захист ліктів

			(захи ст зубів)	для рук	(для жінок)			и та стопи	
Забава	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+/-
Борня-1	+	+	+	+/-	+	+	+	+	+/-
Борня-2	+	+	+	+/-	+	+	-	+	+/-
Борня-3	+	+	+	+/-	+	+	-	+	+/-
Герць-1	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-
Герць-2	+	+	+	+/-	+	+	-	+	+/-
Герць-3	+/-	+	+	+/-	+	+	-	+	+/-

2.Обов'язкове захисне екіпірування

Примітка: для дисципліни спортивних змагань «однотан» у розділах «вільний» та «базовий», «тан-двобій» захисне екіпірування не використовується. Розділи дисципліни «козацькі забави» згідно з Правилами.

Бинти на руки

Бинти намотуються на руки для запобігання пошкодження. Використання бинтів на руки є обов'язковим у розділах «герць-1». В інших розділах застосовуються за бажанням. Характеристика бинтів: смужки з бавовняної матерії двісті п'ятдесят сантиметрів довжиною та п'ять сантиметрів завширшки без гострих країв. Бинти кріпляться на верхній частині зап'ястя. Максимальна довжина кріплення п'ятнадцять сантиметрів, ширина два сантиметра.

Захист для зубів (капа)

Капа має бути зроблена із м'якого, гнучкого гумово-пластикового матеріалу. Дозволено капу, яка захищає верхні зуби або верхні та нижні зуби. Капа має бути підібрана таким чином, щоб спортсмен міг вільно дихати. Забороняється використовувати захист (капу) на елементи корекції зубів (пластини, фіксатори тощо). Використання капи є обов'язковою умовою в усіх розділах дисциплін спортивних, серед всіх вікових категорій, як аматорських, так і професійних боях, крім розділу «однотан» (вільний та базовий).

Шолом

Шолом має бути зроблений із м'якого і компактного синтетичного або піно-гумового матеріалу, покритого шкірою або штучною шкірою. Шолом має бути з відкритим лицем та застібкою-липучкою на підборідді, зверху – м'який захист хрестом.

Захист на груді (протектор)

Захист грудей обов'язковий для спортсменів жіночої статі всіх вікових категорій у всіх розділах дисциплін спортивних змагань. Він зроблений з жорсткого пластика і може бути покритий бавовняним матеріалом. Він може бути суцільний або складатись з частин для кожної груді, одягається захист під топ або футболку.

Захист паху (бандаж)

Захист паху обов'язковий для всіх спортсменів чоловічої та жіночої статі, виготовляється з міцного пластику і служить для захисту геніталій від будь-яких пошкоджень. Захист може закривати тільки геніталії або всю пахову зону. Учасники мають використовувати захист паху лише під штани або шорти.

Захист гомілки

Захист гомілки для розділів «забава», «борня-1», «герць-1» має бути м'яким, у виді панчохи (шкарпетки) або зроблений зі спеціального синтетичного, м'якого та компактного піно-гумового матеріалу, покритого шкірою або штучною шкірою. Для розділів «борня-2», «борня-3», «герць-2», «герць-3» дозволено лише у вигляді панчохи (шкарпетки). Захист гомілки має покривати всю область нижче коліна до верхньої частини ступні. Його компресійна функція покликана зафіксувати кістки і зв'язки голеностопа, щоб запобігти зміщенню, яке може викликати вивихи, розриви або переломи. Окрім фіксації вони частково захищають від прямої ударної дії на тканини. Деякі моделі мають ушиту згори підкладку, що створює ефект «шингарт», що є дозволим. Допустимі нашиті гумові вставки на нижній частині, щоб не ковзали ноги.

Захист ступнів (фути)

Захист ступнів має бути зі спеціального синтетичного, м'якого та компактного піно-гумового матеріалу, покритого шкірою або штучною шкірою та покривати верхню частину ступні (підйом), внутрішню і зовнішню частину щиколотки, повністю всі пальці і п'яту, підошва ступні залишається відкритою. Передня частина захисту кріпиться еластичними застібками до великого і другого пальців ноги, кріпиться до ступні еластичними самоклеючими застібками над п'ятою на задній частині щиколотки. Застосовується у розділах: «забава», «борня-1», «герць-1».

Захист ліктів (за бажанням)

Захист на лікті має бути з м'якої піно-резины і частково покривати передпліччя і верхню частину руки захисним неабразивним матеріалом.

Рукавички

Рукавички мають бути зроблені із м'якого і компактного синтетичного матеріалу або піно-гумового матеріалу, покритого шкірою або штучною шкірою. Рукавички мають фіксуватись на руці спортсмена по зап'ясті застібкою-липучкою. Металеві або пластмасові застібки, шнурки для фіксування рукавичок заборонені. Застосування самоклеючої стрічки (скотчу) для кріплення рукавичок на зап'ясті заборонено. Для кріплення рукавичок на зап'ясті може бути використана самоклеюча стрічка на бавовняній основі.

Для розділу «забава» – рукавички, в яких відкрита долоня вагою (10 унцій) (обов'язкові рукавички з відкритою долонею і повністю закритими пальцями, включаючи великий палець. Рукавички мають дозволяти стискати руку в кулак і розтискати її. Рукавички мають покривати (охоплювати) область удару на передній верхній стороні кулака і краю пальців, мають бути закриті мінімум на п'ять сантиметрів вище від зап'ястя.

Для всіх інших розділів використовуються рукавички (10 унцій), в яких долоні закриті і фіксуються на руці застібкою на липучці (рукавички мають дозволяти спортсмену повністю стиснути руку в кулак і тримати великий палець в контакті з іншими пальцями. Рукавички мають повністю закривати кулак

спортсмена разом з його пальцями і окремо великий палець. Великий палець скріплений маленькою міцною смужкою з іншою частиною рукавички. Смужка тримає великий палець разом з кулаком для уникнення вивиху або пошкодження великого пальця під час поєдинку. Внутрішній матеріал рукавичок, каучук, має покрити передню і верхню частину кулака, краї пальців, верхню та передню частину великого пальця).

У всіх розділах окрім розділів «однотан» (вільний, базовий), «тан-двобій» та розділів дисципліни «козацькі забави» використання рукавичок обов'язкове.

3.Перевірка захисного обладнання, екіпірування та уніформи

Захисне обладнання, екіпірування та уніформу спортсмена перевіряються у всіх розділах дисциплін спортивних змагань рефері або іншим суддею, призначеним на поєдинок старшим суддею спортивних змагань на майданчику.

Спортсмени мають бути екіпіровані відповідно до розділу дисципліни спортивних змагань, будь-які пошкодження на тілі або хвороби, які можуть зашкодити власне спортсмену або іншим спортсменам не допускаються. Обличчя спортсмена має бути сухим, не змазаним жиром (кремом тощо). Не дозволяється проводити поєдинок за наявності у спортсмена кровотечі. Суддя має вимагати, щоб тренер або секундант витер обличчя і тіло спортсмена чистим рушником.

Пояс штанів має бути чітко помітний і відрізнитись за кольором від штанів та сорочки, довжина штанів має бути до щиколотки.

Шолом має бути надійно закріплений під підборіддям та в задній частині голови. Верхня частина голови повністю закрита, а обличчя, підборіддя та брови відкриті.

Суддя має право перевірити правильність бинтування рук спортсмена.

Заборонено виходити на поєдинок з будь-якими прикрасами, іншими металевими предметами та пірсингом (на язичку, пупку тощо). Не дозволяється закріплювати волосся шпильками з будь-якого виду металу, пластмаси або інших твердих матеріалів. Для кріплення волосся під шоломом дозволено використовувати гумки та матерчаті смужки.

Додаток 1
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

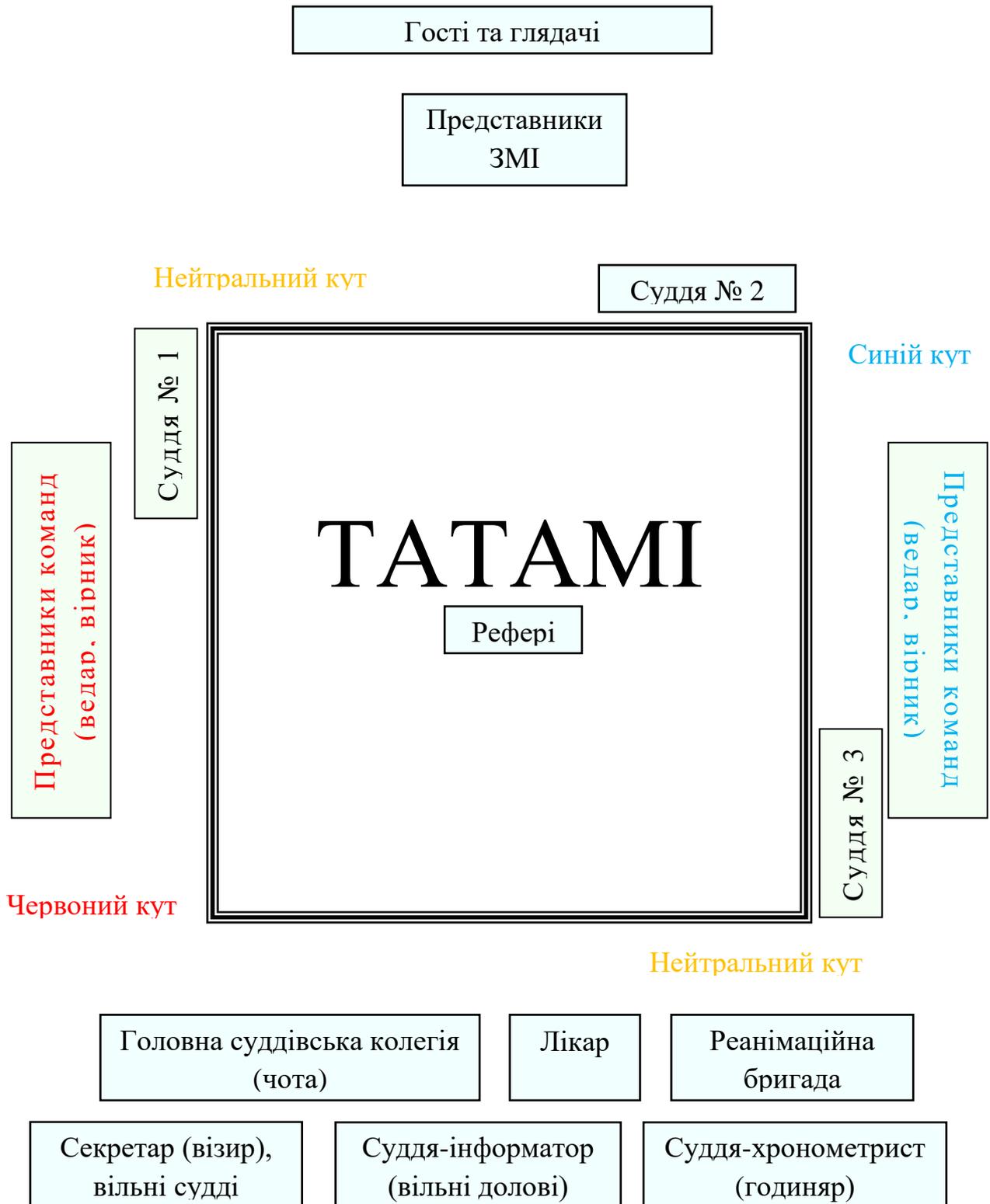
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК

сучасних та традиційних спортивних термінів,
використаних у Правилах проведення змагань з
козацького двобою

Традиційний термін	Сучасний спортивний термін
однотан	довільний технічний комплекс
тан-двобій	технічний (обумовлений) поєдинок
борня	вільний двобій з легким контактом
забава	вільний двобій з обмеженим контактом
герць	вільний двобій з повним контактом
Чота	бригада суддів
долові	бокові судді
м'якуш	капа
мушля	ракушка у бандажу
стусани	удари руками
копняки	удари ногами
війтовий	головний інспектор змагань
війт	головний суддя змагань
візир	секретар
годій	рефері
годиняр	суддя-хронометрист
рахівник	суддя по підрахунку балів
ведар	суддя при спортсменах
вірник	секундант

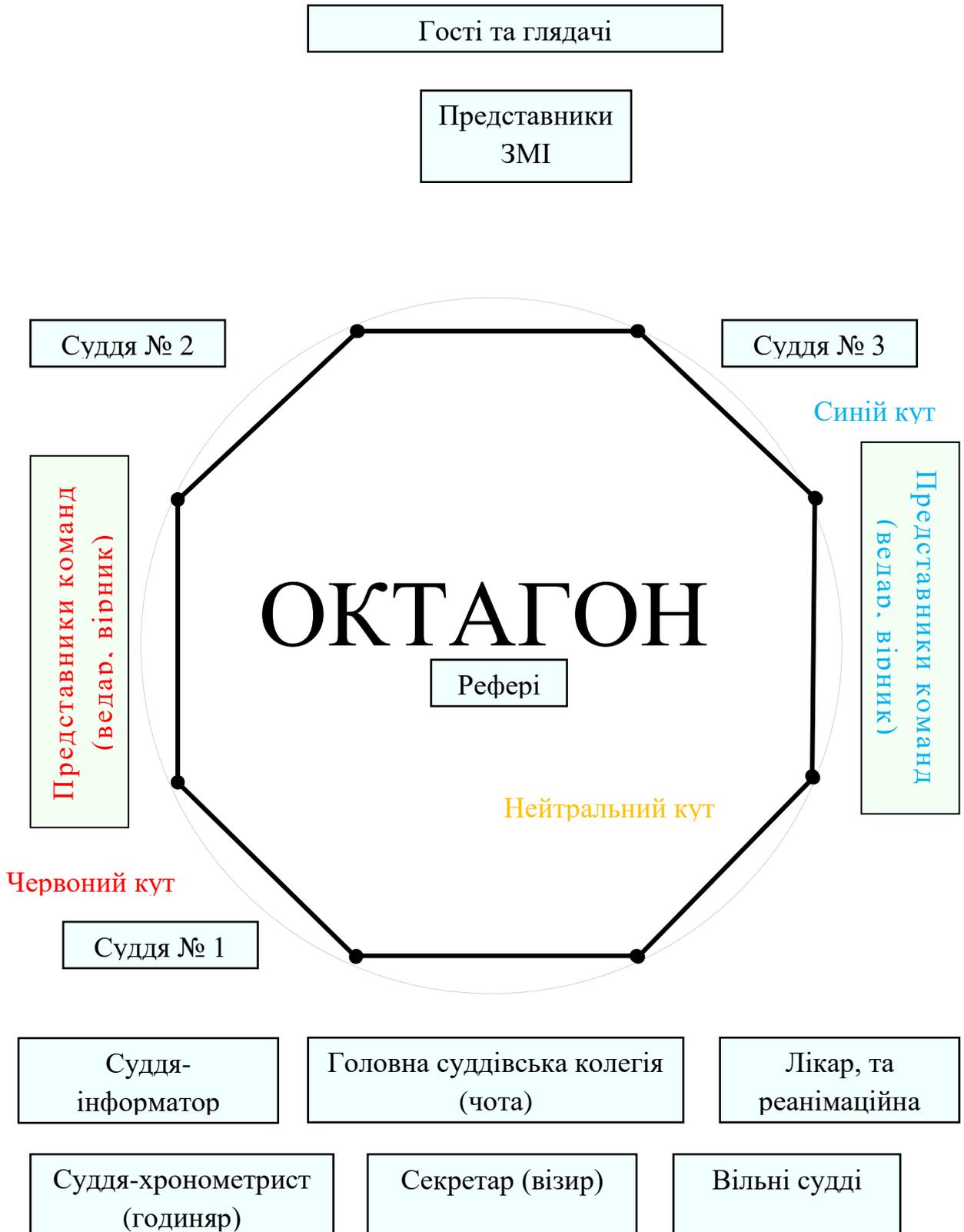
Додаток 2
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

МАЙДАНЧИК ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
ЗМАГАНЬ (ТАТАМІ)

Додаток 3
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

МАЙДАНЧИК ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ (ОКТАГОН)

Додаток 4
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

ГРАФІК (ЗРАЗОК)

СКЛАДУ ПАР ЗМАГАННЯ ЗА КРУГОВОЮ СХЕМОЮ

Зразок для чотирьох команд

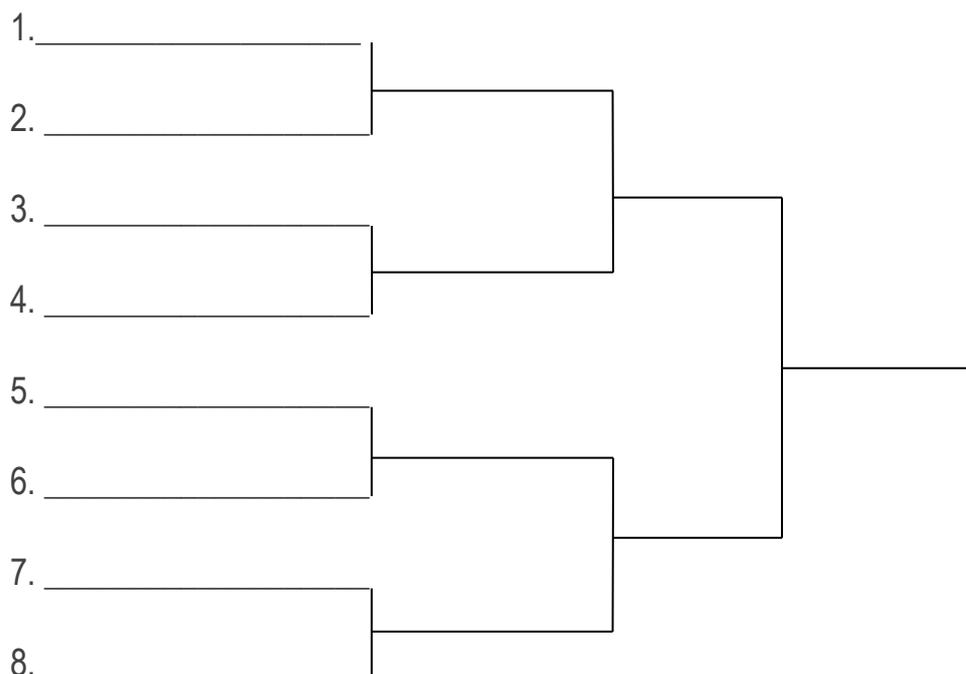
Перше коло	Друге коло	Третє коло
1 – 2	1 – 3	1 – 4
4 – 3	2 – 4	2 – 3

Зразок для п'яти команд

Перше коло	Друге коло	Третє коло	Четверте коло	П'яте коло
1 – 2	1 – 3	1 – 4	1 – 5	2 – 3
2 – 4	2 – 5	3 – 4	3 – 5	4 – 5

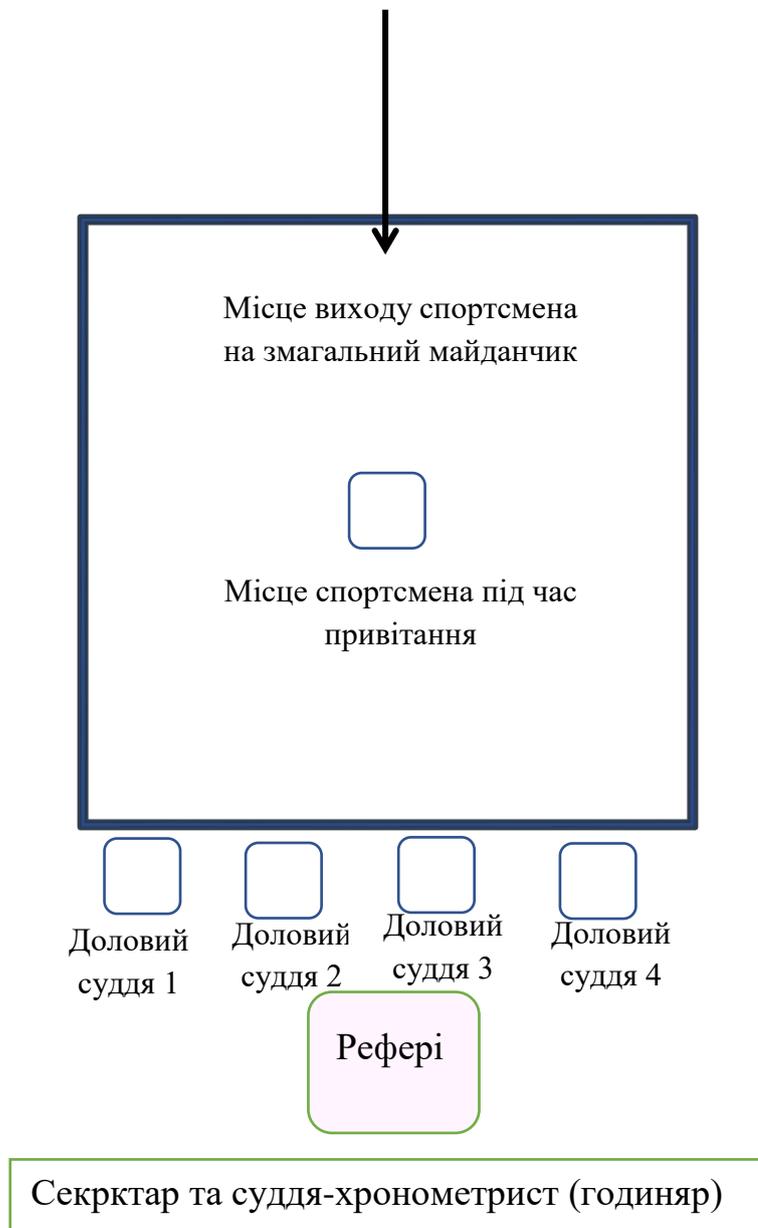
ГРАФІК (ЗРАЗОК)

СКЛАДУ ПАР С РОЗВЕДЕННЯМ НАЙСИЛЬНІЩІХ СПОРТСМЕНІВ
(ВІСІМ УЧАСТНИКІВ)

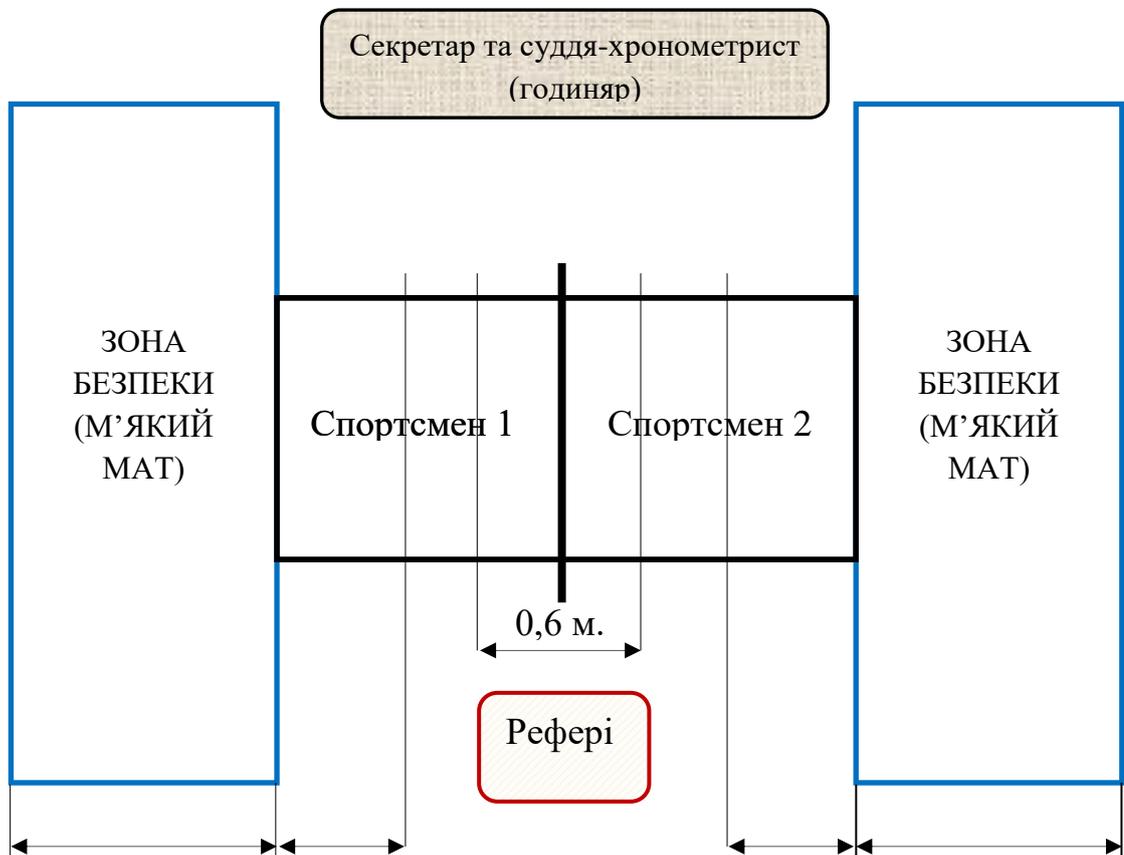
Додаток 5
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

СХЕМА
МАЙДАНЧИКА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ З
ТЕХНІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ

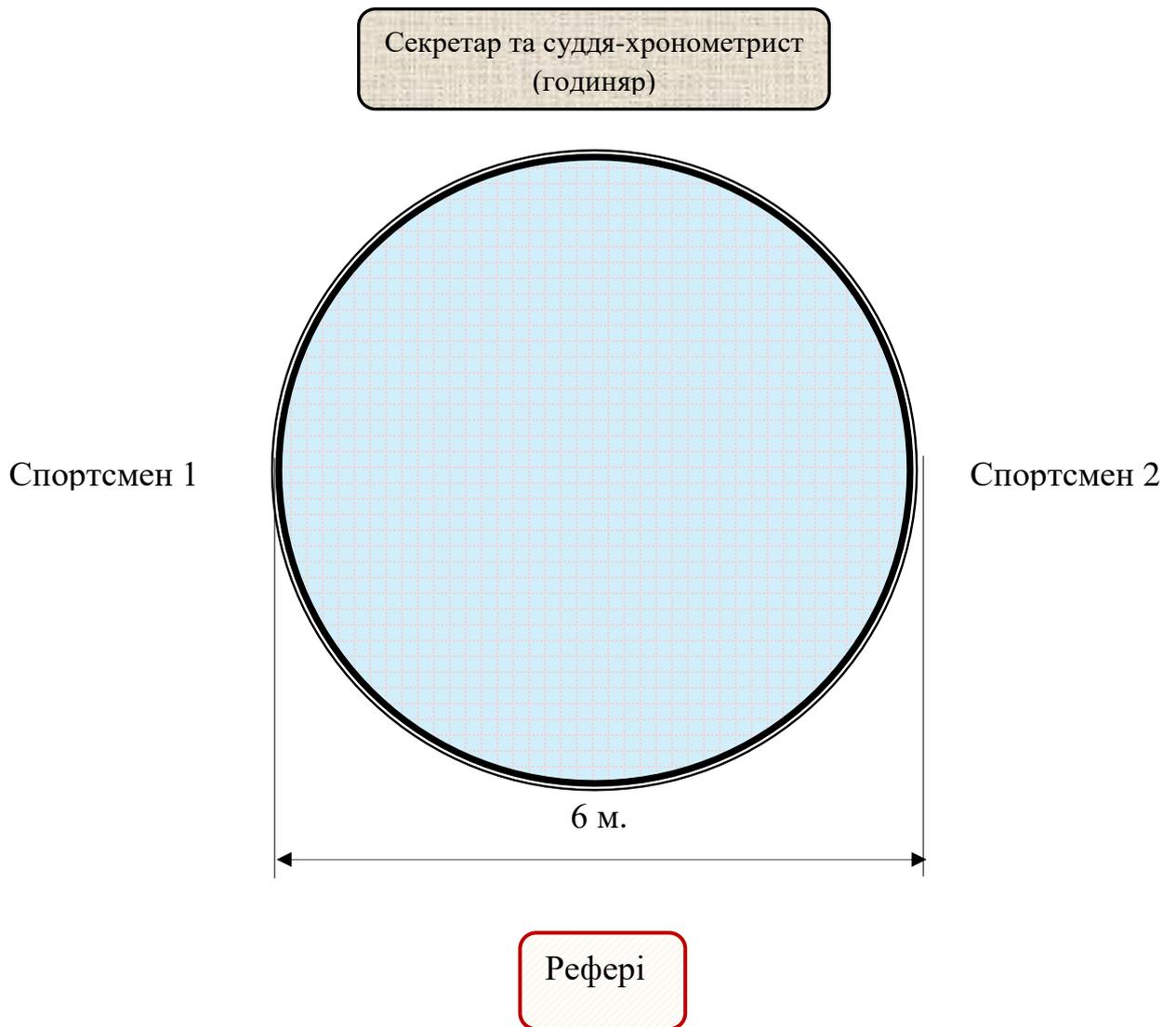
Додаток 6
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

СХЕМА
РОЗМІТКА МАЙДАНЧИКА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ
У РОЗДІЛІ «КОЗАЦЬКІ ПЕРЕТЯГИ»
(ПЕРЕТЯГУВАННЯ ПАЛИЦІ)

Додаток 7
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

СХЕМА
РОЗМІТКА МАЙДАНЧИКА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ
СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «КОЗАЦЬКІ ЗАБАВИ»

Додаток 8
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою
ПРИКЛАДИ СПОРТИВНОЇ ФОРМИ ДЛЯ ВИСТУПІВ НА
СПОРТИВНИХ ЗМАГАННЯХ

Додаток 9

до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

ЗАХИСНЕ СПОРТИВНЕ ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ ВИСТУПІВ НА
СПОРТИВНИХ ЗМАГАННЯХ

№	Захисне спортивне обладнання	Малюнок
1.	2.	3.
1.	Капа – для захисту ясен та зубів.	
2.	Рукавички – для контактних розділів (10 унцій).	
4.	Рукавички з додатковим захистом (6 – 8 унцій).	

5.	Фути – для захисту верхньої частини (підйому) ступнів ніг, внутрішньої та зовнішньої частини щиколотки та п'ятки.	
6.	Бандаж (протектор) – захист грудей для жінок. Обов'язковий для всіх спортсменів жіночої статі усіх вікових категорій в усіх дисциплінах.	
7.	Бандаж (захист паху). Обов'язковий для всіх спортсменів чоловічої статі.	
8.	Захист гомілки (варіант). Обов'язковий для всіх спортсменів (чоловічої і жіночій статі).	

9.	Шолом – для захисту голови.	
10.	Бинти – для захисту кулаків рук.	

Додаток 10
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою
УКРАЇНСЬКА СПОРТИВНА ФЕДЕРАЦІЯ
«КОЗАЦЬКИЙ ДВОБІЙ»
СУДДІВСЬКА ЗАПИСКА

_____ КГ, _____

(Вагова категорія)

(Номер пари)

Турнір: _____ Місто: _____, Дата: «__» _____ 20__ р.

Червоний кут					Синій кут				
Прізвище					Прізвище				
Клуб/держава					Клуб/держава				
Раунд	Бали	Мінус бали		Результат	Раунд	Бали	Мінус бали		Результат
		Удари	Попередж.				Удари	Попередж.	
1.					1.				
2.					2.				
3.					3.				
Червоний $\Sigma =$					Синій $\Sigma =$				

Рефері _____ Держава (місто) _____

Суддя _____ Держава (місто) _____

РІШЕННЯ

Переможець _____ Держава (місто) _____

P	KO/KD	DISQ	RSC	RSCH	W.O.	AB	Зауваження при однаковій кількості балів
P – Перемога по очках				RSC – Рефері зупинив			Більшеактивний
KO – Нокаут				RSCH – Зупинка поєдинка			Більшеударів ногами
KD – Нокдаун				W.O. – Нез'явлення			Кращий захист
DISQ – Дискваліфікація				AB – Відмова			Кращий стиль і техніка

Суддя: _____

ЗАУВАЖЕННЯ В ПЕРІОД ПОЄДИНКУ:

Червоний

Синій

Раунд	Разом:	Зауваження
1		
2		
3		

Зауваження	Разом:	Раунд
		1
		2
		3

Інші зауваження:

> Кращий в останньому раунді	☐		Кращий в останньому раунді <
> Більше активний	☐		Більше активний <
> Більше ударів ногами	☐		Більше ударів ногами <
> Кращий захист	☐		Кращий захист <
> Краща техніка	☐		Краща техніка <
> Кращий стан	☐		Кращий стан <
> Краще рухається	☐		Краще рухається <
> Витриваліший	☐		Витриваліший <

БОРНЯ	ГЕРЦЬ – 1, 2, 3		ТЕХНІКА
1	1	БАЛИ	– Удар рукою; – Удар ногою по тулубу; – Підсічка;
2	1	БАЛИ	– Удар ногою в голову; – Удар ногою по тулубу в стрибку;
3	1	БАЛИ	– Удар в стрибку в голову;

Суддя: _____

(підпис)

Додаток 11
до Правил спортивних змагань
з козацького двобою

ІМЕННА ЗАЯВКА

Участь у _____
Місце проведення: _____
Команда: від _____ (регіон, область, місто)
Дата проведення: « _____ » _____ 20__ року

№ з/п	Прізвище, та ім'я (повністю)	Рік народження	Вагова категорія	Звання розряд	ФСТ, СК	Розділ програми	Назва ДЮСШ, СДЮСШОР.	Ідентифікаційний код	Прізвище, ім'я першого тренера	Прізвище, ім'я особистого	Підпис лікаря та печатка ЛФД
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

Представник команди _____ / _____ /
підпис прізвище

Тренер команди _____ / _____ /
підпис прізвище

Обслуговуючий персонал _____ / _____ /
підпис прізвище

Головний лікар _____ / _____ /
підпис прізвище

Начальник управління _____ / _____ /
підпис прізвище

М.П.

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	2
II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ	5
1. Здоров'я та безпека спортсменів	5
2. Види спортивних змагань з козацького двобою	5
3. Правила дисциплін	6
4. Час проведення поєдинків за дисциплінами спортивних змагань	8
5. Організаційні питання	10
6. Протести	15
III. УЧАСНИКИ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ	16
1. Загальні обов'язки	16
2. Представник Федерації	17
3. Учасники спортивних змагань. Представники та тренери команд (права та обов'язки)	17
4. Вікові групи спортсменів серед яких проводяться спортивні змагання	20
5. Вагові категорії спортсменів серед яких проводяться спортивні змагання	21
IV. АДАПТАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ, ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ, ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ПОВСЯКДЕННОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ДО ПОВНОЦІННОГО ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА	24
V. СУДДІВСЬКА КОЛЕГІЯ	25
1. Головна суддівська колегія (ГСК)	25
2. Рефері та судді	26
3. Головний лікар спортивних змагань з медичною групою	35
4. Комітети рефері та суддів за розділами спортивних змагань та їх обов'язки	36
5. Семінари рефері та суддів	37

VI. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА ТЕХНІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ПОЄДИНКІВ З КОЗАЦЬКОГО ДВОБОЮ	37
1. Правила суддівства спортивних змагань у дисципліні «однотан вільний (ДТК)»	37
2. Правила суддівства спортивних змагань у дисципліні «однотан базовий (ФТК)»	47
3. Правила суддівства спортивних змагань у дисципліні «тан-двобій»	50
VII. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «КОЗАЦЬКІ ЗАБАВИ»	60
1. Загальні відомості	60
2. Правила проведення спортивних змагань у розділі «козацькі перетяги»	60
3. Правила проведення спортивних змагань у розділі «випередки» (стрічки)	63
4. Правила проведення спортивних змагань у розділі «боротьба»	66
5. Правила проведення спортивних змагань у розділі «козацьке фехтування»	73
VIII. ПРАВИЛА СУДДІВСТВА СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ РУКОПАШ (ВІЛЬНИЙ ДВОБІЙ)	76
1. Правила проведення спортивних змагань у розділі «забава»	76
2. Правила проведення спортивних змагань у розділах «борня» («борня-1», «борня-2», «борня-3»)	85
3. Правила проведення спортивних змагань у розділах «герць» («герць-1», «герць-2», «герць-3»)	100
IX. МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ	114

Х. ВИМОГИ ДО ОДЯГУ ТА ЗАХИСНОГО ЕКІПРУВАННЯ ПІД ЧАС УЧАСТІ У СПОРТИВНИХ ЗМАГАННЯХ	116
1. Уніформа для спортсменів	116
2. Захисне екіпування	118
3. Перевірка захисного обладнання, екіпування та уніформи	121
ДОДАТКИ	123